

**Externé hodnotenie Operačného programu Ľudské zdroje
pre programové obdobie 2014 – 2020**

realizované v rámci projektu
Technická pomoc OP ĽZ pre MPVSR SR 2019 – 2023

**Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO Technická
vybavenosť v obciach s prítomnosťou
marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ**

ZÁVEREČNÁ HODNOTIACA SPRÁVA

Objednávateľ:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Poskytovateľ:

Skupina dodávateľov v zložení: Octigon, a.s., Projektové služby, s.r.o., RADELA s.r.o.

Autori výstupov hodnotenia:

Ján Helbich
Miroslav Košík
Lucia Ulbriková

Na procesoch pri realizácii hodnotenia sa ďalej podieľali:

Lýdia Zimániová
Romana Juríková

Za obsah, zistenia a odporúčania tejto hodnotiacej správy je zodpovedný Poskytovateľ. Vyjadrenia a názory uvedené v tejto správe sa nemusia nutne zhodovať s názormi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Obsah

Zoznam použitých skratiek	4
Zhrnutie	7
Executive summary	10
1 Kontext hodnotenia	13
2 Metodika hodnotenia	15
3 Zistenia	16
3.1 EO1: Do akej miery sa naplňajú spoločné a programovo špecifické ukazovatele PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komún v rámci OP ĽZ?	16
3.2 EO2: Aké je priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca a do akej miery je možné minimalizovať prípadné riziko nenaplnenia ukazovateľov?	36
3.3 EO3: Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komún v rámci OP ĽZ k naplňaniu stratégie Európa 2020?	42
3.4 EO4: Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k cieľovej skupine alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získania týchto informácií?	48
3.5 EO5: Do akej miery je možné zintenzívniť implementáciu PO?	52
3.6 EO6: Do akej miery zodpovedajú finančné alokácie rozsahu cieľov OP ĽZ zvolenej formy podpory a štruktúre financovania?	71
3.7 EO7: Do akej miery je zdôvodnené použitie konkrétneho finančného nástroja/formy podpory?	81
3.8 EO8: Do akej miery sú použité finančné prostriedky primerané cieľom PO a využívané efektívne a hospodárne v zmysle stratégie finančného riadenia EŠIF?	85
4 Odporúčania	94
4.1 Operatívne (pre programové obdobie 2014 – 2020)	94
4.2 Strategické (pre programové obdobie 2021 – 2027)	95
5 Prílohy	96
5.1 Príloha 1 – Evaluačná matica	97
5.2 Príloha 2 – Teória zmeny	102
5.3 Príloha 3 – Zoznam oslovených prijímateľov NFP v PO6	103
5.4 Príloha 4 – Mapa navštívených obcí	106
5.5 Príloha 5 – Zoznam osôb, s ktorými bol vedený rozhovor	107
5.6 Príloha 6 – Použité zdroje informácií	108
5.7 Príloha 7 – Zoznam tabuliek a grafov	111

Zoznam použitých skratiek

3D princíp	princíp desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie
a i.	a iné
a pod.	a podobne
a. s.	akciová spoločnosť
AoZ	asistent osvedy zdravia
AP	akčný plán
Atlas RK	Atlas rómskych komunít
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
CKO	Centrálny koordinačný orgán
CO	certifikačný orgán
CO ₂	oxid uhličitý
CO ₂ e	emisie oxidu uhličitého
COV	celkové oprávnené výdavky
COVID-19	infekčné ochorenie (z angl. Coronavirus disease 2019)
CRZ	Centrálny register zmlúv
CURI	Iniciatíva Catching-up Regions
DOP	dopytovo-orientovaný projekt
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EHP	Európsky hospodársky priestor
EIB	Európska investičná banka
EIF	Európsky investičný fond
EK	Európska komisia
ekv.	ekvivalent
EO	evaluačná otázka
EP	Európsky parlament
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
ETS	Európska schéma obchodovania s emisnými kvótami
EU SILC MRK	Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v prostredí marginalizovaných rómskych komunít
EU SILC	Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach
EÚ	Európska únia

FAQ	najčastejšie kladené otázky
FN	finančné nástroje
FTE	ekvivalent plného pracovného úväzku
IHV	indikatívny harmonogram výziev
IP	investičná priorita
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ITMS2014+	centrálny informačný systém
KC	komunitné centrum
kWh	kilowatthodina
LV	list vlastníctva
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
mil.	milión
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MNO	mimovládna nezisková organizácia
MOPS	miestne občianske poriadkové služby
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK	marginalizované rómske komunity
MSP	malé a stredné podniky
MŠ	materská škola
MU	merateľný ukazovateľ
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
N/A	neaplikovateľné
napr.	napríklad
NDF	National Development Fund II., a. s.
NFP	nenávratný finančný príspevok
NP MaH	národný projekt <i>Monitorovanie a hodnotenie</i>
NP	národný projekt
NPR SR	Národný program reforiem SR
OP	operačný program
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP Val	operačný program Výskum a inovácie
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OSN	Organizácia Spojených národov
PD	programová dokumentácia
PO5	prioritná os 5 <i>Integrácia marginalizovaných rómskych komunít</i>

PO6	prioritná os 6 <i>Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít</i>
PO	prioritná os
pozn.	poznámka
príp.	prípadne
PRV	Program rozvoja vidieka
PSK	Prešovský samosprávny kraj
resp.	respektíve
RK	rómska komunita
RO	riadiaci orgán
SGI	Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť
SIH	Slovak Investment Holding, a.s.
SO	sprostredkovateľský orgán
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SP	stavebné povolenie
SR	Slovenská republika
SZRB	Slovenská záručná a rozvojová banka
ŠC	špecifický cieľ
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠR	štátny rozpočet
TISE	poľská spoločnosť Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych
TP	terénny pracovník
TSP	terénny sociálny pracovník
tzn.	To znamená
tzv.	takzvaný
UNDP	Rozvojový program Spojených národov
ÚSVRK	Úrad splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
VO	verejné obstarávanie
VR	výkonnostný rámec
Z. z.	zbierka zákonov
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ	základná škola
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ŽoP	žiadosť o platbu

Zhrnutie

Kontext

Prioritná os 6 „Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít“ sa zameriava na implementáciu investičných nástrojov, ktorých cieľom je podporiť obce s prítomnosťou MRK a zlepšiť životné podmienky pre MRK. Intervencie v rámci PO6 sú zamerané na oblasti, v ktorých sú najvýraznejšie rozdiely medzi MRK a majoritnou populáciou: oblasť bývania, prístup k pitnej vode, technická infraštruktúra, systém nakladania s odpadom, prístup k sociálnej infraštruktúre, k vzdelávaniu a tiež oblasť podpory subjektov sociálnej ekonomiky. Pomoc poskytovaná cez PO6 je adresovaná do obcí z Atlasu rómskych komunít 2013 a 2019. PO6 je postavená na dvoch investičných prioritách, ktoré sledujú dosahovanie štyroch špecifických cieľov.

Metodika hodnotenia

Druhé hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO6 prebiehalo od júna do októbra 2021, pričom bolo vykonané k termínu 31. 12. 2020. Na základe stanovených evaluačných otázok sa hodnotitelia zameriavali na napĺňanie spoločných a programovo špecifických ukazovateľov, vyhodnotenie plnenia výkonnostného rámca, zhodnotenie príspevku PO k napĺňaniu Stratégie Európa 2020 a tiež hospodárnosti, účelnosti a účinnosti vykonávania PO.

Hodnotitelia analyzovali dáta z rôznych zdrojov, predovšetkým z dát poskytnutých sprostredkovateľským orgánom, z verejne dostupných databáz a dokumentov súvisiacich s implementáciou PO6 a s podporou MRK v Slovenskej republike. Okrem analýzy sekundárnych dát hodnotitelia uskutočnili rozhovory s predstaviteľmi inštitúcií priamo zapojených do realizácie intervencií v PO6 a zrealizovali terénne zisťovanie pozostávajúce z pološtruktúrovaných rozhovorov so zástupcami vzorky 13 obcí, ktoré implementujú projekty PO6.

Hlavné zistenia

K 31. 12. 2020 bolo vyhlásených celkovo 13 výziev na DOP (spolu 47 hodnotiacich kôl) a jedno vyzvanie na implementáciu finančných nástrojov, v rámci ktorých bolo z 1 148 podaných ŽoNFP zazmluvnených 488. Riadne ukončených bolo 165 projektov. Projekty boli schválené v 386 rôznych obciach, pričom 119 z nich sa nachádza v prvej 150 podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti. Z pohľadu Atlasu rómskych komunít 2019 malo 350 z 825 obcí schválenú aspoň jednu žiadosť o NFP, teda ide o zapojenie 42 % oprávnených obcí.

Hoci je ich menej, obce s vyšším podielom rómskych obyvateľov sú do implementácie PO6 zapojené relatívne viac než obce s nižším podielom – až 56 % obcí s nadpolovičným podielom rómskych obyvateľov má schválenú najmenej jednu ŽoNFP. Zároveň je priemerná výška schválenej NFP na jeden projekt v obciach s nadpolovičným podielom rómskych obyvateľov vyššia a rovnako aj priemerná výška NFP zo všetkých schválených projektov v jednej obci je vyššia než v obciach s podielom 1 – 50 % rómskych obyvateľov. Stále však existuje veľký potenciál na zapojenie ďalších obcí do investičnej pomoci z PO6 – najmä 31 obcí z prvej 150 (z toho sedem okresných miest) a 7 obcí s podielom rómskeho obyvateľstva 91 – 100 %.

Pri väčšine MU výstupu pretrvávalo aj počas roka 2020 nedostatočné plnenie cieľových hodnôt. Najkritickejšie je meškanie pri dosahovaní MU v rámci implementácie aktivít IP 6.2, ktorých implementácia k hodnotenému dátumu prakticky nezačala a časť ukazovateľov bola v rámci revízie zrušená. Pre danú fázu implementačného cyklu sú dosiahnuté úrovne zazmluvnenia 59,01 % (medziročný nárast o 14,18 %) a čerpania 17,93 % (medziročný nárast o 3,98 %) objektívne nízke, čo predstavuje zvýšené riziko nevyužitia a nedočerpania alokovaných prostriedkov.

V rámci výkonnostného rámca sú sledované štyri merateľné ukazovatele, tri fyzické a jeden finančný. Kým O0194 sa plní na 117,55 %, ostatné ukazovatele výrazne zaostávajú. CO18 sa plní na 36,35 %,

O0195 na 18,84 % a finančný ukazovateľ F0002 približne na úrovni 16,81 %. Nedosiahnutie čiastkových cieľov finančného ukazovateľa je spôsobené kombináciou oneskoreného spustenia prvých výziev, dlhotrvajúcimi procesmi VO, odborného hodnotenia, schvaľovania a kontrahovania DOP v rokoch 2015 – 2018 a tiež aj nedostatočnej systematickej práce so samosprávami.

Pri porovnaní údajov o počte podaných ŽoNFP vo výzvach (1 145) a schválených ŽoNFP (673) je možné konštatovať celkovú pomerne nízku úspešnosť žiadateľov o NFP, v priemere 58,8 %. Najnižšia úspešnosť schvaľovania je pri výzve na podporu bývania s prvkami prestupného bývania (32,5 %), kde aj po dvoch rokoch trvania výzvy schvaľovanie stagnuje. Naopak najvyššiu úspešnosť schvaľovania dosiahli výzva na MŠ 2 (73 %) a výzva na odpady (71,6 %). Nízky záujem o výzvu na podporu bývania s prvkami prestupného bývania (13 zazmluvnených DOP) signalizuje evidentný širší problém pri danom type intervencie. Na jednej strane je veľmi potrebná na odstránenie množstva nevhodných foriem bývania príslušníkov MRK, no na druhej strane oprávnení žiadateľa (mestá/obce) o ňu z rôznych dôvodov nejavia patričný záujem.

Prijímatelia opakovane vytykajú negatívne skúsenosti z náročnej administrácie projektov, napr. nutnosť dokladať veľké množstvo údajov a dokumentov, zdĺhavosť kontrol VO a ŽoP, opakovaný a nejednotný výkon kontrol alebo auditov, neraz s protichodnými zisteniami, a meškajúce preplácanie výdavkov v rámci predložených ŽoP. Potenciálnych žiadateľov popri administratívnej náročnosti odrádzajú nutné a často pomerne vysoké sprievodné výdavky spojené s EŠIF, ktoré znižujú ich atraktivitu: výdavky na prípravu ŽoNFP, externý manažment, administratívna náročnosť implementácie, VO, povinné spolufinancovanie, výdavky na neoprávnené položky, výdavky na udržateľnosť, pomerne časté finančné korekcie a pod.

Keďže ide o investičné projekty spolufinancované z EFRR, implementácia PO6 prebieha najmä prostredníctvom DOP. Alokácia PO6 vyčlenená na finančné nástroje, teda návratnú pomoc, má byť použitá na podporu prístupu domácností k zlepšeným podmienkam bývania (ŠC 6.1.1) a na podporu sociálnych podnikov (ŠC 6.2.1). Po komplikovanej prípravnej fáze bola v marci 2020 Slovenskou sporiteľňou a Slovenským investičným holdingom založená organizácia Dostupný domov, ktorá do konca roka 2020 poskytla bývanie 20 znevýhodneným osobám, z toho boli tri osoby z MRK.

Z hľadiska príspevku PO6 k plneniu stratégie Európa 2020 je najvýznamnejší pokrok v oblasti odstraňovania chudoby a sociálneho vylúčenia, kde sa už viac ako 48 000 osobám z MRK zlepšili podmienky bývania. Zároveň PO6 vytvára miestnu infraštruktúru (napr. KC a MŠ), v rámci ktorej vznikajú pracovné miesta pre MRK spolufinancované z PO5, takže nepriamo prispieva aj k zvýšeniu zamestnanosti. Príspevok k dosahovaniu cieľov v oblasti vzdelávania a životného prostredia je marginálny.

K 31. 12. 2020 bola alokácia zdrojov EÚ na PO6 znížená o sumu 22 954 885 EUR. Tieto prostriedky boli z rôznych príčin realokované v prospech PO5, takže zostali k dispozícii cieľovej skupine MRK.

Operatívne odporúčania pre programové obdobie 2014 – 2020

Primárnym problémom PO6 naďalej zostáva nízka intenzita implementácie projektov v jednotlivých tematických oblastiach a s tým súvisiace nízke čerpanie alokovaných zdrojov. Je preto potrebné sústrediť pozornosť na hľadanie spôsobov, ako zvýšiť záujem potenciálnych žiadateľov o vyhlásené výzvy, zrýchliť schvaľovací proces podaných ŽoNFP a kontrahovanie a zjednodušiť implementáciu projektov. Ide najmä o zvýšenie výkonnosti jednotlivých druhov kontrol v rámci schvaľovania ŽoP a zmenových konaní prijímateľov, ako aj zrýchlenie kontrahovania už schválených ŽoNFP. Za týmto účelom je opodstatnené zväziť posilnenie, resp. prehodnotenie systému práce administratívnych kapacít a prerozdelenie agendy medzi jednotlivými oddeleniami SO. Je tiež potrebné hľadať konkrétne mechanizmy na zvýšenie dostupnej administratívno-technickej podpory žiadateľov/prijímateľov. Spomedzi nezapojených obcí je potrebné primárnu pozornosť zamerať na 31 nezapojených obcí z prvej 150 a na nezapojené obce s vysokým podielom rómskych obyvateľov. Hodnotitelia zároveň

odporúčajú vypracovať a zverejniť vzorovú dokumentáciu k zadávaniu zákaziek na stavebné práce, čo by mohlo eliminovať nedostatky v dokumentácii k VO a skrátiť čas určený na kontrolu VO.

Strategické odporúčania pre programové obdobie 2021 – 2027

Podpora projektov v PO6 zameraných na investičné opatrenia v obciach s prítomnosťou MRK má podľa názoru hodnotiteľov veľký význam, a to aj napriek súčasnému nízkemu čerpaniu i napĺňaniu MU, ktoré by mohlo byť nesprávne interpretované ako nevhodnosť podpory v tejto oblasti. Popri odporúčaní uvedených v prvej hodnotiacej správe PO6 (december 2020) hodnotitelia odporúčajú pri príprave nového programového obdobia zväziť aj posilnenie kapacít na zrýchlenú prípravu a rozbeh výkonnejšieho implementačného aparátu a tiež na potrebnú zvýšenú administratívnu podporu pre žiadateľov a podrobnejšie poznanie kontextu a špecifik konkrétnych území a samospráv, ktoré zásadným spôsobom určujú nielen výšku potrieb, ale aj ich absorpčnú kapacitu. Budúce intervencie pre MRK je potrebné plánovať komplexne aj v tom význame, aby nebolo možné jednoducho obchádzať riešenie otázky nevhodných foriem bývania MRK tak, ako je tomu pri súčasnom nastavení PO6, keď sa väčšina zapojených samospráv vyhýba podpore bývania. Hodnotitelia odporúčajú zväziť aj vytvorenie alternatívneho implementačného mechanizmu, ktorým bude možné zabezpečiť realizáciu potrebných investícií v zanedbaných rómskych osídleniach (vrátane investícií do bývania) aj v prípade absencie záujmu samosprávy.

Executive summary

Context

Priority axis 6 „Technical facilities in municipalities with the presence of marginalised Roma communities“ focuses on the implementation of investment mechanisms aimed at supporting municipalities with the presence of marginalised Roma communities (MRC) and improving living conditions for MRC. Interventions within PA6 focus on areas where the gap between MRC and the majority of the population is most significant: housing, access to drinking water, technical infrastructure, waste management system, access to social infrastructure, education and support for social economy actors. The assistance provided through PA6 is directed to municipalities from the Atlas of Roma Communities 2013. PA6 is built on two investment priorities which pursue four specific objectives.

Evaluation methodology

The second evaluation of progress towards achieving the PA6 objectives took place from June to October 2021, and was carried out by the cut-off date of 31 December 2020. Based on the defined evaluation questions, the evaluators focused on the fulfilment of common and programme-specific indicators, evaluation of implementation of the performance framework, evaluation of the PA contribution to the Europe 2020 Strategy as well as on the efficiency, relevance and effectiveness of the PA implementation.

The evaluators analysed data from various sources, mainly from data provided by the intermediate body, from publicly available databases, and documents related to the PA6 implementation and to the support of MRC in the Slovak Republic. In addition to the analysis of secondary data, the evaluators conducted interviews with representatives of institutions directly involved in the implementation of interventions in PA6 and conducted a field survey consisting of semi-structured interviews with representatives of a sample of 13 municipalities implementing PA6 projects.

Key findings

As of 31 December 2020, a total of 13 calls for demand-driven projects (together 47 evaluation rounds) and one call for the implementation of financial instruments were announced, within which, 488 applications for non-refundable financial contribution out of 1,148 applications submitted were contracted. 165 projects were fully completed. The projects were approved in 386 different municipalities, while 119 of which rank among the first 150 according to the simplified underdevelopment index. From the point of view of the Atlas of Roma Communities 2019, 350 out of 825 municipalities had at least one application for non-refundable financial contribution approved, which denotes the involvement of 42% of eligible municipalities.

Although the municipalities with a higher share of the Roma population represent a lower number, their involvement in the PO6 implementation is higher - up to 56% of municipalities with more than half of the Roma population have at least one application for non-refundable financial contribution approved. At the same time, the average amount of approved non-refundable financial contribution per project is higher in municipalities with more than half of the Roma population. Similarly, the average amount of non-refundable financial contribution from all approved projects in one municipality is higher than in municipalities with a share of 1 – 50% of the Roma population. However, there is still great potential for the involvement of other municipalities in investment aid from PA6, especially 31 municipalities out of the first 150 (out of which there are seven district cities) and seven municipalities with the share of the Roma population of 91 – 100%.

For most measurable indicators of outputs, insufficient fulfilment of the target values persisted during 2020. The most critical is the delay in achieving measurable indicators in the implementation of investment priority 6.2 activities, the implementation of which has not started in practice as of the cut-

off date and some of the indicators have been cancelled within the revision process. For the given phase of the implementation cycle, the achieved levels of contracting of 59.01% (year-on-year increase of 14.18%) and absorption of 17.93% (year-on-year increase of 3.98%) are objectively low, which represents an increased risk of non-utilisation and under-spending of allocated funds.

Within the performance framework, four measurable indicators are monitored: three physical ones and one financial. While O0194 is being fulfilled to 117.55%, other indicators lag significantly behind. CO18 is being fulfilled to 36.35%, O0195 to 18.84% and the financial indicator F0002 to approximately 16.81%. Failure to achieve the partial objectives of the financial indicator is caused by a combination of a delayed launch of the first calls, long-lasting public procurement processes, expert evaluation, approval and contracting of demand-driven projects between 2015 and 2018, as well as by insufficient systematic work with local governments.

When comparing the data on the number of submitted applications for non-refundable financial contribution within calls (1,145) and approved applications for non-refundable financial contribution (673), it can be stated that the overall success rate of non-refundable financial contribution applicants is relatively low, on average 58.8%. The lowest success rate of approval is present in the call for the housing support with elements of temporary housing (32.5%), where even after two years of the call, the approval stagnates. On the contrary, the highest approval rates were achieved by the call for kindergartens 2 (73%) and the call for waste (71.6%). The low interest in the call for the housing support with elements of temporary housing (13 contracted demand-driven projects) signals an obvious wider problem with the given type of intervention. On the one hand, it is necessary to eliminate the number of unsuitable forms of housing for members of MRC, but on the other hand, eligible applicants (cities/municipalities) do not show an adequate interest in it for various reasons.

The recipients repeatedly criticise negative experience from the demanding project administration, e.g. the need to provide a large amount of data and documents, the length of inspections of public procurement and of applications for payment, repeated and inconsistent performance of controls or audits, often with contradictory findings, and delayed reimbursement of expenditures within the submitted applications for payment. In addition to administrative complexity, potential applicants are discouraged by the necessary and often relatively high accompanying costs associated with the European Structural and Investment Funds, which reduce their attractiveness: expenditures for the preparation of applications for non-refundable financial contribution, external management, administrative complexity of implementation, public procurement, mandatory co-financing, expenditures on ineligible items, expenditures on sustainability, relatively frequent financial corrections, etc.

As these are investment projects co-financed by the ERDF, the implementation of PA6 takes place mainly through demand-driven projects. The PA6 allocation for financial instruments, i.e. repayable assistance, is to be used to support households' access to improved housing conditions (SOe 6.1.1) and to support social enterprises (SO 6.2.1). After a complicated preparatory phase, two companies, Slovenská sporiteľňa and Slovak Investment Holding, established the organisation called Dostupný domov (Accessible Home) in March 2020, which provided housing to 20 disadvantaged persons by the end of 2020, of whom three persons were from the marginalised Roma community.

In terms of the PA6 contribution to the implementation of the Europe 2020 Strategy, the most significant progress is in the area of poverty eradication and social exclusion, where more than 48,000 persons from MRC have already improved their housing conditions. At the same time, PA6 creates local infrastructure (e.g. cultural centres and kindergartens), within which jobs that are co-financed from PO5 are created for MRC, so it also indirectly contributes to increasing employment. However, the contribution to achieving goals in the areas of education and environment is marginal.

As of 31 December 2020, the allocation of EU resources to PA6 was reduced by the amount of EUR 22,954,885. These resources were reallocated in favour of PO5 for various reasons, so they remained available to the MRC target group.

Operational recommendations for the 2014 – 2020 programming period

The primary problem of PA6 remains the low intensity of project implementation in individual thematic areas and the related low absorption of allocated resources. It is therefore necessary to focus on identifying options to increase the interest of potential applicants in the announced calls, speed up the approval process of submitted applications for non-refundable financial contribution as well as contracting, and simplify the implementation of projects. This concerns particularly the increase of the efficiency of individual types of controls within the approval of the applications for payment and the change procedures of the recipients, as well as the acceleration of contracting the already approved applications for non-refundable financial contribution. For this purpose, it is reasonable to consider strengthening, or re-evaluating the system of work of administrative capacities and redistributing the agenda between individual departments of the intermediate body. It is also necessary to look for specific mechanisms in order to increase the available administrative and technical support for applicants/recipients. Among the uninvolved municipalities, it is necessary to focus primary attention on 31 uninvolved municipalities out of the first 150 and on uninvolved municipalities with a high proportion of the Roma population. At the same time, the evaluators recommend developing and publishing sample documentation for the award of construction contracts, which could eliminate shortcomings in the documentation for the public procurement and reduce the time allocated to the public procurement inspection.

Strategic recommendations for the 2021 – 2027 programming period

According to the evaluators, the support of projects in PA6 focused on investment measures in municipalities with the presence of MRC is of great importance, despite the current low absorption and fulfilment of measurable indicators, which could be misinterpreted as unsuitability of support in this area. In addition to the recommendations set out in the first PA6 evaluation report (December 2020), the evaluators recommend considering capacity building for accelerated preparation and run-up of a more efficient implementation apparatus as well as the necessary increased administrative support for applicants and a better understanding of the context and particularities of specific areas and local governments, which fundamentally determine not only the level of needs but also their absorption capacity. Future interventions for MRC need to be planned comprehensively also in the sense that it is not possible to easily circumvent the issue of inappropriate forms of housing of MRC, as it is the case with the current setting of PA6, when most participating municipalities avoid the housing support. The evaluators also recommend considering the creation of an alternative implementation mechanism, which will enable to ensure the implementation of the necessary investments in neglected Roma settlements (including investments in housing) even in the absence of interest from the local governments' side.

1 Kontext hodnotenia

OP ĽZ pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorý bol prijatý a schválený rozhodnutím Európskej komisie (EK) z 9. 12. 2014, sa strategicky zameriava na opatrenia, ktoré prispievajú k naplneniu národných cieľov definovaných na základe stratégie Európa 2020 a Národného programu reforiem SR. Úlohu riadiaceho orgánu (RO) pre OP ĽZ v tomto programovom období plní Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR).

V záujme dosiahnutia presne určených cieľov v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu¹ ide v prvom rade o opatrenia namierené na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti v SR.

Vzhľadom na skúsenosti s implementáciou Horizontálnej priority marginalizovaných rómskych komunít (MRK) v predchádzajúcom programovom období 2007 – 2013 a v súlade s národnou Stratégiou SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a Národným programom reforiem SR (NPR SR) bolo nevyhnuté venovať zvláštnu pozornosť riešeniu situácie MRK ako skupiny obyvateľstva najviac postihnutej chudobou, a to najmä v otázke ich sociálneho a spoločenského začleňovania.

Komplexný prístup k riešeniu tejto otázky a podpore aktivít pre MRK je v rámci intervencií OP ĽZ zabezpečovaný predovšetkým prostredníctvom prioritnej osi 5 *Integrácia marginalizovaných rómskych komunít* (PO5) a prioritnej osi 6 *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* (PO6). Zatiaľ čo aktivity PO5 sú zamerané na tzv. mäkké opatrenia, PO6, ktorá je predmetom tohto hodnotenia, sa sústreďuje na implementáciu tvrdých (investičných) nástrojov na podporu obcí s prítomnosťou MRK.

Úlohou sprostredkovateľského orgánu (SO) PO6 je poverené Ministerstvo vnútra SR (MV SR), pričom zdrojom financovania, vzhľadom na investičný charakter podporených aktivít, je Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR). Zámer vytvoriť PO, ktorá sa sústreďuje na technickú vybavenosť obce s prítomnosťou MRK, vychádzal v čase prípravy OP ĽZ z údajov Atlasu RK 2013², ktorý poskytuje vybrané základné zistenia o obciach s rómskymi osídleniami a o osídleniach podľa jednotlivých tematických oblastí spojených so životnými podmienkami rómskej populácie. Atlas RK 2013 bol dominantným referenčným zdrojom pri celení verejných politík v programovom období 2014 – 2020, preto bol kľúčový aj pri určovaní územnej pôsobnosti a teda aj cieľových skupín pre intervencie PO5 a PO6 OP ĽZ.

Medzi oblasti života MRK, v ktorých je možné pozorovať najvýraznejšie rozdiely oproti majoritnej populácii, boli stanovené ako priority OP ĽZ: oblasť bývania, vrátane dostupnosti inžinierskych sietí, prístupu k zdrojom pitnej vody, výstavby pozemných komunikácií a vybudovania systému nakladania s komunálnym odpadom; oblasť prístupu k vzdelávaniu formou podpory výstavby/rekonštrukcie MŠ a ZŠ, a to najmä v súvislosti s novelou školského zákona č. 245/2008 Z.z.³; oblasť prístupu k sociálnej infraštruktúre, čo zahŕňa výstavbu/rekonštrukciu komunitných centier a oblasť zamestnanosti, ktorá sa v PO6 koncentruje na podporu subjektov sociálnej ekonomiky.

Dôraz pri implementácii intervencií cez PO6 je kladený aj na dodržiavanie tzv. 3D princípu (desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie), pričom ide o jednu zo zásadných podmienok poskytnutia podpory v rámci PO6. Metodickým výkladom pre uplatňovanie tohto princípu je v OP ĽZ

---

¹ viac v rámci EO3

² Projekt Atlas RK 2013 bol realizovaný Rozvojovým programom OSN (UNDP) v spolupráci s Ústavom rómskych štúdií Prešovskej univerzity, ÚSVRK a Združením miest a obcí Slovenska (ZMOS).

³ Novelou školského zákona č. 245/2008 Z. z. (zákon č. 209/2019 Z. z. s účinnosťou od 1. 1. 2021) sa stáva predprimárne vzdelávanie detí od piatich rokov, povinné s účinnosťou od roku 2021, čomu nezodpovedajú kapacitné možnosti existujúcich materských škôl, pričom problém s kapacitami je viditeľný najmä v obciach s prítomnosťou MRK.

spolu so spolupracujúcimi partnermi poverený Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity (ÚSVRK). ÚSVRK je zároveň subjektom, ktorý spolupracuje so SO pri tvorbe jednotlivých výziev a participuje na informovaní oprávnených žiadateľov o nenávratný finančný príspevok (NFP) v rámci PO6. Takisto prispieva k implementácii PO6 zberom dát, monitorovaním situácie v obciach s MRK a spolu so SO aj k zabezpečeniu synergie medzi intervenciami PO5 a PO6.

Za účelom presadzovania komplexného prístupu v oblasti podpory MRK je v OP ĽZ určené, že pomoc poskytovaná cez intervencie PO6 bude smerovať do obcí z Atlasu RK 2013, pričom vo vybraných intervenciách je dôraz kladený na obce s najvyššou mierou zjednodušeného indexu podrozvinutosti, aby bol posilnený synergický efekt intervencií PO5 a PO6.

PO6 si vytýčila dve investičné priority (IP), ktoré sledujú dosiahnutie štyroch špecifických cieľov (ŠC) nasledovne:

IP 6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach

- **ŠC 6.1.1** Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
- **ŠC 6.1.2** Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve
- **ŠC 6.1.3** Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

IP 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov

- **ŠC 6.2.1** Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky na územiach s prítomnosťou MRK

V rámci implementácie PO6 je dôležitá aj prepojenosť OP ĽZ s horizontálnymi princípmi. Ide najmä o horizontálny princíp *Udržateľný rozvoj*, ktorý sa zameriava na zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti rastu s osobitným dôrazom na ochranu a zlepšenie životného prostredia v súlade s dosahovaním cieľov stratégie Európa 2020. Ďalším horizontálnym princípom, ku ktorému majú prispievať aj projekty realizované prostredníctvom PO6, je *Nediskriminácia a prístupnosť* a rovnako aj *Rovnosť medzi mužmi a ženami*.⁴

---

⁴ MPSVR SR plní úlohy dvoch horizontálnych princíпов – Rovnosť mužov a žien a Nediskriminácia, ktoré sú pod vecne príslušným orgánom, a to Odborom horizontálnych princíпов. Na zabezpečenie cieľov uvedených v nariadení Rady EÚ č. 1303/2013 čl. 7 boli na Slovensku v projektoch spolufinancovaných z Európskych štrukturálnych a investičných fondov uplatnené horizontálne princípy nediskriminácia a rovnosť mužov a žien. Tieto princípy sú zadefinované v základnom strategickom dokumente s názvom Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020. Dokument bol schválený 20. 6. 2014 Európskou komisiou.

2 Metodika hodnotenia

Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* v rámci OP LZ bolo uskutočnené v mesiacoch jún – október 2021. Použitá metodika vychádza z metodiky hodnotení schválenej v rámci Úvodnej správy k realizácii Externého hodnotenia operačného programu Ľudské zdroje pre programové obdobie 2014 – 2020, ktoré sa vykonáva na základe Rámcovej dohody o poskytovaní služieb číslo 2525/2019-M_OO uzatvorenej medzi MPSVR SR a skupinou dodávateľov Octigon, a.s., Projektové služby, s.r.o. a RADELA s.r.o.

Hlavným zámerom hodnotenia v súlade so stanovenými evaluačnými otázkami bolo posúdenie napĺňania spoločných a programovo špecifických ukazovateľov PO6, vyhodnotenie plnenia výkonnostného rámca, zhodnotenie príspevku PO k napĺňaniu stratégie Európa 2020 a tiež zhodnotenie hospodárnosti, účelnosti a účinnosti vykonávania PO6.

Analyzované dáta boli zozbierané z rôznych zdrojov, pričom išlo o dáta poskytnuté priamo od SO, štatistické dáta dostupné na oficiálnych stránkach SO a ÚSVRK, či dáta obsiahnuté v dokumentoch kľúčových pre implementáciu OP LZ, ktoré sú uvedené v zozname použitých zdrojov informácií (príloha 6). Okrem písomných zdrojov informácií pristúpili hodnotitelia k zberu primárnych dát prostredníctvom realizácie rozhovorov s predstaviteľmi inštitúcií priamo zapojených do realizácie intervencií v PO6, a to so SO MV SR, ÚSVRK a Slovak Investment Holding, a.s. (SIH). Rozhovory sa uskutočnili v priebehu mesiacov jún až september 2021. Na posúdenie napĺňania cieľov OP LZ, špecifických cieľov PO6 a stratégie Európa 2020 bola hodnotiteľmi vytvorená teória zmeny, ktorá tvorí prílohu 2 tejto správy.

Vzhľadom na charakter a množstvo oprávnených žiadateľov o NFP v jednotlivých výzvach zvolili hodnotitelia ako metodiku zberu a analýzy dát realizáciu pološtruktúrovaných rozhovorov s predstaviteľmi vybranej vzorky oprávnených žiadateľov o NFP, ktorí sú zároveň prijímateľmi NFP v dopytovo-orientovaných projektoch (DOP).

Keďže ide o opakované hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO6, prijímatelia NFP v DOP (obce) boli pri tomto hodnotení vybraní tak, aby predmetné hodnotenie pokrylo regióny, kde je pomoc intervencií v rámci PO6 najintenzívnejšia. Hodnotitelia tiež dbali na to, aby vybrané obce nepatrili k vzorke obcí predložených hodnotení.

Prijímatelia pomoci predstavujú predovšetkým obce z Košického a Prešovského kraja, kde sa nachádza vyšší počet obcí s prítomnosťou MRK (podľa Atlasu RK 2013, resp. 2019). Tieto obce vo vyššej miere žiadali o NFP v rámci PO6. Ďalším kritériom na výber vzorky obcí bola realizácia projektov v rámci rôznych výziev vyhlásených počas sledovaného obdobia, ktoré prispievajú k napĺňaniu špecifických cieľov PO6. Pri výbere obcí bolo tiež zohľadnené ich umiestnenie podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti tak, aby boli rovnomerne zastúpené obce z prvej 150 obcí identifikovaných na základe odsúhlasenej metodológie zjednodušeného indexu pásma segregácie, resp. podrozvinutosti aj mimo 150, a tiež bol zohľadnený podiel a počet rómskych obyvateľov v týchto obciach podľa Atlasu RK 2013 a 2019.

Počas hodnotenia sa podarilo uskutočniť rozhovory s relevantnými zástupcami všetkých 13 vybraných obcí (príloha 3). V prevažnej miere boli realizované formou osobných rozhovorov s verejnými predstaviteľmi a odbornými zamestnancami jednotlivých obcí v mieste ich sídla v priebehu augusta 2021. V odôvodnených prípadoch hodnotitelia pristúpili k telefonickým rozhovorom (v troch prípadoch). Súčasťou hodnotiacej správy sú odporúčania k prebiehajúcemu programovému obdobiu 2014 – 2020 a tiež k nasledujúcemu programovému obdobiu 2021 – 2027, ktoré vychádzajú z poznatkov získaných zo všetkých uvedených zdrojov dát a informácií.

3 Zistenia

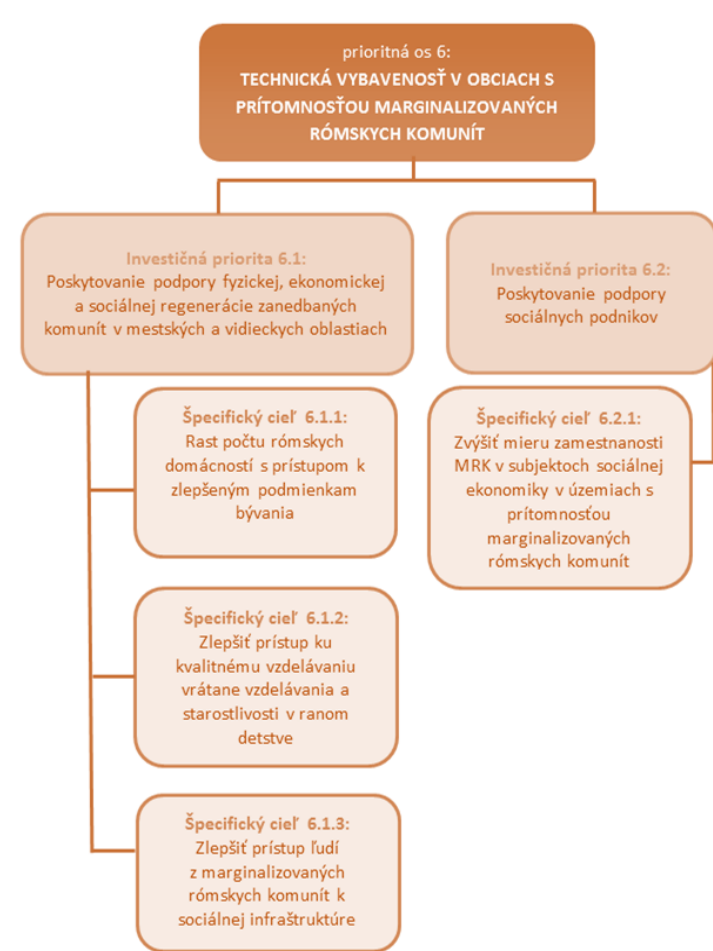
Zistenia v tejto kapitole sú členené podľa ôsmich evaluačných otázok (EO), pričom každá otázka predstavuje samostatnú kapitolu. Na konci každej kapitoly je zhrnutie najdôležitejších poznatkov týkajúcich sa danej oblasti.

3.1 EO1: Do akej miery sa naplňajú spoločné a programovo špecifické ukazovatele PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ?

V synergii k neinvestičným aktivitám PO5 zameraným na integráciu MRK predstavuje PO6 v rámci SR hlavný zdroj intervencií na riešenie špecifických investičných potrieb tejto cieľovej skupiny obyvateľov a tiež výziev, ktorým čelia mestá a obce s prítomnosťou MRK.

PO6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít sleduje v rámci dvoch IP štyri ŠC, pre ktoré sú naprogramované špecifické aktivity, výstupy a výsledky:

Obrázok č. 1: Špecifické ciele PO6 OP ĽZ

Investičná priorita 6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach

Prístup k lepším formám bývania, k vzdelávaniu a k sociálnej infraštruktúre sú kľúčové oblasti, v ktorých dlhodobo dochádza k prehľbovaniu rozdielov medzi rómskou a väčšinovou populáciou. Sprievodným javom nedostatočnej dostupnosti bývania pre MRK sú početné rómske osady na území SR s rôznymi typmi neštandardných obydlí, ktoré okrem toho, že nespĺňajú technické a hygienické normy, stoja často na cudzích pozemkoch (čierne stavby). S problémami bývania v lokalitách s MRK úzko súvisí potreba budovania a modernizácie príľahlej základnej miestnej infraštruktúry (technickej, vzdelávacej, sociálnej), eliminácie nelegálnych skládok odpadu a zlepšeného nakladania s odpadmi.

Špecifický cieľ 6.1.1 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- zlepšenie podmienok pre sociálnu integráciu ľudí z MRK prostredníctvom funkčného systému prestupného bývania/sociálneho nájomného bývania;
- zavedenie systému finančného mechanizmu pre podporu svojpomocnej výstavby (mikropôžičky);
- zlepšenie kvality bývania v prostredí MRK prostredníctvom:
  - zavedenia inžinierskych sietí,
  - prístupu k pitnej vode,
  - výstavby a rekonštrukcie prístupových pozemných komunikácií,
  - vybudovania systému nakladania s komunálnym odpadom.

Špecifický cieľ 6.1.2 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- vytvorenie podmienok pre plnohodnotnú účasť detí z MRK v predprimárnom/základnom stupni vzdelávania prostredníctvom rozšírenia kapacitnej siete materských škôl (MŠ)/základných škôl (ZŠ), a to výstavbou nových, nadstavbou, prístavbou, prestavbou, rekonštrukciou a modernizáciou existujúcich MŠ/ZŠ v obciach s prítomnosťou MRK a zabezpečením ich vybavenia;
- zvýšenie počtu detí z MRK navštevujúcich MŠ;
- desegregáciu a zníženie koncentrácie rómskych žiakov v školách.

Špecifický cieľ 6.1.3 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- zvýšená kvalita životných podmienok obyvateľov MRK;
- zlepšenie poskytovania sociálnych služieb zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti MRK.

Investičná priorita 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov

Subjekty sociálnej ekonomiky, ktorých prvoradým cieľom nie je tvorba zisku, sa javia ako vhodný nástroj podpory zamestnanosti nízko kvalifikovanej pracovnej sily, vrátane príslušníkov MRK. Ich hlavným účelom je prinášať netrhové spoločenské prínosy, najmä rast zamestnanosti uchádzačov zo znevýhodnených skupín, integráciu marginalizovaných jedincov a komunít do širšej spoločnosti a pod. Aby boli intervencie efektívne, malo by ísť o podniky udržateľné, ktoré nie sú dlhodobo závislé od verejnej podpory. Počiatočná investícia by mala priniesť viac než len jednorazové vylepšenie sociálnej situácie.

Špecifický cieľ 6.2.1 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- nárast miery zamestnanosti osôb z MRK;
- zvýšená miera inovácií v podnikateľskom prostredí v obciach s prítomnosťou MRK.

Fyzický pokrok v implementácii PO6 k 31. 12. 2020

Fyzický pokrok v implementácii je na úrovni PO vykazovaný prostredníctvom sústavy výstupových a výsledkových MU. V zmysle OP LZ ver. 7.0, platnej k 31. 12. 2020, ide o nasledovné kategórie programových MU:

- a) sedem špecifických ukazovateľov výstupu (O) so stanovenou cieľovou hodnotou (rok 2023), z toho šesť s relevanciou k IP 6.1 (O0194 – O0199) a jeden s relevanciou k IP 6.2 (O0307); *(revíziou OP LZ ver.6 vypadli MU O0202, O0203 a O0204),*
- b) šesť spoločných ukazovateľov výstupu (CO) so stanovenou cieľovou hodnotou (rok 2023), z toho štyri s relevanciou k IP 6.1 (CO18, CO32, CO34 a CO35) a dva s relevanciou k IP 6.2 (CO1 a CO3); *(revíziou OP LZ ver.6 vypadol MU CO5),*
- c) sedem špecifických ukazovateľov výsledku (R) so stanovenou základnou hodnotou (rok 2013) a cieľovou hodnotou (rok 2023); z toho šesť s relevanciou k IP 6.1 (R0144 – R0147, R0197 a R0198) a jeden s relevanciou k IP 6.2 (R0148).

V kontexte hodnotenia a verifikácie stavu MU je potrebné zmieniť, že SO vyvíja úsilie o čo najlepšie prispôbenie pôvodného monitorovacieho rámca PO6 dostupným databázam údajov a relevantným zisteniam z implementačnej praxe. V tomto kontexte je možné spomenúť priebežnú komunikáciu s RO a CKO v oblasti definícií a vykazovania MU, externú revíziu programových ukazovateľov PO5/PO6 v roku 2018, zohľadnenie hodnôt z aktuálneho Atlasu rómskych komunít 2019, akceptovanie podnetov z realizovaných hodnotení na zlepšenie vykazovania a iné.

Hodnotitelia podporujú úsilie SO, aby aj naďalej priebežne precizoval údajovú bázu a z nej odvodené prepočty východiskových a cieľových hodnôt MU pre PO5 a PO6, okrem iného aj v snahe o čo najlepšie nastavenie a efektívnejšie zacielenie rámca podpory MRK v novom programovom období. Táto činnosť je o to naliehavejšia, že predpokladané výstupy z dôležitých štatistických zisťovaní, ktoré zároveň určia úspešnosť plnenia cieľových hodnôt programovo špecifických ukazovateľov výsledku PO6, budú k dispozícii najskôr po k 31. 12. 2021 a opakovane k 31. 12. 2023 (štatistické zisťovania financované v rámci NP Monitorovanie a hodnotenie v PO5).

Smerom k novému programovému obdobiu je potrebné opakovane prehodnotiť a precizovať sústavu relevantných MU, ich definície a prepočty východiskových a cieľových hodnôt opreté o najnovší vývoj a dosiahnutý pokrok v konkrétnych oblastiach investovania v obciach s MRK. Vplyvom nedostatku presných a relevantných štatistík o cieľových územiach a životných podmienkach v nich žijúcich komunít MRK má RO/SO sťaženú situáciu pri stanovení východiskových a cieľových hodnôt, osobitne ak je potrebné tieto vopred presnejšie stanoviť na celé programové obdobie. V danej situácii tak nutne dochádza k opakovanej priebežnej „optimalizácii“ cieľových hodnôt časti MU až na základe zistení z implementačnej praxe, čo v niektorých prípadoch môže byť neskoro.

V rámci objektívneho zrealizovania pôvodne projektovaných hodnôt MU sa do tejto optimalizácie hodnôt MU prenášajú zistenia z predošlých výziev a hodnotiacich kôl, týkajúce sa záujmu potenciálnych žiadateľov a ďalších podmienok vplyvujúcich na absorpčnú kapacitu. Na porovnanie zmien v cieľových hodnotách MU výstupu je v nasledujúcej tabuľke uvedený prehľad uskutočnených zmien v rámci doterajších revízií OP LZ. Sivým odtieňom sú zvýraznené MU, ktorých cieľové hodnoty sa z rôznych príčin menili, a to aj zásadne.

Najvýraznejšie zníženie cieľových hodnôt je pri CO01 (zo 100 postupne na desať podporených podnikov) a s ním súvisiacom O0307 (z 500 na 51 zamestnaných osôb z MRK v podporovaných podnikoch), čo je približne len desatina pôvodného plánu. Bolo to spôsobené revíziou a presunom zdrojov pôvodne plánovaných ako nenávratná pomoc pre sociálne podniky na iné oblasti – kanalizácia. V rámci opatrenia 6.2.1 tak ostala len návratná pomoc cez finančné nástroje, na ktorú sú viazané zostávajúce hodnoty ukazovateľov.

Vplyvom pandémie COVID-19 sa situácia a podmienky pre implementáciu podpory sociálnych podnikov skomplikovali a SO rozhodol o zúžení pôvodne plánovaných aktivít v rámci IP 6.2 len na realizáciu finančných nástrojov (z plánovanej podpory 100 podnikov na 10 podnikov cez SIH). Časť pôvodnej alokácie na IP 6.2 bola realokovaná a revíziou OP LŽ (ver. 6.0) úplne vypadli štyri MU (CO05, O0202, O0203 a O0204) z pôvodne siedmich sledovaných MU výstupu za IP 6.2.

Tabuľka 1: Zmeny cieľových hodnôt MU výstupu pre rok 2023 po uskutočnených revíziách OP LŽ

IP	Kód	Názov MU	ver. 1,2	ver. 3	ver. 4	ver. 5	ver. 6,7 ⁵
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.1	CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	44 278	26 778	26 778	26 778	26 778
	CO32/ O0200	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	685 000	685 000	685 000	685 000	685 000
	CO34/ O0201	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	12 668	12 668	12 668	12 668	12 668
	CO35	Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	18 900	18 900	18 900	14 444	12 876
	O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	41 131	41 131	41 131	41 131	41 131
	O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	120	120	120	61	69
	O0196	Počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry	23	23	23	125	125
	O0197	Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	180	180	180	95	105
	O0198	Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry	94	94	94	12	12
	O0199	Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou podľa spotreby energie	840	840	840	568	435
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.2	CO01	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	100	100	100	56	10
	CO03	Počet podnikov, ktoré dostávajú finančnú podporu inú ako granty	10	10	10	10	10
	CO05	Výrobné investície: Počet podporených nových podnikov	58	58	58	20	-
	O0202	Počet postavených podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	5	5	5	5	-
	O0203	Počet zrekonštruovaných podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	5	5	5	5	-
	O0204	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie v renovovaných podnikoch	16 750	16 750	16 750	16 750	-
	O0307	Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporovaných podnikoch	500	500	500	280	51

Zdroj: MPSVR SR

Významný pokles cieľových hodnôt vidieť pri O0199 (z 840 na 435 renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou), pri O0195 (zo 120 na 69 nových predškolských zariadení (MŠ) v obciach s MRK a súvisiacom CO35 (z kapacity 18 900 na 12 876 v podporovaných zariadeniach starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry), pri CO18 zníženie počtu obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody zo 44 278 na 26 778. Naopak, pri O0196 je nárast hodnoty z plánovaných 25 na 125 nových KC.

Popri zohľadnení určitých preferencií zo strany žiadateľov ohľadom typu podporovaných aktivít v rámci nastavenia podmienok konkrétnych výziev na DOP (napr. zvýšenie záujmu o výstavbu nových KC (O0196) verzus renováciu existujúcich KC (O0198), kde došlo k zmene cieľových hodnôt MU z 23 na

⁵ OP LŽ ver. 6 (Rozhodnutie EK z 11. 9. 2020), OP LŽ ver. 7 (Rozhodnutie EK z 21. 12. 2020)

125 nových KC, resp. z 94 na 12 renovovaných KC), je v prípade PO6 možné zdôvodniť zníženie cieľových hodnôt niektorých MU tiež znížením disponibilných zdrojov po realokácii výkonnostnej rezervy PO6 v sume 17 593 983 EUR (zdroje EÚ + SR) v prospech PO5.

Tento vývoj poukazuje na náročnosť optimálneho nastavenia realistických cieľových hodnôt programových MU, od plnenia ktorých sa odvíja hodnotenie účinnosti a efektívnosti realizovaných intervencií a celkovej úspešnosti implementácie pomoci. Dôležité je, aby bol budúci rámec programových MU navrhnutý v úzkom vzťahu s kontextom a konkrétnou predstavou o formách podpory investičných projektov pre MRK v SR (napr. širšia horizontálna podpora, komplexné výzvy, verus úzko cielená podpora podľa typov infraštruktúry, podpora vybranej skupiny obcí s najviac zaostávajúcimi MRK a pod.) a aby čo najrealistickejšie zohľadňoval výšku alokovaných prostriedkov na určené aktivity. Inými slovami, aby nebolo potrebné zásadne, alebo opakovane počas implementácie meniť cieľové hodnoty MU, resp. len v nevyhnutných prípadoch, ktoré nebolo možné predpokladať.

Tieto a ďalšie aspekty budúcej podpory je potrebné podrobne rozpracovať už vo fáze programovania, vrátane priradenia vhodných MU a čo možno najpresnejších východiskových a cieľových hodnôt. Pre tento účel je kľúčové využitie doterajších skúseností SO získaných z implementácie PO6.

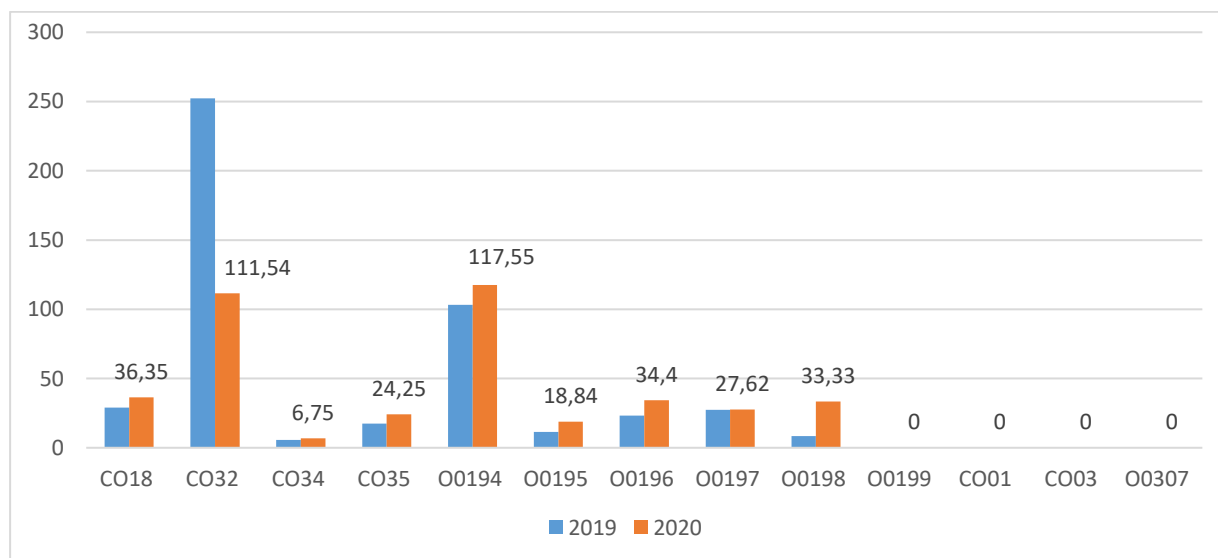
Stav plnenia ukazovateľov výstupu PO6 OP LŽ

Pre vyhodnotenie fyzického pokroku v implementácii sú kľúčovými najmä MU so stanovenou cieľovou hodnotou (v čase ukončenia intervencie 2023), s ktorou je možné porovnať aktuálne dosiahnutý stav.

V tejto časti je predmetom hodnotenia pokrok v dosahovaní deklarovanej cieľovej hodnoty výstupových ukazovateľov definovaných na úrovni PO6 OP LŽ, ktorých relevanciu k IP PO6 a priebežnú úroveň plnenia uvádza nasledujúca tabuľka.

Napriek už zmienenému zníženiu cieľových hodnôt viacerých MU v rámci nedávnych revízií OP LŽ (ver. 5 a 6) vychádza podľa vykazovaných hodnôt plnenie viacerých MU PO6 na nízkej úrovni, vzhľadom na pokročilú etapu implementácie OP. V porovnaní so stavom ku koncu roka 2019 bolo dosiahnuté pri väčšine MU len veľmi mierne zvýšenie hodnôt, pričom takýto medziročný trend rastu nepostačuje na dosiahnutie cieľových hodnôt v roku 2023 (pozri graf č. 1).

Graf 1: Medziročný nárast a dosiahnuté plnenie cieľových hodnôt MU výstupu PO6 (v %)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP LŽ

Tabuľka 2: Programovo špecifické a spoločné ukazovatele výstupu PO6 OP LŽ s cieľovými hodnotami

IP	Kód	Názov MU	Merná jednotka	Cieľ (2023)	2017	2018	2019	2020	Plnenie v %
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.1	CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	osoby	26 778	0	5 784	8 960	9 735	36,35
	CO32	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	685 000	0	1 785 789	(3 497 527) 1 728 245	(4 110 804) 764 069	(600,12) 111,54 ⁶
	CO34	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	tony CO ₂ ekv.	12 668	0	391	740	855	6,75
	CO35	Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	osoby	12 876	48	1 289	2 535	3 122	24,25
	O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	osoby	41 131	1 862	22 198	41 050	48 349	117,55
	O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materská škola	69	0	2	7	13	18,84
	O0196	Počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrum	125	0	11	30	43	34,40
	O0197	Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materská škola	105	1	17	27	29	27,62
	O0198	Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrum	12	0	1	1	4	33,33
	O0199	Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou podľa spotreby energie	domácnosti	435	0	0	0	0	0,00
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.2	CO01	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	10	0	0	0	0	0,00
	CO03	Počet podnikov, ktoré dostávajú finančnú podporu inú ako granty	podniky	10	0	0	0	0	0,00
	CO05	Počet podporených nových podnikov	podniky	20	0	0	0	-	-
	O0202	Počet postavených podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	5	0	0	0	-	-
	O0203	Počet zrekonštruovaných podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	5	0	0	0	-	-
	O0204	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie v renovovaných podnikoch	kWh/rok	16 750	0	0	0	-	-
	O0307	Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporovaných podnikoch	FTE	51	0	0	0	0	0,00

Zdroj: Výročné správy OP LŽ a monitorovacie údaje SO MV SR

Poznámka: V stĺpci Cieľ (2023) sú hodnoty platné k 31. 12. 2020.

MU CO05, O0202, O0203 a O0204 od verzie 6 OP LŽ nie sú súčasťou monitorovacieho rámca PO6.

⁶ Pri CO32 sú namerané hodnoty vo výročných správach OP LŽ vykazované kumulatívne (hodnota v zátvorke), pričom druhý údaj vykazovaný SO MV SR je na ročnej báze. Stav bol zosúladený až vo ver. 8 OP LŽ.

Podľa vykazovaných hodnôt k 31. 12. 2020 iba dva MU **CO32** a **O0194** presahujú 100 % plnenie (111,54 %, resp. 117,55 %), pričom pri CO32 (*Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách*) je dôležité zmieniť, že jeho zvýšené plnenie bolo ovplyvnené nesprávnou metodikou vykazovania. Na základe podnetu z prvého hodnotenia PO6 realizoval SO zmenu pôvodne stanovenej cieľovej hodnoty MU a zosúladienie vykazovania.

V tabuľke prezentujeme hodnoty CO32 platné k 31. 12. 2020, preto plnenie MU ešte nezohľadňuje jeho úpravu v rámci revízie OP ĽZ (ver. 8), kde bola cieľová hodnota CO32 pre rok 2023 zmenená zo 685 000 kWh/rok na 10 000 000 kWh (kumulatívne), čo predstavuje plnenie novej cieľovej hodnoty na úrovni 41,1 %.

Pri identifikácii pôvodnej cieľovej hodnoty bola použitá nesprávna metodika vykazovania cieľovej hodnoty pre rok 2023, a to vykazovaním na ročnej báze. Pôvodná metodika stanovenia hodnoty ukazovateľa výrazne poddimenzovala dosiahnuteľnú hodnotu zníženia ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách. Vychádzala z nesprávnych predpokladov a/alebo nesprávnych vstupných údajov. Po poslednej revízii OP ĽZ bola cieľová hodnota tohto ukazovateľa upravená tak, aby reprezentovala odhad zníženia spotreby primárnej energie za celé programové obdobie.

Pôvodne do výpočtu vstupovali predpokladané počty KC, MŠ a bytových jednotiek prestupného bývania. Nová cieľová hodnota vychádza z počtu zazmluvnených projektov agregujúcich hodnotu CO32 k 31. 3. 2021, ktorých je 142. SO vykonal túto úpravu s ohľadom na pokročilý stav programového obdobia a predpoklad minimálneho nárastu počtu projektov prispievajúcich k napĺňaniu cieľovej hodnoty. Cieľová hodnota CO32 zo zazmluvnených projektov tak vychádza na 10,356 mil. kWh (72 930 kWh/na 1 projekt). S ohľadom na možné predčasné mimoriadne ukončenie niektorých projektov bez príspevku k cieľovej hodnote bola výsledná cieľová hodnota zaokrúhlená na 10 mil. kWh. Skutočná hodnota MU sa vypočíta z energetických certifikátov vydaných pred a po rekonštrukcii a ukáže celkový pokles ročnej spotreby do konca projektovaného obdobia.

Pri O0194 (*Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania*) je napriek plneniu nad 100 % potrebné uviesť, že vykazovaná hodnota je navonok vzhľadom na názov ukazovateľa skresľujúca, keďže do hodnoty ukazovateľa sa započítavajú aj osoby, ktorým sa vlastná „forma bývania“ nezmenila, ale zmenilo sa len prostredie v okolí ich obydľí (zlepšené komunikácie a inžinierske siete, zlepšené nakladanie s komunálnym odpadom a odstránené nelegálne skládky odpadu). V budúcom období by bolo vhodné upraviť definíciu MU, resp. zaviesť samostatný špecifický MU týkajúci sa výlučne intervencie do obydľí, ktoré MRK vnímajú ako najdôležitejšiu potrebu pre zlepšenie kvality života a ich postupnú sociálnu integráciu, aby bolo možné presnejšie sledovanie vplyvu intervencie na pokrok v zlepšovaní fyzického stavu obydľí v MRK (oddelené od okolitej infraštruktúry).

Ďalšie tri zo skupiny sledovaných MU výstupu dosahujú plnenie približne na úrovni jednej tretiny cieľovej hodnoty, **CO18**/36,35 %, **O0196**/34,40 %, **O0198**/33,33 % a za nimi v miere plnenia nasledujú **O0197**/27,62 %, **CO35**/24,25 % a **O0195**/18,84 %. Plnenie viac menej kopíruje úroveň čerpania a pri investičných projektoch dochádza k ich plneniu až pri ukončení projektu.

Ako už bolo zmienené, vplyvom revízií OP ĽZ sa zmenili viaceré cieľové hodnoty, čo, samozrejme, vplýva na stav plnenia dotknutých MU. Tieto zmeny zásadne vplývajú aj na samotnú implementáciu, napr. pri O0195 (*Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK*) sa priemerné náklady na jednu MŠ zmenili z pôvodne plánovaných 166 666 EUR aktuálne na 561 911 EUR. Túto skupinu MU možno označiť za mierne rizikovú z pohľadu plnenia, keďže dosiahnutý stav nezodpovedá pokročilému termínu implementácie programu. Zároveň však pri nich existuje reálne zdôvodnenie omeškania a pomerne dobré predpoklady naplnenia minimálne blízko ich cieľových hodnôt.

Pri uvedených MU je častým javom oneskorené vykazovanie už fyzicky dosiahnutého pokroku, napr. keď k započítaniu do hodnoty plnenia zmienených MU dochádza až zápisom KC do siete poskytovateľov sociálnych služieb. Nehovoriac o tom, že stavebné investície od prípravy projektovej

dokumentácie, vydania stavebného povolenia, obstarania zhotoviteľa, realizácie diela a kolaudácie v podmienkach SR trvajú dlho, a to aj v prípade, ak implementácia a čerpanie NFP beží bez problémov, resp. bez žiadostí o zmeny zo strany prijímateľov. Realizácia stavebných projektov tak často presahuje obdobie viacerých kalendárnych rokov. Svedčí o tom aj pomerne nízky počet riadne ukončených projektov (165) k dátumu hodnotenia 31. 12. 2020, z celkovo schválených (673 DOP), resp. zazmluvnených (487 DOP).

Za posledný rok sa stavebné práce na projektoch spomalili, v niektorých prípadoch pozastavili aj vplyvom pandémie COVID-19 (obmedzená dostupnosť materiálu a výpadok pracovnej sily). Zhoršila sa tiež plynulosť čerpania vplyvom obmedzeného a prechodne pozastaveného výkonu kontrol na mieste, ktorá je nutná pri ukončovaní projektov.

Vzhľadom na obnovenie plného fungovania implementačných štruktúr a posilnenie kapacít pre výkon kontrolných činností SO existuje priaznivý predpoklad postupného riadneho ukončovania väčšiny zazmluvnených projektov a cieľové hodnoty uvedených MU je možné považovať za reálne dosiahnuteľné.

Za touto skupinou MU nasledujú zvyšné MU, ktorých úroveň plnenia je minimálna, **CO34** (6,75 %), resp. nulová pri **O0199, CO01, CO03, O0307**.

Pri CO34 (*Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov*) dosahované nízke plnenie odráža nepriaznivý vývoj najmä z dôvodu pomalého ukončovania projektov, resp. malého počtu ukončených projektov zameraných na rekonštrukciu budov. Úmerne tomu je nízke aj plnenie nadväzujúcich MU O0197 (*Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK*), O0198 (*Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry*) a O0199 (*Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou*), kde fyzicky intervencia na rekonštrukciu obydľí osôb z MRK iba začína.

Podobne ako v prípade CO32, aj pri CO34 vyšiel na základe prvého hodnotenia PO6 podnet na overenie prepočtu cieľovej hodnoty, resp. metodiky vykazovania. V rámci predchádzajúceho hodnotenia PO6 poskytol SO zdôvodnenie, podľa ktorého by dosahované priemerné ročné zníženie emisii 21,41 ton CO₂ ekv. na jednu rekonštruovanú budovu v prepočte na cieľové hodnoty dotknutých MU (celkom 552 rekonštrukcií budov – obydľí, MŠ a KC) malo po realizácii projektov vygenerovať hodnotu 11 818 ton CO₂ ekv., čo predstavovalo vyše 93 % pôvodne stanovenej cieľovej hodnoty (12 668 ton CO₂ ekv.).

Odstupom času napokon SO pristúpil k významnému zníženiu cieľovej hodnoty CO34 a v rámci revízie OP LZ (ver. 8) bola cieľová hodnota CO34 pre rok 2023 zmenená z 12 668 ton CO₂ ekv. na 3 000 ton CO₂ ekv. (kumulatívne), čo predstavuje reálne plnenie novej cieľovej hodnoty na úrovni 28,5 %. Presnejšie stanovenie splniteľnosti cieľovej hodnoty bude možné určiť po ukončení väčšej časti projektov zameraných na rekonštrukciu budov v MRK.

Kritický stav plnenia je pri MU O0199 a všetkých sledovaných MU za IP 6.2 (CO01, CO03 a O0307), ktorej implementácia sa po revízii OP týka už len návratnej formy pomoci cez FN.

Do MU O0199 sa agregujú hodnoty z podporených projektov z výzvy na prestupné bývanie a projektov financovaných návratnými zdrojmi cez FN, v ktorých je zavedený projektový ukazovateľ P0372 – *Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou podľa spotreby energie*. Z výzvy na prestupné bývanie sa očakáva hodnota podľa zazmluvnených a schválených projektov 208 domácností. K sledovanému termínu ide o 13 zazmluvnených projektov, pri ktorých je tento ukazovateľ použitý (podmienkou zaradenia ukazovateľa P0372 je, aby predmetom projektu bola renovácia obydľí/domácností, nie výstavba nových obydľí).

V rámci FN (zmluva s NDF) je cieľová hodnota 118 domácností, avšak vzhľadom na značné oneskorenie v rámci procesov VO je reálna implementácia posunutá a nebol tak priestor hodnoty P0372 naplniť. Po dlhšej príprave sa rozbieha aj projekt Dostupný domov, ktorý by mal prispieť k plneniu tohto MU. Celkovo je v dohľadnej dobe reálne očakávať plnenie MU O0199 v hodnote 326 domácností, čo by znamenalo približne 75 % cieľovej hodnoty.

Aktuálne všetky MU v rámci ŠC 6.2.1 vykazujú nulové plnenie a do dátumu hodnotenia nebola spustená žiadna výzva na priame intervencie do sociálnych podnikov. Jej nespustenie SO pôvodne odôvodňoval tým, že v skoršej etape implementácie bol počet existujúcich sociálnych podnikov, ktoré mohli byť podporené cez PO6 v súlade s aktualizovaným zákonom o sociálnych podnikoch veľmi nízky a pôvodne plánovaná podpora 100, neskôr 56 sociálnych podnikov (po revízii OP ĽZ ver. 5) by sa znížila len na 10 – 15 podnikov, čo by neumožnilo správne meranie výsledkov a dopadu intervencie na cieľovú skupinu.

Napokon z dôvodu pandémie COVID-19 a revízie OP ĽZ ver. 6 bola plánovaná priama intervencia do sociálnych podnikov na návrh SO zrušená a plnenie zostávajúcich troch MU v IP 6.2 sa realizuje len cez FN (finančné prostriedky zazmluvnené cez SIH.⁷ Pôvodne alokované finančné prostriedky na priamu podporu sociálnych podnikov budú použité na intervencie v rámci IP 6.1.

Pri všetkých MU, ktoré k 31. 12. 2020 dosahujú nulové plnenie, pretrváva vysoké riziko nesplnenia stanovenej cieľovej hodnoty v roku 2023, a to i napriek tomu, že cieľové hodnoty pri O0199, CO01 a O0307 boli opakovane znižované (pozri predchádzajúca tabuľka).

Dosiahnutie cieľových hodnôt bude závislé od úspešnosti dlho pripravovanej implementácie finančných nástrojov a pri O0199 od záujmu žiadateľov o projekty prestupného bývania v obciach s MRK (tu bolo k dátumu hodnotenia v rámci štyroch hodnotiacich kôl registrovaných 40 ŽoNFP, z toho 13 bolo schválených a zazmluvnených).

Stav plnenia ukazovateľov výsledku PO6 OP ĽZ

Pre PO6 bolo stanovených celkom sedem špecifických ukazovateľov výsledku (R) so základnou hodnotou (rok 2013) a cieľovou hodnotou (rok 2023), z toho šesť s relevanciou k IP 6.1 (R0144 – R0147, R0197, R0198) a jeden s relevanciou k IP 6.2 (R0148). Prehľad MU výsledku uvádza nasledujúca tabuľka.

Pri väčšine MU bola základná a cieľová hodnota odvodená z údajov prieskumu v rámci Atlasu RK 2013. Keďže hodnoty výsledkových MU sa nestanovujú agregáciou z projektovej úrovne, overenie pokroku a úrovne ich plnenia je závislé na dostupnosti údajov z relevantných štatistických zisťovaní, ktoré sú naplánované na roky 2021 a 2023. Všetky programovo špecifické ukazovatele výsledku PO6 sú kontextové ukazovatele.

Tabuľka 3: Hodnoty špecifických MU výsledku a ich relevancia k špecifickým cieľom PO6

ŠC	Kód	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Základná (2013)	Cieľová (2023)	Stav ⁸ (2020)	Plnenie %
6 1 1	R0144	Počet rómskych obydľí s dobrými podmienkami bývania	obydlie	8 716	12 216	-	-
	R0145	Podiel osídlení s prítomnosťou MRK s prístupom k pitnej vode	%	74,60	81,00	-	-
	R0197	Podiel obydľí MRK s dobrými podmienkami bývania	%	23,77	44,02	-	-
6 1 2	R0146	Počet detí z MRK vo vekovej kategórii 3 – 6 rokov, ktoré absolvovali jeden ročník predškolského vzdelávania	osoby	2 568	11 391	-	-
	R0198	Podiel detí z MRK navštevujúcich predškolské zariadenia	%	7,08	7,91	-	-

⁷ V danej súvislosti došlo k redukcii počtu sledovaných MU v rámci nedávnej revízie OP ĽZ (ver. 6) a v monitorovacom rámci zostali len tri z pôvodne sledovaných siedmich MU s cieľovou hodnotou (CO01, CO03 a O0307).

⁸ Ukazovatele sa zaznamenávajú na základe štatistických prieskumov realizovaných v rokoch 2021 a 2023.

Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP LZ

6 1 3	R0147	Počet príslušníkov MRK, ktorí 6 mesiacov po ukončení projektu využili služby komunitných centier	osoby	5 971	36 738	-	-
6 2 1	R0148	Miera nezamestnanosti rómskej populácie v rómskych osídleniach vo veku 15 – 64 rokov	%	87,30	84,50	-	-

Zdroj: OP LZ

Keďže hodnoty MU výsledku (R) sa neagregujú z projektovej úrovne, SO ich napriek zníženiu cieľových hodnôt väčšiny MU výstupu (v dôsledku realokácií zdrojov v neprospech PO6) ponechal rovnaké od úvodného schválenia OP LZ. Prevláda očakávanie, že hodnoty MU výsledku (R) sa podarí dosiahnuť aj pri zníženom objeme pomoci v PO6 a prípadný výpadok prekryjú synergické účinky komplexného prístupu implementácie projektov v PO5.

Keďže sa predmetné štatistické zisťovania doposiaľ nerealizovali a úroveň plnenia ŠC na základe k nim priradených špecifických MU výsledku nie je možné objektívne vyhodnotiť, sú posledné dva stĺpce v tabuľke bez číselných hodnôt.

Pri priamom štatistickom zisťovaní sa v nameranej výslednej hodnote MU prejaví okrem cieľových programových intervencií PO5/PO6, ďalších PO alebo programov s relevantnými synergiami aj mnoho externých vplyvov a ich interakcií. V konečnom dôsledku tak bude komplikované určiť čistý príspevok cieľových intervencií PO6 k zisteným hodnotám MU výsledku.

Na druhej strane, presným štatistickým zisťovaním sa dosiahne vysoká výpovedná hodnota nameraných hodnôt MU, ktorá bude presnejšie popisovať reálnu situáciu cieľovej skupiny MRK. Nedostatok vstupných dát a lepšiu dostupnosť verejných štatistík o cieľovej skupine MRK rieši aj prierezový NP Monitorovanie a hodnotenie (NP MaH) financovaný z PO5, ktorý má za cieľ zabezpečenie spoľahlivého systému monitorovania a hodnotenia politík zameraných na MRK.

Okrem zabezpečenia pravidelného zberu dát v prostredí MRK je čiastkovým cieľom NP zabezpečenie prepojenia s monitorovacím rámcom EÚ. V kontexte posúdenia plnenia MU výsledku PO6 by mal NP MaH (ÚSVRK) zaistiť väčšinu spoľahlivých údajov pre účinnú komparáciu reálneho stavu v teréne s naplánovanými cieľovými hodnotami zaznamenanými v monitorovacom systéme OP LZ. Zároveň by bolo vhodné, aby SO overil s ÚSVRK, akým spôsobom budú zabezpečené štatistické údaje potrebné na overenie plnenia všetkých povinných MU výsledku (R) za PO6 v stanovených termínoch za r. 2021 a r. 2023.

Vygenerovanie potrebných údajov z plánovaného štatistického zisťovania ku koncu roka 2021 predpokladáme až v priebehu roka 2022. Nateraz tak uvádzame len komentáre k predpokladaným vplyvom realizovaných intervencií PO6, ktoré sa premietnu do reálneho stavu plnenia príslušných MU výsledku.

Všetky sledované MU výsledku, s výnimkou R0148, sú v rôzne silnej korelácii s tým, v akom rozsahu sa podarí prostredníctvom intervencií (DOP) PO6 zrealizovať novú alebo renovovanú infraštruktúru MŠ, KC, obydli a prístupu k pitnej vode pre osoby z MRK.

K MU **R0144** (*Počet rómskych obydli s dobrými podmienkami bývania*) a nadväzujúceho **R0197** (*Podiel obydli MRK s dobrými podmienkami bývania*):

Podľa priemerného indexu podrozvinutosti bolo stanovené, že pomoc v rámci ŠC 6.1.1 sa v minimálne jednej aktivite bude týkať 5 292 domácností v MRK. Z Atlasu RK 2013 vyplýva, že v rómskych koncentráciách je 25 721 obydli, z toho je 8 716 skolaudovaných (východisková hodnota). V dôsledku aktivít na podporu výstavby v ŠC 6.1.1, v synergii s aktivitami ŠC 5.1.3 súvisiacimi s vysporiadaním pozemkov, SO očakáva kolaudáciu, resp. iným spôsobom ukončenú a zdokumentovanú renováciu 3 500 obydli (odstránenie nedostatkov vyplývajúcich z platnej legislatívy).

Na základe návštev obcí a poznania stavu vyjadrujú hodnotitelia presvedčenie, že okrem objemu prostriedkov vyčlenených na intervenciu bude splnenie stanoveného cieľa pri súčasnom nastavení vo veľkej miere závislé od záujmu a iniciatívy konkrétnych obcí/miest zapojiť sa do podporovaných aktivít. Pozorovania potvrdzujú, že obce, ktoré považujú komunikáciu a spoluprácu s miestnymi rómskymi komunitami za integrálnu súčasť „obecnej agendy“, sa vo väčšej miere úspešne zapájajú do súčasných aktivít PO6. Potom existuje skupina obcí, ktorým nechýba prvotný záujem, avšak absentujú potrebné skúsenosti a zručnosti na to, aby dokázali úspešne čerpať zdroje na investície z PO6. Okrem toho, časť obcí môže mať aj napriek záujmu objektívne prekážky zapojiť sa, napr. absencia vhodných majetkovo vysporiadaných obecných pozemkov alebo budov pre prestupné bývanie a pod. Napokon je skupina obcí, ktoré z rôznych dôvodov nejavia záujem o zapojenie sa do DOP PO6, niektoré i dlhodobo⁹.

V budúcom programovom období bude preto dôležité prioritne a cielene smerovať intervenciu do obydľí v najviac zanedbaných a segregovaných rómskych osídleniach, v ktorých napriek doterajším snahám pretrvávajú skutočne kritické „formy bývania“. Na základe realizovaných terénnych zisťovaní hodnotitelia odporúčajú zvážiť prípadné legislatívne zmeny, ktoré by umožnili vytvorenie implementačného mechanizmu nad rámec zaužívaných DOP, ktorým bude možné zabezpečiť realizáciu potrebných investícií v zanedbaných rómskych osídleniach aj v prípade absencie záujmu obce alebo mesta. Jednou z alternatív by mohlo byť vytvorenie systému opatrení, ktorými bude možné podmieniť čerpanie ostatných zdrojov z EŠIF v prospech obce realizáciou kriticky dôležitých intervencií na zvrátenie stavu v miestnych segregovaných rómskych komunitách, s cieľom podporiť ich lepšiu sociálnu integráciu.

---

⁹ Medzi samosprávami v SR je záujem riešiť dlhodobo zanedbávanú ťaživú situáciu MRK rôzny. Sú obce, ktoré nepreferujú podporu tejto cieľovej skupiny, resp. jej potreby odsúvajú na okraj svojho záujmu. Medzi rôznymi príčinami najčastejšie prevažuje nezáujem o reálnu úžiu integráciu Rómov a populistické obhajovanie doterajšieho „status-quo“, podľa ktorého je v poriadku, že Rómovia žijú segregovane a cesta k modernizácii infraštruktúry je investovať v rámci ich súčasných osídlení, vrátane segregovaných MRK. Tu samosprávy narážajú v prípade DOP z PO6 na podmienku 3D princípu, ktorý vylučuje priestorovú segregáciu a nevhodne umiestnené projekty považuje za neoprávnené (podrobnejšie v kapitole „Vplyv uplatnenia 3D princípu“ na str. 60 v rámci HO5). Pomerne častá je tiež rétorika vo svetle pretrvávajúcich predsudkov a stereotypov, že Rómovia sú neprispôsobiví, nevážia si pomoc a nové/rekonštruované objekty by aj tak rýchlo zdevastovali. Väčšina predstaviteľov týchto samospráv tak koná skôr alibisticky, s vedomím protichodných záujmov majority, ktorá sa aj vzhľadom na prevládajúcu negatívnu verejnú mienku smerom k Rómom, nechce podieľať na projektoch „pre Rómov“. Konštatovanie hodnotiteľov vychádza z poznania situácie a na základe rozhovorov so zástupcami desiatok navštívených obcí z Atlasu RK za posledné 2 roky výkonu hodnotenia.

Tieto zistenia korešponujú s obdobnými zisteniami prieskumu SAV v rámci európskeho projektu DG Justice PolRom, kde v reprezentatívnom prieskume až 80 % respondentov skôr súhlasilo s tvrdeniami, že Rómovia na Slovensku majú nezaslúžené výhody a využívajú sociálny systém, resp. že „Rómovia v tejto krajine sú v niektorých oblastiach zvyhodňovaní“ a takmer dve tretiny respondentov (64 %) sa skôr stotožňovali s otvorene negatívnymi stereotypmi o Rómoch (napr. že Rómovia sú leniví a kradnú. Autori prieskumu ďalej konštatujú, že najmenej populárnym politickým diskurzom bolo tzv. zjednotenie, ktoré naznačuje, že Neróm aj Róm musia byť proti. Menej ako jedna pätina by bola ochotná investovať osobné alebo verejné zdroje na zlepšenie postavenia Rómov na Slovensku. https://www.sav.sk/index.php?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=8688

Záver zmierneného prieskumu SAV cituje aj Monitorovacia správa občianskej spoločnosti o implementácii Národnej stratégie integrácie Rómov na Slovensku – „Biele miesta v politike začleňovania Rómov“ (2020), na str. 30, resp. na str. 31 konštatuje, že „Významná časť obyvateľov sa domnieva, že je prijateľné udržiavať sociálny odstup od Rómov a je to dokonca spoločensky žiaduce. Rómovia sú v médiách väčšinou zobrazovaní ako problematickí obyvatelia osád, ktorí sa podieľajú na trestnej činnosti“. Následne v zhrnutí na str. 35 správa uvádza: „Zmena hlboko zakorenených proti rómskych postojov a stereotypov je náročná a vyžaduje si dlhodobé úsilie. V tejto oblasti však registrujeme obmedzenú aktivitu. Dobré zamýšľané akčné plány stratégie zameriavajúce sa na väčšinovú spoločnosť, u ktorých by sa dalo očakávať, že prinesú hmatateľné výsledky, ostali bez realizácie“.

Pre tento účel by bolo vhodné zaviesť samostatný špecifický MU (alebo niekoľko MU), ktorým by bolo možné merať počet fyzicky zlepšených (vybudovaných/rekonštruovaných) obydľí pre MRK, alebo napr. počet osôb z MRK, ktoré opustili segregovanú osadu vďaka realizovanej intervencii, tzn. mohli sa presunúť do vhodnejších obydľí v rámci obce/mesta a pod.

Pri **R0145** (*Podiel osídlení s prítomnosťou MRK s prístupom k pitnej vode*) sa predpokladá zvýšenie podielu o 6,4 % vďaka intervenciám PO6.

Čo sa týka prístupu osôb z MRK k pitnej vode, sú v rámci súčasného nastavenia PO6 cieľovou skupinou osoby z MRK, ktoré nemajú prístup k verejne kontrolovanej vode, vrátane segregovaných MRK a to aj v prípadoch, že nie sú súčasťou obce, kde má majorita prístup k vode. Táto cieľová skupina je kvantifikovaná v rámci MU CO18 v počte 26 778 osôb MRK¹⁰, ktorý je definovaný ako „Počet osôb zásobovaných pitnou vodou z vodovodnej siete v dôsledku zvýšenia kapacity zariadenia pre výrobu/dodávku pitnej vody vybudovaného projektom, ktoré boli predtým pripojené k menej kvalitnému zdroju, alebo neboli pripojené k žiadnemu zdroju. Zahŕňa zlepšenie kvality pitnej vody“.

Okrem tejto cieľovej skupiny obcí/osídlení by pre celkový obraz o stave v prístupe MRK k pitnej vode bolo vhodné poznať štatistiku a priebežne monitorovať prístup k pitnej vode aj v ďalších 166 obciach/181 osídleniach, v ktorých absentuje akákoľvek infraštruktúra verejne kontrolovanej pitnej vody (napr. verejný vodovod, studňa pre hromadné zásobovanie vody a pod.), napriek tomu, že podľa definície cieľovej skupiny nie sú oprávnenými subjektami tohto typu podpory PO6. V konečnom dôsledku bude splnenie hodnoty tohto MU ovplyvnené tiež investíciami do vodárenskej infraštruktúry realizovanými najmä v rámci OP KŽP, prípadne okrajovo IROP.

V prípade **R0146** (*Počet detí z MRK vo vekovej kategórii 3 – 6 rokov, ktoré absolvovali jeden ročník predškolského vzdelávania*) a tiež **R0198** (*Podiel detí z MRK navštevujúcich predškolské zariadenia*) boli cieľové hodnoty ukazovateľov odvodené od predpokladu úspešnej intervencie do 300 predškolských zariadení v obciach s MRK (120 nových a 180 renovovaných MŠ). Aktuálne monitorovací rámec PO6 počíta už len s podporou 174 predškolských zariadení (105 nových + 69 renovovaných MŠ).

Na druhej strane, k splneniu tohto výsledkového ukazovateľa budú synergicky prispievať aj ďalšie intervencie, ako NP PRIM realizovaný v rámci take-away balíka PO5, ktorý ma za cieľ pritiahnúť väčší počet detí z MRK do MŠ. Celkovo sa vďaka NP PRIM v PO5 očakáva naplnenie obdobného ukazovateľa R0105 (*Počet detí z MRK, ktoré absolvovali minimálne jeden rok v podporených MŠ zapojených do aktivít zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania*), ktorého cieľová hodnota je 4 410 detí, čo po odpočítaní východiskovej hodnoty (2 356 detí) znamená nárast o 2 054 detí.

Nad rámec dosahovania cieľov cez programové MU vykazuje SO k 31. 12. 2020 v PO6 997 detí z prostredia MRK, ktoré navštevujú novopostavené, alebo zrekonštruované MŠ, z toho 152 nových detí v roku 2020. V kvantitatívnom vyjadrení sa, samozrejme, očakáva najväčší vplyv na nárast počtu detí v MŠ (vrátane rómskych detí) od uplatnenia povinnej predškolskej dochádzky, počnúc 9/2021 pre deti, ktoré k 31. 8. dovŕšia päť rokov veku.¹¹ Vzhľadom na uvedené synergické účinky je vysoký predpoklad dosiahnutia stanovenej cieľovej hodnoty R0146 (11 391 detí z MRK), ako aj R0198 (7,91 % podiel detí z MRK navštevujúci predškolské zariadenia).

Podobne pri stanovovaní východiskovej hodnoty **R0147** (*Počet príslušníkov MRK, ktorí 6 mesiacov po ukončení projektu využili služby komunitných centier*) – 5 971 osôb sa vychádzalo z dostupných štatistických údajov v Atlase RK (2013), zohľadnený bol priemerný počet príslušníkov MRK využívajúcich služby v 19 aktívnych KC (314). Pre stanovenie cieľa (36 738 osôb) bola hodnota

---

¹⁰ Príloha č. 6 OP LZ

¹¹ Zákon 209/2019, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

odvodená od pôvodne plánovaného počtu 117 podporených KC v rámci ŠC 6.1.3 (23 nových + 94 rekonštruovaných).

Aktuálne monitorovací rámec PO6 počíta s podporou 137 KC (125 nových + 12 renovovaných KC), čo je o 20 KC viac, ktoré by mohli slúžiť 6 280 osobám z MRK. Vzhľadom na zvýšenú podporu infraštruktúry KC je možné predpokladať splnenie cieľovej hodnoty R0147.

V prípade **R0148** (*Miera nezamestnanosti rómskej populácie v rómskych osídleniach vo veku 15 – 64 rokov*) sa popri priaznivých externých (národohospodárskych) vplyvoch očakával dôležitý príspevok z realizácie priamych intervencií PO6 do podpory sociálnych podnikov. Tu však došlo k nepriaznivému vývoju v implementácii a k zrušeniu priamej nenávratnej podpory, čo spôsobilo významnú redukciu z plánovaných 100 na 10 sociálnych podnikov, len prostredníctvom implementácie finančných nástrojov. Tým sa významne redukoval predpokladaný potenciál intervencie PO6 na podporu zamestnanosti Rómov, z plánovaných 500 FTE zamestnaných osôb z MRK len na 51 FTE.

Napriek tomu, že toto zníženie vnímame negatívne, nemalo by mať zásadný vplyv na splnenie cieľovej hodnoty R0148 (dosiahnutie miery nezamestnanosti sledovanej rómskej populácie 84,5 %, tzn. jej zníženie o 2,8 % v porovnaní so stavom v roku 2013).

Nerealizovanie plánovanej priamej podpory nových alebo existujúcich sociálnych podnikov v rámci PO6 je však zlyhaním aj v kvalitatívnej rovine, kde sa týmto oslabil potenciál siete Regionálnych centier sociálnej ekonomiky (zriadených v pôsobnosti rezortu MPSVR SR vo všetkých krajských mestách) a efektívnejšieho šírenia početnejších príkladov dobrej praxe v oblasti sociálnej ekonomiky, ktorú SR reálne potrebuje rozbehnúť.

V tejto oblasti treba vyzdvihnúť aj paralelné úsilie niektorých samosprávnych krajov, v ktorých pracovníci regionálnych centier sociálnej ekonomiky našli silných partnerov, ktorí chápu silu sociálnej ekonomiky pre skvalitňovanie života znevýhodnených a zraniteľných občanov a tiež pre rozvoj ďalších spoločensko-prospešných služieb. Príkladom môže byť Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK), kde v rámci Rozvojovej agentúry BBSK založil samostatné oddelenie sociálnej ekonomiky, ktoré prevádzkuje už tri sociálne podniky. Tie okrem pomoci konkrétnym osobám môžu inšpirovať ďalších potenciálnych záujemcov o sociálne podnikanie.¹²

Nezamestnanosť rómskej populácie je v prevažnej miere ovplyvnená najmä ekonomickými, sociálnymi a regionálnymi vplyvmi, vrátane pretrvávania predsudkov voči Rómom. Aktuálne sú významnou komplikáciou pre ukazovatele týkajúce sa zamestnanosti najmä negatívne dopady pandémie COVID-19 na väčšinu ekonomických aktivít a súvisiaca optimalizácia procesov a výdavkov potenciálnych zamestnávateľov. Okrem toho odborníci na problematiku uvádzajú, že dlhodobo chýbajú služby podpory a poradenstva po zaradení uchádzača na trh práce, najmä pre nízko kvalifikovaných dlhodobo nezamestnaných, ktorí čelia špecifickým výzvam.

V kontexte tvorby pracovných miest pre osoby z MRK je dôležitým príspevkom nad rámec sledovaných MU cielená tvorba pracovných miest prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu vo verejných obstarávaní na DOP PO6. Celkom bolo ku koncu roka 2020 takto vytvorených 561 pracovných miest pre MRK, z toho 114 miest v roku 2020.

Je tiež potrebné zdôrazniť potrebu zvýšenej pozornosti SO na dodržiavanie termínov v rámci kontrol predkladania a schvaľovania výročných a záverečných monitorovacích správ od prijímateľov, ktoré sú nevyhnutným predpokladom, aby sa údaje zo všetkých projektov v sledovanom ročnom období dostali do ITMS. K termínu 30. 6. 2021 nebolo do výsledných hodnôt MU premietnutých 83 monitorovacích správ projektov (78 neschválených + 5 nepredložených vôbec). Vzhľadom na to, že niektoré monitorovacie správy by obsahovali nulové hodnoty (keďže prísl. hodnoty MU boli dosiahnuté

---

¹² Vyústením doterajšej spolupráce je podpis Memoranda o spolupráci medzi Implementačnou agentúrou MPSVR SR, reprezentovanou národným projektom Inštitút sociálnej ekonomiky a Rozvojovou agentúrou BBSK.

a reportované v minulom období, tzn. už sú započítané na programovú úroveň), je ťažké určiť v akom rozsahu by sa dodatočne zmenili vykazované hodnoty. Predpokladáme však, že by došlo k nárastu niektorých MU, najmä týkajúcich sa KC a MŠ.

Finančný pokrok implementácie PO6 k 31. 12. 2020

Alokácia zdrojov EÚ na PO6 je 220 707 577 EUR. V rámci hodnoteného obdobia došlo v rámci revízie OP ĽZ (ver. 6) k realokácii 8 mil. EUR z PO6 (zdroj EFRR) do PO5 OP ĽZ.

K realokácii došlo z dôvodu pandémie COVID-19, na základe výzvy MIRRI SR realokovať finančné prostriedky z menej výkonných intervencií OP ĽZ na intervencie zamerané na zmierňovanie dôsledkov pandémie. RO v súčinnosti so SO pripravil pre hroziace nedočerpanie návrh realokácie z PO6 v sume 40,3 mil. EUR v prospech PO3 (26,8 mil. EUR) a PO5 (13,5 mil. EUR). Uvedený návrh bol zo strany EK zamietnutý a presun alokácie bol zrealizovaný len v hodnote približne 8 mil. EUR, a to na národné projekty zamerané na pomoc pri riešení pandémie COVID-19 v rámci PO5. Časť alokácie bola presunutá zo ŠC 6.2.1, kde zostala iba alokácia určená na realizáciu intervencií cez FN.

Zároveň na základe žiadosti RO OP ĽZ (podľa článku 25a ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013) bolo príslušným rozhodnutím EK schválené uplatnenie miery spolufinancovania vo výške 100 % na výdavky vykázané v žiadostiach o platbu počas účtovného roka od 1. 7. 2020 do 30. 6. 2021 (týka sa vybraných PO OP ĽZ, vrátane PO6). Koncom roka 2020 došlo ešte k revízii OP ĽZ na verziu 7, ktorá sa však netýkala PO6. Medziročný prehľad o priebehu finančnej implementácie PO6 uvádza nasledujúca tabuľka.

Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ

Tabuľka 4: Medziročné porovnanie priebehu finančnej implementácie PO6

Dátum	Alokácia		Kontrahovanie* (kumulatívne)		Kontrahovanie v % za zdroj EÚ	Čerpanie** (kumulatívne)		Čerpanie v % za zdroj EÚ
	zdroj EÚ	zdroj ŠR	zdroj EÚ	zdroj ŠR		zdroj EÚ	zdroj ŠR	
31. 12. 2015	243 662 462	28 666 174	-	-	0,00 %	-	-	0,00 %
31. 12. 2016	243 662 462	28 666 174	11 535 516	2 035 679	4,73 %	-	-	0,00 %
31. 12. 2017	243 662 462	28 666 174	36 294 334	4 948 481	14,90 %	3 288 817	556 560	1,35 %
31. 12. 2018	243 662 462	28 666 174	60 347 951	7 777 223	24,77 %	14 157 604	1 835 240	5,81 %
31. 12. 2019	228 707 577	26 906 775	102 531 073	12 740 000	44,83 %	31 915 280	3 923 340	13,95 %
31. 12. 2020	220 707 577	25 495 010	130 244 966	16 000 458	59,01 %	39 576 411	4 824 649	17,93 %
30. 09. 2021	220 707 577	25 495 010	171 181 555	20 816 527	77,56 %	49 024 446	5 936 182	22,21 %

Zdroj: SO MV SR

* Zazmluvnené projekty (projekty zverejnené v CRZ a s dátumom účinnosti zmluvy + projekty s rozhodnutím o schválení, keď sa nerobí zmluva) očistené o nečerpanú sumu riadne a mimoriadne ukončených projektov

** Schválené súhrnné žiadosti o platbu/mimoriadne súhrnné žiadosti o platbu znížené o nezrovnalosti a vratky

K sledovanému dátumu 31. 12. 2020 bolo v PO6 evidovaných celkovo **1 148 podaných ŽoNFP**, vrátane troch žiadostí na FN. Z celkového počtu podaných projektov bolo v stave „schválené“ **674**, v stave „zazmluvnené“ **488**, **riadne ukončených 165 a 55 mimoriadne ukončených**, resp. nezazmluvnených. Porovnanie medziročného pokroku vo finančnej implementácii podľa súm NFP uvádza nasledujúca tabuľka. Z údajov v tabuľke vidieť výrazný skok medzi sumou zazmluvnených a ukončených, čo okrem iného korešponduje s faktorom časovej náročnosti stavebných investičných projektov obcí, ktorý je popísaný v predchádzajúcej kapitole o fyzickom pokroku.

Schválené NFP v sume 208 216 240 EUR predstavujú 80,2 % z celkovej alokácie zdrojov EÚ + SR na PO6 (259 655 973 EUR). Dosiahnutá suma NFP pri zazmluvnených projektoch bola 149 707 434 EUR, čo je 57,7 % z alokovaných zdrojov a pri riadne ukončených projektoch dosiahla suma 20 124 447 EUR, resp. necelých 7,8 % z disponibilnej alokácie.

Tabuľka 5: Medziročné porovnanie pokroku schvaľovania a zazmluvnenia DOP PO6 k 31. 12. 2020 (počty projektov a sumy NFP v EUR)

Rok	Registrované	Schválené	Zazmluvnené	Riadne ukončené	Mimoriadne ukončené
2019	990	475	426	109	43
	371 801 262	140 210 234	122 229 640	11 842 410	-
2020	1 148	674	488	165	55
	427 996 841	208 216 240	149 707 434	20 124 447	-
Medziročný nárast	158	199	62	56	12
	56 195 579	68 006 006	27 477 794	8 282 037	-

Zdroj: SO MV SR (vlastné spracovanie)

Za zdroj EÚ suma zazmluvnenia dosiahla 130 244 966 EUR, čo predstavuje kontrahovanie na 59,01 %. Čisté čerpanie bez nezrovnalostí dosiahlo 39 576 411 EUR, resp. 17,93 %. V oboch prípadoch ide o najnižšie kontrahovanie a čerpanie spomedzi všetkých osí OP ĽZ. V rámci 488 zazmluvnených projektov vychádza priemerná **suma NFP na jeden DOP 306 778 EUR**.

V roku 2020 nadobudlo účinnosť 76 zmlúv DOP v sume 28 955 262,66 EUR a spolu bolo k 31. 12. 2020 v realizácii 323 projektov, z ktorých 282 projektov vykázalo čerpanie na úrovni súhrnnej žiadosti o platbu.

Celkovo bolo k stanovenému termínu hodnotenia v rámci PO6 vyhlásených **13 výziev na DOP a jedno vyzvanie na implementáciu FN**, podrobnosti o nich uvádza nasledujúca tabuľka. Všetky výzvy na DOP boli viackolové, spolu bolo realizovaných **47 hodnotiacich kôl**, ktoré pokrývali tri špecifické ciele IP 6.1. K hodnotenému dátumu bolo z 13 vyhlásených výziev na DOP **deväť výziev ukončených**.

V priebehu roku 2020 boli vyhlásené dve výzvy v PO6 (Prístup k pitnej vode 2 a Dobudovanie inžinierskych sietí v prostredí MRK) a jedna špecifická spoločná výzva pre PO5 a PO6, v rámci iniciatívy CURI pre PSK, zameraná na podporu komplexného prístupu v obciach s MRK. Z výziev vyhlásených v roku 2020 boli k dátumu hodnotenia schválené ŽoNFP len v rámci výzvy na prístup k pitnej vode (27 ŽoNFP), kde prebehli štyri hodnotiace kolá.

Okrem uvedených troch výziev boli v roku 2020 naďalej otvorené ďalšie dve staršie výzvy Materské škôlky 3, ktorá bola v polroku 2020 uzatvorená z dôvodu vyčerpania alokácie a Prestupné bývanie, ktorá pokračuje aj v roku 2021. Pre danú fázu implementačného cyklu OP ĽZ sú dosiahnuté úrovne zazmluvnenia 59,01 % (medziročný nárast o 14,18 %) a čerpania 17,93 % (medziročný nárast o 3,98 %) objektívne nízke, čo predstavuje **zvýšené riziko nevyužitia a nedočerpania alokovaných prostriedkov** PO6 do konca programového obdobia.

Tabuľka 6: Stav realizácie výziev a vyzvaní v rámci PO6 OP ĽZ k 31. 12. 2020 (sumy v EUR)

Kód výzvy/vyzvania	Predmet výzvy/vyzvania	Alokácia spolu	Alokácia zdroj EÚ	Dátum vyhlásenia	Počet kôl	Dátum ukončenia	Schválené ŽoNFP (NFP)	Zazmluvnené NFP	Zazmluvnené zdroj EÚ
OPLZ-PO6-SC611/621-2016-FN	Finančné nástroje	51 218 254	43 535 516	28. 6. 2016	1		13 571 195	13 571 195	11 535 516
OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Materské škôlky (150)	41 176 471	35 000 000	29. 1. 2016	5	3. 11. 2017	23 293 850	(14 629 016) 13 139 013	(13 089 119) 11 755 959
OPLZ-PO6-SC612-2016-1b	Materské škôlky (mimo 150)	17 647 059	15 000 000	29. 1. 2016	5	3. 11. 2017	8 871 959	(6 104 067) 5 628 067	(5 461 534) 5 035 639
OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Materské škôlky 2	49 411 765	42 000 000	9. 10. 2018	3	28. 6. 2019	(38 300 788) 38 893 459	(35 824 502) 37 950 019	(32 053 502) 33 955 280
OPLZ-PO6-SC612-2019-2	Materské škôlky 3	(5 882 353) 28 235 294	(5 000 000) 24 000 000	19. 12. 2019	2	26. 6. 2020	(0) 25 595 716	(0) 12 156 320	(0) 10 876 707
OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Komunitné centrá	17 647 059	15 000 000	18. 7. 2016	6	20. 5. 2019	15 611 330	(14 583 692) 13 238 548	(13 048 567) 11 845 017
OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Komunitné centrá (MNO)	19 302 396	16 407 037	26. 5. 2017	4	20. 5. 2019	(18 461 746) 18 759 283	(18 043 719) 17 670 294	(16 144 380) 15 810 264
OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Prístup k pitnej vode	18 823 529	16 000 000	7. 12. 2016	6	16. 11. 2018	2 825 670	(2 817 223) 2 637 807	(2 521 632) 2 361 101
OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Odpady	21 365 053	18 160 295	27. 2. 2017	4	12. 11. 2018	17 029 316	(16 656 226) 16 131 938	(14 902 939) 14 433 840
OPLZ-PO6-SC611-2018-2	Prestupné bývanie	(52 941 176) 30 588 235	(45 000 000) 26 000 000	19. 11. 2018	*4		(2 244 379) 11 583 490	(0) 11 583 490	(0) 10 364 175
OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky	(13 058 824) 30 588 235	(11 100 000) 26 000 000	26. 6. 2019	2	28. 10. 2019	(0) 28 679 467	(0) 3 361 653	(0) 3 007 795
OPLZ-PO6-SC611-2020-1	Prístup k pitnej vode 2	11 764 706	10 000 000	21. 4. 2020	*4		3 501 505	2 639 089	2 361 290
OPLZ-PO5a6-2020-1	Iniciatíva Catching-up Regions	11 176 471	9 500 000	22. 10. 2020	*1		0	0	0
OPLZ-PO6-SC611-2020-2	Dobudovanie inžinierskych sietí	20 588 235	17 500 000	27. 11. 2020	*0		0	0	0

Zdroj: SO MV SR (vlastné spracovanie)

Poznámka: Pre sledovanie medziročného pokroku sú v zátvorkách ponechané aj údaje k 31. 12. 2019.

Riadky so zvýrazneným pozadím označujú výzvy, ktoré boli otvorené alebo vyhlásené v priebehu roka 2020.

* výzva prebieha aj po 31. 12. 2020

Po úvodnom pomalom nástupe kontrahovania a nulového čerpania v PO6 v rokoch 2014 – 2016, sa situácia od roku 2017 aj vďaka viacerým prijatým opatreniam SO (viď tabuľka 8 na str. 38) postupne zlepšuje. Je vidieť nárast a vyšší počet schválených projektov, avšak mešká zazmluvnenie a najmä čerpanie¹³, ktoré je viazané na fyzickú realizáciu projektov v obciach a mestách. V danej etape implementácie situáciu v čerpaní už nezvráti vyhlásenie ďalších obvyklých dopytovo-orientovaných výziev, pretože nové stavebné projekty podľa doterajšej praxe v PO6 obce len sotva stihnú kompletne zrealizovať do konca roka 2023. Výnimkou môžu byť projekty, ktoré sú komplexne pripravené a majú zrealizované VO, s uprednostnením finančne väčších projektov, ktoré pri podobnej administratívnej záťaži majú potenciál priniesť vyššie čerpanie.

Čo je v danej etape zásadné a môže byť rozhodujúce pre minimalizáciu nedočerpaných zdrojov, je zvýšenie výkonnosti pri jednotlivých druhoch kontrol v rámci schvaľovania ŽoP a zmenových konaní prijímateľov, aktívna až iniciatívna práca smerom k prijímateľom už schválených a zazmluvnených projektov v realizácii, so snahou minimalizovať prekážky a riešiteľné bariéry, ktoré bránia v kontrahovaní už schválených ŽoNFP, alebo v čerpaní v rámci zazmluvnených ŽoNFP. S týmto cieľom je dôležité v zostávajúcom období posilniť, alebo ak to nie je možné, minimálne prehodnotiť rozdelenie a systém práce administratívnych kapacít medzi oddeleniami SO, s dôrazom na kontraktačné, kontrolné a ďalšie činnosti v rámci schvaľovania ŽoP, pri ktorých vznikajú najväčšie zdržania s nepriaznivým dopadom na strane prijímateľov.

V snahe o zrýchlenie kontrahovania odporúčame interne zoradiť už schválené projekty v PO6 podľa potreby administratívnej náročnosti na konkrétne kapacity SO a začať systematicky pracovať s prijímateľmi/projektmi, ktoré vyžadujú menšiu administratívnu náročnosť na to, aby mohli byť kontrahované, alebo spustené do realizácie. Až následne by bolo vhodné venovať sa projektom s väčšími nedostatkami, ktoré vyžadujú dlhší čas alebo viacero procesných úkonov na to, aby mohli byť úspešné. Predpokladáme, že týmto opatrením by bolo možné znížiť pomerne výrazné zaostávanie kontrahovania za schvaľovaním, medziročne vo finančnom vyjadrení je suma schválených NFP vyše 68 mil. EUR, kým zazmluvnených je necelých 27,5 mil. EUR, čo je menej ako polovica (40,4 %).

Vzhľadom na to, že obdobné hodnotenie s rovnakým zameraním a hodnotiacimi otázkami realizoval tím hodnotiteľov koncom roku 2020, zostávajú v platnosti ich vyjadrenia v kontexte kontrahovania a čerpania PO6, ktoré uvádzame v ďalšom texte kurzívou:

Príčiny zníženého kontrahovania a čerpania súvisia najmä s nedostatočným dopytom vo výzvach PO6, z dôvodu charakteru projektov (napr. potreba spolufinancovania, potreba vysporiadania pozemkov) a často aj negatívnym označovaním ako tzv. „rómske projekty“, ktoré odrádzajú časť samospráv z radov potenciálnych žiadateľov.

Ďalej je to konkurencia iných OP, nižšia priemerná finančná hodnota projektov, nižšia úspešnosť podaných žiadostí o NFP. Podľa hodnotiteľov je dôležité v procese prípravy a vyhlásovania výziev systematicky sledovať synergie a komplementarity s ostatnými OP, osobitne s IROP a Programom rozvoja vidieka (PRV), prípadne inými donormi (napr. granty EHP a Nórska), najmä s cieľom vyhnúť sa vyhlasovaniu výziev s podobným zameraním súbežne, alebo v krátkom slede za sebou.

---

¹³ K 31.12. 2020 bolo podaných 1 145 ŽoNFP, z toho schválených bolo 673, zazmluvnených 419 a riadne ukončených 165. Počty predložených, schválených, zazmluvnených a ukončených projektov PO6 uvádzame v rámci EO5, viď tabuľky 9 a 10 na str. 52- 53).

Príčiny pomalého kontrahovania a čerpania sa premietli aj do nesplnenia výkonnostného rámca PO6, ktorému sa venuje EO2, príčiny stavu popisujeme na str. 39-40. Prijímatelia osobitne zmieňujú vysokú administratívnu náročnosť prípravy a implementácie projektov, nedodržiavanie lehôt pri zmenových konaniach, kontrolách VO a schvaľovaní ŽoP.

Pomalý nábeh kontrahovania a čerpania popisujeme v EO6, viď posledný odsek na str. 71 a následný graf 4 (Vývoj kontrahovania a čerpania).

V takom prípade väčšina obcí/žiadateľov nemá dostatok administratívnych kapacít, prípadne zdrojov spolufinancovania na to, aby sa v určenom čase za sebou zapojila do viacerých výziev a je nútená selektovať. Vtedy sa stáva, že obce uprednostnia projekty pre majoritnú časť obyvateľov a do výzvy primárne pre MRK sa nezapoja. Tento negatívny efekt sa mohol dotknúť výziev PO6 najmä v rokoch 2016 – 2017, keď boli vyhlásené zameraním podobné výzvy v IROP a PRV (podpory pre MŠ, resp. miestnu infraštruktúru v obciach do 1 000 obyvateľov). V rámci predmetných výziev PRV (opatrenie 7) boli bodovo zvýhodnené projekty, pokiaľ riešili uľahčenie prístupu marginalizovaných skupín (vrátane MRK) k budovanej miestnej infraštruktúre.

Uplatňovaný viackolový systém otvorených výziev v PO6 tento problém eliminuje len čiastočne, pretože najmä malé obce majú značne limitované kapacity a zdroje.

Napriek zjednodušeným postupom prípravy ŽoNFP a zníženému počtu povinných príloh je úspešnosť žiadateľov znížená najmä chybami vo verejnom obstarávaní, administratívne náročnými postupmi kontroly verejného obstarávania, ktoré neadekvátne spomaľujú implementáciu a tiež častými zmenami v projektovej dokumentácii stavieb.

Tu možno zmieniť aj neprímerane dlhé, resp. opakované VO na „Výber finančných sprostredkovateľov pre implementáciu záručného nástroja pre sociálnu ekonomiku“, ktoré spolu s ďalšími faktormi spôsobuje výrazné omeškanie v implementácii finančných nástrojov na podporu sociálnych podnikov.

Určitou rizikovou oblasťou z pohľadu finančnej implementácie sú doposiaľ v SR neodsúhlasené FN (v sociálnej oblasti) a tiež riziko uplatnenia sankčného mechanizmu v prípade nedosiahnutia hraničných hodnôt stanovených MU pre DOP (po zohľadnení tolerovateľnej odchýlky).

Ďalším možnosťam, ako zintenzívniť implementáciu PO6, sa zaoberá EO5.

Zhrnutie evaluačnej otázky 1

Pri väčšine MU výstupu, s výnimkou O0194, konštatujeme oneskorené a nedostatočné plnenie cieľových hodnôt MU¹⁴. Najkritickejšie je meškanie pri dosahovaní MU v rámci implementácie aktivít IP 6.2, ktorých implementácia k hodnotenému dátumu prakticky nezačala a časť ukazovateľov bola v rámci revízie zrušená¹⁵. Pre danú fázu implementačného cyklu sú dosiahnuté úrovne zazmluvnenia 59,01 % (medziročný nárast o 14,18 %) a čerpania 17,93 % (medziročný nárast o 3,98 %) objektívne nízke, čo predstavuje zvýšené riziko nevyužitia a nedočerpania alokovaných prostriedkov PO6 do konca programového obdobia.

K 31. 12. 2020 bolo vyhlásených celkovo 13 výziev na DOP (spolu 47 hodnotiacich kôl) a jedno vyzvanie na implementáciu FN, v rámci ktorých sa podarilo z 1 148 podaných ŽoNFP nakontrahovať 488. Riadne ukončených bolo 165 projektov.

Správny výber MU a nastavenie ich cieľových hodnôt je dôležitou súčasťou programovania a predpokladom pre korektné posúdenie budúceho pokroku. Opakované a pomerne výrazné zmeny plánovaných cieľových hodnôt MU počas implementácie sťažujú objektívne a presné posúdenie úspešnosti intervencií. Vyhodnotenie špecifických MU výsledku (R) bude možné až po realizácii výberového štatistického zisťovania v prostredí MRK, ktoré je plánované ku koncu roka 2021.

¹⁴ Stav a príčiny dosiahnutého plnenia jednotlivých MU výstupu PO6 sú uvedené na str. 23-25.

¹⁵ Aktuálne všetky MU v rámci ŠC 6.2.1 vykazujú nulové plnenie a do dátumu hodnotenia nebola spustená žiadna výzva na priame intervencie do sociálnych podnikov. Pôvodne plánovaná podpora 100, neskôr 56 sociálnych podnikov (po revízii OP LZ ver. 5) sa znížila len na 10 podnikov (viď tabuľka 1). Napokon z dôvodu pandémie COVID-19 a revízie OP LZ ver. 6 bola plánovaná priama intervencia do sociálnych podnikov na návrh SO zrušená.

Smerom k novému programovému obdobiu bude potrebné opakovane prehodnotiť a precizovať sústavu relevantných MU, ich definície a dôkladnejšie prepočty východiskových a cieľových hodnôt na základe dosiahnutého pokroku v konkrétnych oblastiach investovania v obciach s MRK.

Dôležité je, aby bol budúci rámec programových MU navrhnutý v úzkom vzťahu s kontextom a konkrétnou predstavou o formách podpory investičných projektov pre MRK v SR (napr. širšia horizontálna podpora, komplexné výzvy, verzus úzko cielená podpora podľa typov infraštruktúry, podpora vybranej skupiny obcí s najviac zaostávajúcimi MRK a pod.) a aby čo najrealistickejšie zohľadňoval potrebnú výšku alokovaných prostriedkov na určené aktivity tak, aby nebolo potrebné zásadne, alebo opakovane počas implementácie meniť cieľové hodnoty MU, resp. len v nevyhnutných prípadoch, ktoré nemožno predpokladať. Tieto a ďalšie aspekty budúcej podpory je potrebné podrobne rozpracovať už vo fáze programovania, vrátane priradenia vhodných MU, k čomu je kľúčové využitie doterajších skúseností SO z implementácie PO6.

V budúcom období by bolo vhodné zaviesť samostatný špecifický MU týkajúci sa výlučne intervencie do obydľí, ktoré MRK vnímajú ako najdôležitejšiu potrebu pre zlepšenie kvality života a ich postupnú sociálnu integráciu, aby bolo možné presnejšie sledovanie vplyvu intervencie na pokrok v zlepšovaní fyzického stavu obydľí v MRK (z pohľadu obydľí je O0194 skresľujúci, agreguje aj osoby benefitujúce z projektov infraštruktúry).

3.2 EO2: Aké je priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca a do akej miery je možné minimalizovať prípadné riziko nenaplnenia ukazovateľov?

V rámci orientácie na dosahovanie výsledkov je v programovom období 2014 – 2020 aplikovaný koncept preskúmania výkonnosti:

Výkonnostný rámec (VR) umožňuje preskúmanie výkonnosti implementácie PO OP. Bol navrhnutý ako nástroj pre posilnenie efektivity politiky súdržnosti v programovom období 2014 – 2020. VR pozostáva z vybraných MU, ich čiastkových cieľov a zámerov.

Čiastkový cieľ bol priebežnou hodnotou vybraného MU plánovanou k 31. 12. 2018 a jeho splnenie posúdila EK na základe výročnej správy o vykonávaní programu predloženej v roku 2019. Na jeho splnenie je viazané rozhodnutie EK o pridelení výkonnostnej rezervy pre PO. Čiastkové ciele¹⁶ sa považujú za splnené, ak všetky ukazovatele vybrané pre VR dosiahli aspoň 85 % hodnoty čiastkového cieľa v termíne do 31. 12. 2018.

Zámer je plánovaná cieľová hodnota priradeného MU k termínu 31. 12. 2023. Dosiahnutie zámeru sa bude vyhodnocovať v roku 2025 pri uzatváraní programového obdobia (ex-post hodnotenie). Zámery sa považujú za splnené, ak všetky ukazovatele vybrané pre VR dosiahli aspoň 85 % hodnoty zámeru v termíne do 31. 12. 2023. Zámery na rok 2023 pre danú prioritu sa stanovujú so zohľadnením sumy výkonnostnej rezervy súvisiacej s prioritou.

Pri výbere **ukazovateľov výkonnostného rámca** OP LŽ bol (v súlade s Vykonávacím nariadením Komisie č. 215/2014 zo 7. marca 2014)¹⁷ pre každú PO vybraný jeden finančný ukazovateľ a jeden, prípadne viac ukazovateľov výstupu tak, aby bola zachovaná podmienka minimálne 50 % finančného príspevku vyčleneného na danú PO. Výstupy vykazované v rámci výkonnostného rámca sú reálne výstupy, ktoré už boli realizované v rámci operácie, nie také, o ktorých sa predpokladá, že sa budú realizovať. Súčasťou procesu definovania výkonnostného rámca bolo aj zdôvodnenie výberu ukazovateľov alebo kľúčových vykonávacích krokov.

Výkonnostná rezerva je finančná čiastka predstavujúca časť zdrojov z príslušného fondu, v prípade PO6 z EFRR, ktorá sa pridáva PO, ktoré dosiahli svoje čiastkové ciele. Výkonnostná rezerva bola zavedená ako motivačný nástroj na efektívne a účinné dosahovanie čiastkových cieľov a zámerov. Jej účelom je tiež reagovať na nedostatky v implementácii a v prípade potreby realokovať finančné prostriedky z menej efektívnych PO do výkonnejších PO. V kontexte PO6 OP LŽ bola výkonnostná rezerva vytvorená zo zdrojov EFRR pre menej rozvinuté regióny a bola určená vo výške 14 954 885,00 EUR (zdroj EFRR), čo predstavovalo 6,14 % z celkovej pôvodnej alokácie EFRR na PO6.

Vo výkonnostnom rámci PO6 sa sleduje jeden finančný ukazovateľ a tri MU výstupu. Ich priebeh a aktuálne hodnoty uvádza nasledujúca tabuľka. Napriek viacerým opatreniam SO a pozorovanému miernemu zrýchleniu implementácie v rámci IP 6.1 v roku 2018 boli v rámci preskúmania výkonnosti splnené len dva z pôvodných troch čiastkových cieľov výkonnostného rámca PO6, a to pri MU CO18 a O0194. Pri CO18 však treba poznamenať, že predtým došlo k výraznému zníženiu pôvodne plánovaných hodnôt čiastkového cieľa (z 8 856 na 4 017) a zámeru (zo 44 278 na 26 778 obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody).

Nebola dosiahnutá cieľová hodnota pre finančný ukazovateľ (F0002), ktorý dosiahol hodnotu 20 164 856 EUR, čo bola len polovica (49,7 %) zo stanovenej cieľovej hodnoty 40 548 800 EUR.

---

¹⁶ Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013, Príloha II: Čiastkové ciele predstavujú strednodobé ciele priamo spojené s dosahovaním konkrétneho cieľa priority, prípadne vyjadrujúce zamýšľané postupné dosahovanie zámerov stanovených na koniec obdobia. Čiastkové ciele stanovené na rok 2018 zahŕňajú finančné ukazovatele, ukazovatele výstupov a prípadne ukazovatele výsledkov, ktoré sú úzko spojené s intervenciami v rámci podporovaných politík.

¹⁷ Vykonávacie nariadenie komisie (EÚ) č. 215/2014 zo 7. 3. 2014.

Na porovnanie sú v tabuľke uvedené aj pôvodné hodnoty zámerov sledovaných MU a hodnoty finančného ukazovateľa, ktoré boli relevantné v čase overenia výkonnosti (označené hviezdikami). Pri O0195 bola hodnota zámeru dodatočne zvýšená z pôvodných 61 na 69 postavených nových predškolských zariadení.

Tabuľka 7: Vývoj hodnôt a priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca PO6 k 31. 12. 2020

Kód	Názov MU	Čiastkový cieľ (2018)	Skutočnosť (12/2018)	Skutočnosť (12/2019)	Skutočnosť (12/2020)	Zámer (2023)	Plnenie zámeru (%) (12/2020)
F0002	Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii CO a predložení ŽoP do EK (v EUR)	40 548 800	20 164 856	37 783 158	43 654 254	*286 661 721 259 655 973	16,81
CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	**8 856 4 017	5 784	8 960	9 735	**44 278 26 778	36,35
O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	8 226	22 198	41 050	48 349	41 131	117,55
O0195 ¹⁸	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	-	2	7	13	***61 69	18,84

Zdroj: Výročné správy OP LŽ

Pozn.: *pôvodný zámer OP LŽ do verzie 4

**pôvodný čiastkový cieľ/zámer OP LŽ verzie 1 a 2

***pôvodný zámer OP LŽ verzia 5.1

Hodnotitelia zdieľajú názor so zdôvodnením SO, podľa ktorého bolo nedosiahnutie finančného ukazovateľa a nepridelenie výkonnostnej rezervy spôsobené najmä komplikovaným, dlhotrvajúcim a často chybným realizovaným verejným obstarávaním na strane prijímateľov a nedostatkami v projektovej dokumentácii investičných projektov. Obe príčiny spôsobili buď predĺženie realizácie projektov, alebo nárast mimoriadne ukončených projektov a následne znížené čerpanie finančných prostriedkov.

Dosiahnuté hodnoty ku koncu roka 2020 ukazujú na vysoké plnenie, resp. prekročenie hodnoty plnenia spoločného ukazovateľa výstupu O0194 (vyššie 117,5 %), ale na druhej strane **výrazné zaostávanie pri plnení CO18 (36,35 %), O0195 (18,84 %) a najmä kriticky dôležitého finančného ukazovateľa F0002, ktorý napriek pokročilej fáze implementácie dosahuje len 16,81 % zámeru.**

Aktuálna znížená alokácia na PO6 súvisí s revíziou OP LŽ na ver. 5, ktorou sa prerozdělila výkonnostná rezerva vo výške 14 954 885 EUR (zdroj EFRR) z menej výkonnej PO6 do PO5. Prerozdelenie výkonnostnej rezervy prebehlo v súlade s požiadavkami na tematické zameranie a v súlade s minimálnymi prídelmi stanovenými vo všeobecnom nariadení a v pravidlách pre jednotlivé fondy.

Druhé zníženie prebehlo v rámci revízie OP LŽ na ver. 6, kde aj z dôvodu obmedzení pandémie COVID-19 bolo 8 mil. EUR (EFRR) realokovaných v prospech PO5. Napriek zníženiu finančného rámca PO6 je čiastočným uspokojením fakt, že realokované prostriedky budú môcť byť v oboch prípadoch naďalej využité na intervencie pre cieľové skupiny z MRK. Nasledujúca tabuľka uvádza podporné opatrenia SO v reakcii na nízke plnenie čiastkových cieľov výkonnostného rámca, ktorými sa SO MVSR už v priebehu 2018 snažil o akceleráciu kontrahovania a čerpania:

¹⁸ O0195 pribudol do VR dodatočne, po revízii OP LŽ v roku 2019 (ver. 5), z dôvodu realokácií po nepridelení výkonnostnej rezervy a po prehodnotení cieľov PO6 a nutnosti zachovania podmienky 50 %.

Tabuľka 8: Podporné opatrenia pre zvýšenie kontrahovania a čerpania prostriedkov PO6

Prekážka výkonnosti	Návrh opatrení	Konkrétne opatrenia
Nízky dopyt po výzvach PO6	Zatraktívnenie výziev pre potenciálnych prijímateľov	Vo výzve na MŠ zvýšené benchmarky Unikátnosť výzvy na bývanie Zjednodušenie predkladania príloh žiadostí Jednoduchšie podmienky vo výzvach a ich redukcia
	Priestor pre konzultáciu	Organizovanie informačných seminárov, telefonické a osobné konzultácie
	Individuálna komunikácia	Listy novým starostom s informáciami o výzvach
	Informácie pred spustením výziev	Dotazníkové prieskumy, prieskumy dôvodov neúspechu
	Nesúlad predpokladaného a reálneho záujmu žiadateľov	Úprava cieľových hodnôt viacerých MU výstupu (nové verzus rekonštruované MŠ, KC)
Konkurencia iných OP	Zatraktívnenie výziev pre potenciálnych prijímateľov	Zvýšené benchmarky Unikátnosť výzvy na bývanie Zjednodušenie predkladania príloh žiadostí Jednoduchšie podmienky vo výzvach a ich redukcia
Nízka priemerná hodnota projektov	Nové výzvy s potenciálom „väčších“ projektov	Bývanie, alokácia 45 mil. EUR, max. hodnota projektu 2,5 mil. EUR MŠ 25 mil. EUR, max. hodnota 2 mil. EUR
Nízka úspešnosť podávaných žiadostí	Zvýšenie úspešnosti projektov v schvaľovacom procese	Klarifikácia, zriadenie kontaktného bodu, osobné a telefonické konzultácie a i.
Problémy s VO žiadateľov/prijímateľov, časté zmeny projektov	Usmerňovanie a vzdelávanie prijímateľov	Zabezpečené špecifické školenia pre prijímateľov týkajúce sa VO
Nezačatie implementácie ŠC 6.2.1	Nutnosť počkať na účinnosť zákona o sociálnych podnikoch	Príprava výzvy na podporu sociálnych podnikov (predpokladaný termín august 2019, neskôr presunutý do IHV 2020 ¹⁹)

Zdroj: SO MV SR

Napriek vynakladanému úsiliu sa uvedené komplikácie a ich dôsledky nie celkom podarilo eliminovať a v mnohých prípadoch pretrvávajú aj s odstupom viac ako dvoch rokov od úvodného posúdenia výkonnosti. Implementácia PO6 významne pokročila, osobitne stav kontrahovania, ale viacero z identifikovaných problémov zostáva naďalej relevantných, čo potvrdzujú aj realizované rozhovory s prijímateľmi. Tí vo väčšine prípadov opakujú podobné problémy s čerpaním, ako pri predošlom hodnotení (10/2020), osobitne zmieňujú vysokú administratívnu náročnosť prípravy a implementácie projektov, nedodržovanie lehôt pri zmenových konaniach, kontrolách VO a schvaľovaní ŽoP.

¹⁹ Intervencia do social. podnikov vypadla vzhľadom na revíziu OPLZ. Posledný IHV s plánom vyhlásenia výzvy pre sociálne podniky bol IHV 2020, verzia 02 z 30.1.2020.

V snahe akcelerovať implementáciu a najmä čerpanie preto v apríli 2021 SO MVSR prijal Akčný plán implementácie PO6, v ktorom je okrem iného zdôraznená potreba intenzívnej komunikácie s prijímateľmi s cieľom zrýchlenia procesov prípravy a kontroly VO a tiež potreba navýšenia počtu administratívnych kapacít na oddelení implementácie. Podrobnejšie informácie o AP a možnostiach zrýchlenia implementácie sú uvedené v rámci EO5.

Pretrvávajúce nedostatočné kontrahovanie a čerpanie sa SO snaží zvýšiť najmä zlepšenou informovanosťou žiadateľov a prijímateľov prostredníctvom aktualít na webstránke, organizovaním informačných webinárov, online dostupnými prezentáciami k vyhláseným výzvam, vypracovaním odpovedí na najčastejšie otázky (FAQ), zlepšovaním riadiacej dokumentácie – príručiek pre žiadateľa/prijímateľa, metodických usmernení a pokynov pre prijímateľov, dôslednejšou prípravou výziev, vypracovaním vzorových materiálov k verejnemu obstarávaniu a i.

Identifikácia faktorov ovplyvňujúcich dosahovanie cieľových hodnôt ukazovateľov VR

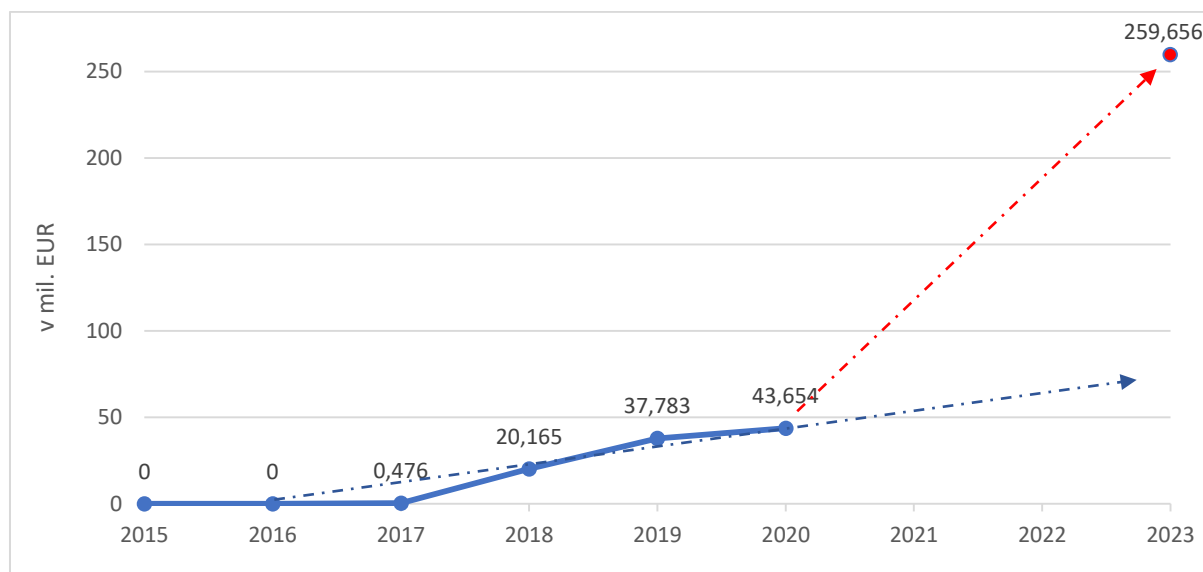
Ukazovatele výkonnostného rámca boli určené na základe predpokladaného záujmu v čase spúšťania OP a očakávaného vyššieho zapájania sa samospráv do implementácie investičných projektov PO6.

Pre optimálne nastavenie čiastkových cieľov a zámeru je podľa hodnotiteľov dôležitá dôslednejšia analýza predchádzajúcej implementačnej praxe a podrobnejšie poznanie kontextu a absorpčnej kapacity cieľových skupín žiadateľov, pre ktorých sa plánované intervencie majú realizovať, vrátane ich kľúčových problémov a limitov, ich motivácie sa zapájať, zdokonaľovať a ochotne spolupracovať. Prax ukazuje, že **spektrum rôznych vplyvov obmedzujúcich záujem a motiváciu samospráv je ďaleko širšie, ako sa pri príprave a spúšťaní implementácie PO6 očakávalo.**

Na základe získaných skúseností zo súčasného obdobia je potrebné budúce intervencie investičného zamerania v prospech MRK nastavovať v omnoho užšej súčinnosti so samosprávami, s vyšším zacielením na identifikované problémy konkrétnych lokalít a v odôvodnených prípadoch aj hľadaním individuálnych riešení, ktoré prinesú výsledky (pozri EO5).

Priebežné plnenie rozhodujúceho finančného ukazovateľa (F0002) výkonnostného rámca PO6 uvádza nasledujúci graf č. 2. Z grafu je vidieť príliš pomalý a dlhý nábeh čerpania, ktoré reálne začalo na nízkej úrovni až od roku 2017. Mierne zrýchlenie viditeľné v rokoch 2018 a 2019 sa opäť spomalilo v roku 2020 aj vplyvom pandémie COVID-19.

Graf 2: Doterajší priebeh vývoja ukazovateľa F0002 za PO6 OP LZ

Zdroj: Výročné správy o vykonávaní OP LZ (vlastné spracovanie)

Vyznačená trendová línia (prerušovaná modrá čiara) ukazuje, že pri súčasnom trende finančnej implementácie sa hodnoty zámeru finančného ukazovateľa nepodarí dosiahnuť. Na dosiahnutie jej výraznejšieho vzostupu je potrebné podstatne razantnejšie čerpanie zdrojov v rokoch 2021 – 2023.

V prípade fyzických MU je dosiahnutie 100 % plánovanej hodnoty (zámeru), prípadne jej prekročenie považované za optimálny stav. Všeobecne je prekročenie hodnôt MU vítaným javom, avšak za predpokladu, že boli optimálne naprojektované. To je jednou z dôležitých úloh ex-ante hodnotenia navrhovaných intervencií, ktoré má okrem iného overiť aj nastavenie monitorovacieho rámca OP a treba mu venovať náležitú pozornosť.

Situácia poukazuje na **nie celkom optimálne a vyvážené projektovanie MU O0194**, kde napriek vyčerpaniu len časti plánovaných zdrojov dochádza k prekročeniu jeho cieľovej hodnoty (zámeru) už približne štyri roky pred ukončením implementácie. To potvrdzuje, že cieľová hodnota O0194 bola stanovená málo ambiciózne. K danému stavu prispieva aj príliš široko koncipovaná definícia MU O0194, ktorý agreguje výstupy z rôznych typov aktivít, aj takých, ktoré sa priamo netýkajú „zlepšenia foriem bývania“ (napr. pozemné komunikácie a odpady).

RO by mal vo zvýšenej miere dbať na to, aby VR, resp. celkový monitorovací rámec PO a OP, poskytoval reálnu výpovednú hodnotu o skutkovom stave a nepredstavoval len formálnu administratívnu rutinu, v rámci ktorej sa cieľové hodnoty opakovane podľa potreby účelovo menia jedným či druhým smerom. Takýto prístup zároveň sťažuje objektívne hodnotenie účinnosti a efektívnosti vykonávaných intervencií.

Dosahovanie cieľových hodnôt MU, vrátane čiastkových cieľov, je ovplyvnené viacerými faktormi. K zníženej výkonnosti PO6 prispel hneď na začiatku oneskorený nábeh programového obdobia 2014 – 2020, na čom mala podiel aj EK, ktorá oneskorene schválila viacročný finančný rámec a zverejnila príslušné nariadenia k EŠIF. Za PO6 boli následne vyhlásené prvé výzvy až v roku 2016. Ďalším faktorom bolo optimistické obsahové nastavenie niektorých výziev bez dostatočne podrobnej analýzy potrieb a poznania motivácie a limitov potenciálnych žiadateľov, napr. nedostatok vhodných obecných pozemkov, špecifické problémy samospráv a i.

Časový sklz v implementácii bol spôsobený aj absenciou ucelenejšej stratégie pri vyhlasovaní výziev, bez využitia ich prípadných synergii či zvýšenej komplexnosti, oddiaľovaním pôvodných termínov vyhlasovania výziev v rámci IHV a nedostatočne efektívnou administratívno-technickou podporou žiadateľov/prijímateľov, na ktorých je bremeno fyzickej implementácie bez ich adekvátnej systematickej podpory. Ako potvrdzujú odpovede z realizovaných rozhovorov, tá je osobitne potrebná pre menšie samosprávy s obmedzenými personálnymi kapacitami.

Časť potenciálnych žiadateľov nedokáže adekvátne plánovať prípravnú fázu projektov a často podáva ŽoNFP nie podľa svojich prioritných potrieb, ale podľa toho, aké výzvy sú aktuálne vyhlásené, alebo kde cítia vyššiu šancu uspieť. Časť potenciálnych žiadateľov odrádza od podania žiadosti povinné spolufinancovanie alebo dodatočné sprievodné výdavky spojené s prípravou a realizáciou projektu, ktoré znižujú atraktivitu pomoci (napr. výdavky na prípravu ŽoNFP, externý manažment, administratívna náročnosť implementácie, VO, výdavky na neoprávnené položky, výdavky na udržateľnosť, možné sankcie a i.).

Spoločným problémom, ktorý pri implementácii projektov EŠIF akcentuje väčšina prijímateľov, sú opakované kontroly z viacerých štátnych orgánov, ktorým musia čeliť, neraz s nejednotným výkladom pravidiel a s nedostatočnou úrovňou zdieľania už získaných a odkontrolovaných skutočností o danom projekte.

Na záver sú informatívne uvedené niektoré autentické výpovede oslovených prijímateľov DOP PO6:

Príprava ŽoNFP je naďalej pomerne komplikovaná a vyžaduje externých poradcov.

Oprávnená by mala byť aj podpora na vypracovanie PD aj v stupni Realizačný projekt, ktorá je podrobnejšia a nákladnejšia ako PD v stupni SP.

Pre účinnejšiu likvidáciu odpadu spôsobeného Rómami by bolo vhodné zahrnúť medzi oprávnené miesta realizácie projektov aj súkromné parcely.

Sociálne podniky sú dobrým riešením, avšak v každej obci nejde zakladať pre Rómov stavebné firmy, príliš by si navzájom konkurovali a nemali by dostatok práce.

Treba odstrániť rozdielne benchmarky pre podobné investičné aktivity v rámci rôznych OP, limity na projekty posudzovať individuálne.

Adresnejšie zohľadňovať počet, resp. podiel obyvateľov MRK v obci.

Uvítali by sme dlhšie/flexibilnejšie lehoty na realizáciu stavebných prác, tu na severe SR, resp. vo vyšších polohách sa častejšie vyskytujú obmedzenia prác z dôvodu poklesu teplôt a ďalších nepriaznivých poveternostných podmienok.

V maximálnej možnej miere zjednodušiť a tiež skrátiť proces schvaľovania zmenového konania, aby nedochádzalo k zbytočnému predlžovaniu termínov zhotovenia, resp. k obmedzeniam zhotoviteľa až k prerušeniu prác na projekte.

Aktuálne vzrástla potreba hľadania flexibilného mechanizmu, ktorý by v rámci preplácania oprávnených výdavkov zohľadňoval výrazný objektívny nárast cien materiálov a ostatných vstupov po už zrealizovanom VO.

Zhrnutie evaluačnej otázky 2

V PO6 sú v rámci výkonnostného rámca sledované štyri merateľné ukazovatele, tri fyzické a jeden finančný. Kým O0194 sa plní na 117,55 %, ostatné ukazovatele výrazne zaostávajú. CO18 sa plní na 36,35 %, O0195 na 18,84 % a finančný ukazovateľ F0002 približne na úrovni 16,81 %.

Dosiahnuté nízke priebežné plnenie ukazovateľov VR je kritické osobitne pri finančnom ukazovateli. Kým pri fyzických MU je možné hodnoty v krajnom prípade upraviť a zrealizovať, pri finančnom to bude znamenať stratu finančných prostriedkov a priamy negatívny dopad na cieľovú skupinu MRK.

Hodnotitelia zdieľajú názor, že nedosiahnutie čiastkových cieľov finančného ukazovateľa a jeho priebežný deficit je spôsobený kombináciou oneskoreného spustenia prvých výziev, dlhotrvajúcimi procesmi VO, odborného hodnotenia, schvaľovania a kontrahovania DOP v rokoch 2015 – 2018 a tiež nízkeho záujmu niektorých samospráv systematicky a konštruktívne spolupracovať so SO MVSR pri plánovaní investičných projektov pre MRK.

Prax ukazuje, že spektrum rôznych vplyvov obmedzujúcich záujem a motiváciu samospráv je ďaleko širšie, ako sa pri príprave a spúšťaní implementácie PO6 očakávalo. Na základe získaných skúseností zo súčasného obdobia je potrebné budúce intervencie investičného zamerania v prospech MRK nastavovať v omnoho užšej súčinnosti so samosprávami, s vyšším zacielením na identifikované problémy konkrétnych lokalít a v odôvodnených prípadoch aj hľadaním individuálnych riešení, ktoré prinesú výsledky.

3.3 EO3: Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komún v rámci OP ĽZ k naplneniu stratégie Európa 2020?

Stratégia Európa 2020 bola kľúčovým východiskovým dokumentom EÚ pre vypracovanie NPR SR prijatého a schváleného vládou SR v roku 2011, v ktorom boli zadané národné ciele SR zamerané na dosahovanie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu celej EÚ. Tieto ciele presne kopírujú priority určené v stratégii Európa 2020 a zároveň odrážajú vtedajšiu ekonomickú a spoločenskú situáciu a predpokladaný vývoj v SR, jej národné odlišnosti a špecifiká v jednotlivých oblastiach.

NPR SR ako hlavný strategický dokument SR v oblasti ekonomického rozvoja a štrukturálnych politík je pravidelne aktualizovaný a stanovuje priority a opatrenia na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti SR. Nastavené priority a opatrenia sú pritom plne v súlade s národnými cieľmi pre naplnenie stratégie Európa 2020. Z toho dôvodu sa stali základom pre stanovenie mäkkých a tvrdých (investičných) opatrení v OP ĽZ a zadané jeho globálneho cieľa na programové obdobie 2014 – 2020, ktorým je „Podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného učenia a ich plnohodnotného začlenenia sa na trh práce a zlepšenie ich sociálnej situácie“.

Na zistenie miery príspevku PO6 k naplneniu stratégie Európa 2020 je predovšetkým nutné uviesť, ku ktorým národným cieľom uvedeným v NPR SR sa viažu intervencie realizované v rámci tejto PO. Vzhľadom na charakter IP PO6 (IP 6.1 „Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komún v mestských a vidieckych oblastiach“ a IP 6.2 „Poskytovanie podpory sociálnych podnikov“) a podporených aktivít je očakávaný príspevok programov PO6 v oblasti (i) vzdelávania, (ii) zamestnanosti, (iii) sociálneho začlenenia, ale tiež v oblasti (iv) klimatických zmien a energetiky:

- (i) udržať podiel ľudí, ktorí predčasne ukončujú školskú dochádzku (vo vekovej skupine 18 – 24 rokov), pod 6 % do roku 2020;
- (ii) zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov na 72 % do roku 2020;
- (iii) znížiť podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením na 17,2 % do roku 2020;
- (iv) a) znížiť nárast emisií skleníkových plynov mimo sektora ETS tak, aby nepresiahli úroveň z roku 2005 o viac ako 13 %;
b) zvýšiť energetickú efektívnosť prostredníctvom úspory 11 % konečnej spotreby energie v porovnaní s priemernou spotrebou v rokoch 2001 – 2005.

Miera príspevku PO6 k týmto cieľom je hodnotená prostredníctvom dosahovania MU výstupu, keďže MU výsledku na úrovni programu sú monitorované iba cez štatistické zisťovanie, ktoré bude realizované až pre roky 2021 a 2023.

Taktiež je potrebné poznamenať, že pri dosahovaní národných cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie je nevyhnutné pozeráť na tvrdé (investičné) opatrenia v PO6 v prepojení s mäkkými opatreniami v PO5, pretože ide o intervencie, ktoré sa navzájom dopĺňajú a vytvárajú synergický efekt v oblasti podpory MRK.

O aktuálnych hodnotách a pokroku v plnení národných cieľov stratégie Európa 2020 hovorí NPR SR z mája 2020. Posledné dostupné údaje, ktoré NPR SR 2020 analyzuje, sú za rok 2019, takže **od predchádzajúceho hodnotenia PO6 vykonaného v roku 2020 nie sú k dispozícii aktualizované údaje.**

i. Vzdelávanie

V SR sa nedarí dosahovať cieľovú hodnotu miery predčasného ukončenia školskej dochádzky u ľudí vo veku 18 – 24 rokov, ktorá bola nastavená na úroveň pod 6 %.²⁰ Príslušníci MRK sú skupinou obyvateľstva, ktorá vo vysokej miere predčasne ukončí školskú dochádzku a nedosahuje vzdelanostnú úroveň majoritného obyvateľstva.²¹ Napriek tomu, že projekty implementované cez PO6 nie sú priamo namierené na posilnenie školskej dochádzky príslušníkov MRK, nepriamo pôsobia aj na túto oblasť tým, že ich podpora smeruje na posilnenie predprimárneho vzdelávania (spolu s intervenciami cez PO5), ktoré je základom vzdelania a môže pôsobiť na deti – budúcich žiakov už v ranom detstve a predísť tak aj ich neskoršiemu predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Medzi konkrétne aktivity, ktoré sú v PO6 za týmto účelom podporené, patrí výstavba/rekonštrukcia MŠ. Týmto projektom PO6 prispievajú aj k vytvoreniu podmienok pre povinné predprimárne vzdelávanie od školského roku 2021/2022²².

V roku 2019 bola schválená revízia OP LŽ verzia 5.0²³, ktorou bola doplnená aktivita na podporu infraštruktúry vzdelávania výstavbou/rekonštrukciou ZŠ, kde žiaci absolvovali vzdelávací proces v dvojzmennej prevádzke, alebo ZŠ, kde bola dvojzmenná prevádzka vzdelávania neodvratiteľná. Pandemická situácia okolo ochorenia COVID-19 od marca 2020 a pokyn zo strany EK realokovať všetky disponibilné finančné prostriedky na zabránenie šírenia ochorenia a pomoc na odstraňovanie dôsledkov ochorenia boli dôvodom, prečo bola aktivita zameraná na ZŠ zrušená a nebola vyhlásená žiadna výzva na podporu ZŠ.

Pri posúdení dosahovania cieľových hodnôt MU výstupu pre túto oblasť je vidieť, že sa zatiaľ nedarí plniť stanovené hodnoty. Pri projektovom MU P0341 (agregovaný do O0195) *Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK* je plnenie k 31. 12. 2020 iba 18,84 % (13 postavených MŠ z cieľových 61) a pri projektovom MU P0373 (agregovaný do O0197) *Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK* 27,62 % (29 z cieľových 105). Čo sa týka projektového MU P0067 (agregovaný do CO35) *Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry/Kapacita podporenej školskej infraštruktúry* je dosahovanie cieľovej hodnoty 12 876 osôb len na úrovni 24,25 %, t. j. 3 122 osôb.

Vzhľadom na nutnosť dlhotrvajúceho pôsobenia uvedených intervencií v oblasti predprimárneho vzdelávania, aby bol dosiahnutý viditeľný pokrok v oblasti primárneho a sekundárneho vzdelávania, nie je možné hodnotiť ich prínos pri dosahovaní národného cieľa zníženia miery predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 6 % (hodnota indikátora bola stanovená pre národnú úroveň dosahovania tohto cieľa).

Na základe týchto zistení je možné konštatovať, že aj keď implementácia opatrení v rámci PO6 momentálne nemá žiadny príspevok k naplneniu stratégie Európa 2020 v oblasti zníženia miery predčasného ukončenia školskej dochádzky, v dlhodobom horizonte a pri pôsobení ďalších externých faktorov má potenciál pozitívne ovplyvniť aj dosahovanie tohto cieľa.

ii. Zamestnanosť

V tejto oblasti sa na národnej úrovni darí podľa NPR SR 2020 dosahovať cieľ 72 % miery zamestnanosti obyvateľov SR vo veku 20 – 64 rokov. Miera zamestnanosti príslušníkov MRK je dlhodobo na veľmi

---

²⁰ Hodnota indikátora bola určená pre národnú úroveň dosahovania tohto cieľa.

²¹ ÚSVRK. 2019. *Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v marginalizovaných rómskych komunitách v Slovenskej republike 2018*.

Pozn. Podľa špecifického zisťovania EU SILC MRK je miera predčasného ukončenia školskej dochádzky MRK veľmi vysoká (73 %) v porovnaní so 6 % v rámci celkovej populácie. Tieto údaje vyjadrujú podiel osôb vo veku 16 – 29 rokov, ktoré majú najvyššie dosiahnuté vzdelanie nižšie stredné, t. j. druhý stupeň základnej školy alebo nižšie.

²² Novelou školského zákona sa stanovilo povinné predprimárne vzdelávanie pre dieťa, ktoré dosiahlo 5 rokov veku (s účinnosťou od 1. septembra 2021 je pre každé dieťa, ktoré dosiahne päť rokov veku do 31. augusta 2021, predprimárne vzdelávanie povinné).

²³ Schválené vykonávacím nariadením EK zo dňa 20. 12. 2019.

nízkej úrovni v porovnaní s majoritným obyvateľstvom,²⁴ čo je dané viacerými faktormi, ako je napr. nízka úroveň vzdelania a zručností MRK, ale aj pretrvávajúce negatívne stereotypy zamestnávateľov na trhu práce.²⁵ Na odstránenie týchto faktorov sa sústreďí Stratégia pre integráciu Rómov v SR do roku 2020 (a na ňu nadväzujúce Akčné plány), ako aj Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030 a v súlade s nimi aj opatrenia OP LZ v rámci PO5 a PO6. Pri implementácii projektov v rámci IP 6.1 je príspevkom pre dosiahnutie vyššej miery zamestnanosti príslušníkov MRK uplatňovanie sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní, ako aj v ostatných aktivitách projektu. Ide o zapájanie nezamestnaných a/alebo neaktívnych osôb z MRK do stavebných a pomocných prác (s dôrazom na dlhodobu nezamestnanú osobu), pričom táto podmienka je povinná pre všetkých prijímateľov NFP v PO6 a tiež dodávateľov prác, tovarov a služieb. Cieľom sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní je okrem zvýšenia zamestnanosti príslušníkov MRK budovanie efektívnych partnerstiev medzi stavebnými firmami, obcami a potenciálne aj mimovládnyimi organizáciami (MNO) pôsobiacimi v oblasti práce s MRK. V ostatných aktivitách projektu môže byť sociálny aspekt uplatňovaný v pracovnej príležitosti na implementácii projektu. Vo výzvach je podmienka nastavená na zamestnanie minimálneho počtu jednej, prípadne dvoch osôb z MRK. Nevýhodou sociálneho aspektu môže byť, že ide iba o krátkodobé zamestnanie príslušníka MRK, ale aj fakt, že musí ísť o nezamestnanú osobu, ktorá v takom prípade bude vyradená z evidencie uchádzačov o zamestnanie, čo sa jej vzhľadom na relatívne krátky čas zamestnania nemusí vyplatiť v porovnaní s dlhodobými výhodami a sociálnou podporou od štátu. Výhodou sa javí, že nezamestnaná osoba sa opäť zaradí do pracovného procesu, získa pracovné návyky a motiváciu hľadať si stále zamestnanie s pravidelným príjmom aj po skončení stavebných prác či inej činnosti v rámci implementácie projektu.

Počet vytvorených pracovných miest cielene pre MRK prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu sa v prvej výzve na MŠ sledovalo iba cez plnenie zmluvy poskytnutí o NFP (SO MV SR aktuálne nedisponuje údajom, koľko osôb z MRK bolo takto zamestnaných – údaje sa ešte kompletizujú a do ukončenia tohto hodnotenia nebudú k dispozícii). Následne sa v každej ďalšej výzve tento počet sleduje, či už cez projektový MU P0527 (*Počet vytvorených pracovných miest cielene pre MRK prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní*), alebo jeho dvojičkou D-úďajom D0312 (*Počet osôb z MRK zamestnaných cez uplatňovanie sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní*). SO MV SR na základe implementačnej praxe ustúpil od používania P0527 a využíva na projektovej úrovni D0312. Rozdiel je v povinnom plnení projektových MU a následnej možnej finančnej oprave pri neplnení cieľovej hodnoty u projektového MU, kde plnenie nie je plne závislé na vôli a možnostiach prijímateľa (povinnosť zamestnať osoby z MRK je súčasťou zmluvy medzi prijímateľom a realizátorom VO). SO MV SR plnenie povinnosti zamestnať osoby z MRK sleduje cez plnenie podmienky zmluvy o poskytnutí NFP (kontrola zmluvy medzi prijímateľom a realizátorom VO a následné vykázanie zo strany realizátora VO o zamestnaní osoby z MRK).

Vplyv PO6 na zamestnanosť MRK má aj vybudovanie novej infraštruktúry, kde je vysoko pravdepodobné zamestnanie osôb aj z prostredia MRK (napr. pracovníci v KC a MŠ alebo asistenti bývania, ktorí sú financovaní z projektov na prestupné bývanie; rovnako aj zberné dvory budú mať priestor zamestnávať osoby z MRK).

Zásadnými opatreniami na zvýšenie zamestnanosti príslušníkov MRK, a tým aj zvyšovanie miery zamestnanosti v SR, majú byť intervencie v rámci IP 6.2 PO6 prostredníctvom podpory sociálnych podnikov, ich rekonštrukcie/výstavby, nákupu zariadení a technológií a ich rozvoja prostredníctvom

---

²⁴ HIDAS, S., LAFFÉRSOVÁ, Z., MACHLICA, G. 2018. *Inklúzia Rómov je celospoločenskou výzvou*.

Pozn. Podľa štatistických údajov od Inštitútu finančnej politiky iba 21 % Rómov vo veku 15 – 64 rokov malo v roku 2017 stabilné zamestnanie, pričom u nerómskeho obyvateľstva to bolo 51 %.

Podľa špecifického zisťovania EU SILC MRK je podiel nezamestnaných osôb v MRK 38 %, zatiaľ čo v bežnej populácii je to podľa zisťovania EU SILC približne 5 %.

²⁵ ÚSVRK. 2012. *Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020*.

aplikácie finančných nástrojov. V pláne je podporiť subjekty sociálnej ekonomiky, ktoré sú udržateľné a prinášajú netrhomé spoločenské prínosy, a zároveň nie sú dlhodobo závislé od verejnej podpory. K 31. 12. 2020 však neboli FN na podporu sociálnych podnikov realizované v zmysle spustenia návratnej finančnej pomoci cez finančných sprostredkovateľov ku konečným prijímateľom (viac podrobností je uvedených v EO7). V sledovanom období nebola vyhlásená výzva na DOP zameraná na ŠC 6.2.1 v oblasti sociálnych podnikov napriek tomu, že jej vyhlásenie bolo prvýkrát predpokladané v indikovanom harmonograme výziev na predkladanie ŽoNFP už na september 2018.²⁶²⁷ Jedným z dôvodov meškania vyhlásenia výziev bolo čakanie na prijatie legislatívnej zmeny v oblasti subjektov sociálnej ekonomiky, ich registrácie a podmienok fungovania, ktorým bolo prijatie zákona č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 13. 3. 2018 (zákon o sociálnych podnikoch), jeho implementáciu a z toho vyplývajúcu registráciu sociálnych podnikov. Ďalším dôvodom bolo meškание pri implementácii finančných nástrojov, ktoré bolo spôsobené dlhotrvajúcim nastavením na podmienky SR a prekážky s tým spojené (viac v kapitole 3.7 k EO7).

Sledovanie pokroku v tejto oblasti je zabezpečené cez MU výstupu O307 *Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporených podnikoch* s cieľovou hodnotou 51 pracovných miest a 0 % plnením.

Vzhľadom na nízke (MU P0527), resp. nulové (MU O307) hodnoty pozorovaných MU nie je možné zhodnotiť akýkoľvek prínos PO6 k zvýšenej miere zamestnanosti v SR, a teda k plneniu stratégie Európa 2020. Avšak je možné konštatovať, že uplatňovanie sociálneho aspektu vo VO môže mať na zvyšovanie zamestnanosti MRK určitý pozitívny vplyv v závislosti od počtu implementovaných projektov (čím viac projektov, tým sa zvyšuje počet zamestnaných príslušníkov MRK cez sociálny aspekt) a od schopnosti danej osoby zostať zamestnanou aj po skončení projektu, k čomu by zase mohli prispieť mäkké opatrenia realizované cez PO5. Práve komplementárnosť mäkkých intervencií PO5 a investičných opatrení v PO6 má pozitívny synergický vplyv na zvyšovanie zamestnanosti. Tento vplyv vzhľadom na očakávaný celkový počet renovovaných budov cez PO6 nie je zanedbateľný a môže do určitej miery prispievať (hoci nepriamo) k zvýšeniu zamestnanosti MRK v SR.

Oveľa väčší potenciál zvyšovať v budúcnosti zamestnanosť MRK má podpora sociálnych podnikov ako subjektov sociálnej ekonomiky. Počas osobných rozhovorov s predstaviteľmi vybraných obcí vyplynul záujem o tento druh podniku a jeho podporu. Počet registrovaných sociálnych podnikov od nadobudnutia účinnosti zákona o sociálnych podnikoch prudko rastie²⁸, aj keď treba uviesť, že iba časť z nich by spĺňala podmienky pre získanie podpory v PO6.

iii. Sociálne začlenenie

Otázka odstránenia chudoby a sociálneho vylúčenia, ktorá je tiež súčasťou cieľov stratégie Európa 2020, čiastočne súvisí aj so zvyšovaním zamestnanosti, a tým nadväzne so zvyšovaním životnej úrovne obyvateľov MRK. Práve tí sú spomedzi obyvateľov SR najviac ohrození chudobou a sociálnym vylúčením, o čom svedčia viaceré zisťovania a monitorovania, vrátane Atlasu RK 2013 a 2019 a EU SILC MRK.

IP 6.1 sa v rámci aktivít sústredených predovšetkým na dosiahnutie SČ 6.1.1 a ŠC 6.1.3 priamo zameriava na poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komún v mestských a vidieckych oblastiach, zahrňujúc intervencie na podporu zlepšenia podmienok pre sociálnu integráciu MRK prostredníctvom systému prestupného bývania, ale aj finančného mechanizmu na svojpomocnú výstavbu, podporu zlepšenia kvality bývania MRK prostredníctvom

---

²⁶ Išlo o prvú zmienku indikovaného termínu vyhlásenia výzvy v tejto oblasti uvedenú v indikovanom harmonograme výziev na obdobie január až december 2018 vo verzii 1 zo dňa 31. 10. 2017. V nasledujúcich harmonogramoch bol termín výzvy v tejto oblasti pravidelne presúvaný na neskôr.

²⁷ Z dôvodu pandémie COVID-19 a revízie OP LŽ ver. 6 bola plánovaná priama intervencia do sociálnych podnikov na návrh SO zrušená.

²⁸ V októbri 2021 bolo v registri sociálnych podnikov MPSVR SR zapísaných 430 organizácií.

zavedenia inžinierskych sietí, výstavby pozemných komunikácií, prístupu k pitnej vode a riešenia problémov s komunálnym odpadom a podporu prístupu k sociálnej infraštruktúre.

Práve zabezpečenie komplexného prístupu prostredníctvom intervencií cez PO5 a PO6 je podľa NPR SR 2020 dôvodom, prečo sa darí dosahovať národný cieľ v znížení podielu populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením v SR na 17,2 % (hodnota za rok 2019 bola 16,3 %).

Pozitívny vývoj môžeme pozorovať vo viacerých spomínaných oblastiach, ktoré priamo prispievajú k sociálnemu začleneniu MRK, cez projektové MU P0240, P0261, P0262, P0263, P0883 a P0884²⁹, ktoré sa manuálne agregujú do MU výstupu O0194 *Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania* a k 31. 12. 2020 dosahovali hodnotu 48 349 osôb, čo predstavuje prekročenie cieľovej hodnoty o vyše 17 %. Napriek tomuto pozitívnemu vývoju a dosahovaniu výrazne lepších hodnôt, aké boli v tejto oblasti určené pre SR, je nevyhnutné nahliadať na ne ako na čiastkové úspechy, ktoré si v kontexte pretrvávajúcej reprodukcie generačnej chudoby vyžadujú dlhodobú a systematickú politickú, finančnú a spoločenskú podporu.

iv. Klimatické zmeny a energetika

O miere príspevku k dosahovaniu národných cieľov v oblasti udržateľného rastu je možné hovoriť v súvislosti s investičným charakterom opatrení PO6, ktoré sú sústredené na výstavbu, prestavbu či rekonštrukciu verejných budov, akými sú MŠ, KC a sociálne podniky.

Ide o dosahovanie zlepšenia energetickej hospodárnosti budov a tiež o zníženie emisií skleníkových plynov. Tieto oblasti sú sledované cez spoločné ukazovatele výstupu pod označením CO32 *Zníženie ročnej spotreby primárnej energie v renovovaných verejných budovách* s cieľovou hodnotou 685 000 kWh a CO34 *Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov pri renovovaných budovách* s cieľovou hodnotou 12 668 CO₂. Plnenie CO32 bolo k 31. 12. 2020 na úrovni viac ako 111 % a CO34 na úrovni 6,75 %.

V oblasti dosahovania cieľovej hodnoty emisie skleníkových plynov mimo ETS (% zmena oproti roku 2005) sa darí SR napĺňať hodnoty stanovené v súlade so stratégiou Európa 2020. Podľa analýzy v NPR SR 2020 však tento podiel v posledných rokoch rastie, čo je spôsobené najmä investíciami v priemyselnom odvetví. Naopak, meranie konečnej energetickej spotreby v porovnaní s priemerom rokov 2001 – 2005 ukazuje negatívny trend, ktorý pravdepodobne bude znamenať, že vytýčenú cieľovú hodnotu nebude možné dosiahnuť.

Z hľadiska nízkeho počtu renovovaných budov v PO6 v porovnaní s budovami v priemysle, pri výstavbe bytov a pod. je možné hovoriť o nízkej, avšak nie úplne zanedbateľnej miere príspevku k dosahovaniu cieľov stratégie Európa 2020.

Zhrnutie evaluačnej otázky 3

PO6 má potenciál prispieť k plneniu stratégie Európa 2020 v štyroch kľúčových oblastiach: vzdelanie, zamestnanosť, sociálne začlenenie a klíma.

V oblasti vzdelávania ide najmä o predčasné ukončovanie školskej dochádzky, ktoré sa medzi mladými ľuďmi z MRK vyskytuje mnohonásobne častejšie, ako je priemerná hodnota celej populácie SR. Vzhľadom na to, že PO6 podporuje v obciach s prítomnosťou MRK výstavbu a rekonštrukciu iba

²⁹ P0240 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom svojpomocnej výstavby obydli/prevstupného bývania

P0261 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania, v ktorých bola vybudovaná/dobudovaná kanalizačná sieť

P0262 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania/dobudovania pozemných komunikácií

P0263 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania stojísk

P0883 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania zberného dvora

P0884 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom sanácie nelegálnych skládok

predškolských zariadení, efekt týchto projektov na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky sa môže prejaviť najskôr v horizonte desiatich rokov.

Na trhu práce sú osoby z MRK v produktívnom veku takisto niekoľkonásobne menej úspešné než priemerný obyvateľ SR. PO6 má ambíciu zvýšiť ich zamestnanosť prostredníctvom sociálneho aspektu vo VO, kde vytvára (prevažne dočasné) pracovné miesta pre MRK, a podporou sociálnych podnikov, ktorá sa zatiaľ nezrealizovala. Priamy príspevok PO6 k zamestnávaniu MRK je preto zatiaľ zanedbateľný. Zároveň však PO6 vytvára miestnu infraštruktúru (napr. KC a MŠ), v rámci ktorej vznikajú pracovné miesta pre MRK spolufinancované z PO5. Nepriamy príspevok PO6 k zamestnanosti MRK je preto potenciálne vyšší než priamo podporené pracovné miesta v rámci jednotlivých projektov.

Najvýznamnejší príspevok vykazuje PO6 v oblasti odstraňovania chudoby a sociálneho vylúčenia, kde sa už viac ako 48 000 osobám z MRK zlepšili podmienky bývania vďaka aktivitám realizovaným v rámci DOP v PO6. Renovácia budov (hlavne predškolských zariadení a komunitných centier) tiež do určitej miery prispieva k plneniu klimatických cieľov stratégie Európa 2020, konkrétne k zníženiu spotreby primárnej energie a čiastočne aj k zníženiu emisií skleníkových plynov.

3.4 EO4: Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k cieľovej skupine alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získania týchto informácií?

Pre určenie hodnôt ukazovateľov pre všetky PO OP LŽ bola vytvorená metodika, ktorá tvorí prílohu č. 6 OP LŽ. Tá okrem definície ukazovateľov výstupu a výsledku určuje mernú jednotku, cieľové (v prípade MU výsledku aj základné) hodnoty a metodiku stanovenia hodnoty ukazovateľa, zodpovedný orgán za zhromažďovanie údajov a dostupné zdroje dát (bližšie k MU v kapitole 3.1 k EO1).

Súčasťou každej vyhlásenej výzvy na DOP je zoznam povinných MU, ktorých cieľové hodnoty sú pre prijímateľa záväzné. Cieľové hodnoty si stanovuje prijímateľ. Povinné merateľné ukazovatele poskytovateľ vyberá a stanovuje pre jednotlivé výzvy podľa typu hlavnej aktivity. Merateľné ukazovatele majú dané obdobie povinného plnenia zo strany prijímateľov (počas realizácie projektu, no najneskôr do konca realizácie projektu a/alebo počas obdobia udržateľnosti), ktoré poskytovateľ určil v čase prípravy riadiacej dokumentácie na realizáciu PO6 a ktoré sú zadané v prílohe č.1 Metodického pokynu CKO č.17.³⁰ Jednu z príloh výziev tvorí aj Zoznam sledovaných údajov projektu, ktoré sa sledujú počas realizácie projektu podľa hlavných aktivít a ďalšie, ktoré sa sledujú počas udržateľnosti projektu podľa hlavných aktivít. Tieto údaje sú pritom odlišné od projektových MU pre každú z hlavných aktivít a je potrebné ich monitorovať pre tvorbu databáz pre externé hodnotenie na úrovni programu. Ich vykazovanie má na zodpovednosti prijímateľ cez monitorovacie správy v predpísanej tabuľkovej forme za každú realizovanú hlavnú aktivitu. Tieto údaje nie sú podmienkou na poskytnutie príspevku. Prijímateľ je povinný taktiež sledovať tzv. iné údaje (D – údaje), ktoré slúžia na monitorovanie uplatňovania horizontálnych princípov rovnosť mužov a žien a nediskriminácia.

Pre MU výstupu, ako je napríklad počet nových/renovovaných predškolských zariadení, alebo počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry, nie je problém s ich nastavením a následným zberom dát. Prekážky môžu nastať pre prijímateľa pri nastavení a zbere dát v MU týkajúcich sa vykazovania počtu osôb z MRK, ktorých sa dotýka hlavná aktivita projektu.

Ide o nasledovné projektové MU uvedené podľa výziev vyhlásených k 31. 12. 2020 a zoskupených podľa oblastí, ktorých sa týkajú:

1. Výstavba/rekonštrukcia predškolských zariadení

(výzvy č. OPLZ-PO6-SC612-2016-1a; OPLZ-PO6-SC612-2016-1b; OPLZ-PO6-SC612-2018-1 a OPLZ-PO6-SC612-2019-2)

PO716 Počet detí z MRK, ktoré navštevujú podporenú školskú infraštruktúru materských škôl (v rámci obdobia udržateľnosti projektu)

2. Výstavba/rekonštrukcia komunitných centier

(výzvy č. OPLZ-PO6-SC613-2016-2; OPLZ-PO6-SC613-2017-2)

P0527 Počet vytvorených pracovných miest cielene pre MRK prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu vo verejných obstarávaníach (k dátumu ukončenia realizácie projektu)

3. Podpora prístupu k pitnej vode

(výzvy č. OPLZ-PO6-SC611-2016-3; OPLZ-PO6-SC611-2020-1)

P0156 Počet osôb z MRK s prístupom k pitnej vode v dôsledku realizácie projektu

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)

P0527 (bod č. 2)

---

³⁰ V zmysle MP CKO č. 17 je v rámci DOP možnosť stanoviť tzv. MU s príznakom, kde je sankčný mechanizmus iný ako pri MU bez príznaku.

4. Vybudovanie systému zberu a odvozu komunálneho odpadu (výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2017-1)

P0883 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania zberného dvora

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)

P0263 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania stojísk

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)

P0527 (bod č. 2)

P0884 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom sanácie nelegálnych skládok

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)

5. Podpora programov prestupného bývania (výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2018-2)

P0240 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom programov svojpomocnej výstavby obydli/prestupného bývania

(počas realizácie projektu, najneskôr ku koncu realizácie aktivít projektu)

6. Dobudovanie základnej technickej infraštruktúry (výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2019-1)

P0262 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania/dobudovania pozemných komunikácií

(počas realizácie projektu, najneskôr ku koncu realizácie aktivít projektu)

7. Dobudovanie inžinierskych sietí (výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2020-2)

P0261 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania/dobudovania kanalizačnej siete a pripojením sa k nej

(v rámci obdobia udržateľnosti projektu)

P0156 (bod č. 3)

8. Komplexný prístup (výzva č. OPLZ-PO5aPO6-2020-1)

Typ aktivity A: MOPS – P0886 – Počet zamestnancov z MRK poskytujúcich asistenčné služby;

Typ aktivity B: Podpora prístupu k pitnej vode – P0156 (bod č. 3);

Typ aktivity C: Vybudovanie systému zberu a odvozu komunálneho odpadu – P0883, P0263 (bod č. 4);

Typ aktivity D: Realizácia sanačných prác nelegálnych skládok – P0884 (bod č. 4);

Typ aktivity E: Podpora dobudovania (výstavba/rekonštrukcia) základnej technickej infraštruktúry (napr. kanalizácia, asfaltové cesty, spevnené cesty) – P0262 (bod č. 6);

Typ aktivity F a G: Výstavba/rekonštrukcia predškolských zariadení – P0716 (bod č. 1).

Z príručky pre prijímateľa pre PO6 (verzie 1.0 až 3.2) nie je jasné, akým spôsobom by mal prijímateľ postupovať pri nastavení a zbere týchto dát (popísaný je iba systém ich monitorovania a vykazovania), rovnako to nevyplýva ani z príručky pre žiadateľa o NFP pre konkrétne výzvy. Viac k tejto metodike je možné dozvedieť sa zo zoznamu často kladených otázok, ktoré sú zverejnené na webovej stránke SO MV SR pri niektorých výzvach. Napríklad v zozname často kladených otázok k výzve OPLZ-PO6-SC611-

2016-3³¹ v oblasti podpory prístupu k pitnej vode pri otázke č. 4., ktorá sa týka aj nastavenia MU. Z odpovede vyplýva, že prijímateľ má príslušnosť osôb k MRK posudzovať na základe skupinových charakteristík uvedenej komunity v súlade s definíciou ÚSVRK³² a ako zdroj údajov o MRK môže prijímateľom slúžiť aj Atlas RK 2013. Zároveň SO MV SR v odpovedi upozornil na povinnosť podpisu Čestného vyhlásenia žiadateľa o NFP o úplnosti, pravdivosti a správnosti príloh ŽoNFP. Rovnaká formulácia je použitá aj v zozname často kladených otázok k výzve OPLZ-PO6-SC611-2018-2³³ v oblasti podpory prestupného bývania v odpovedi k otázke č. 15 týkajúcej sa preukazovania príslušnosti osôb k MRK tak, aby bola dodržaná podmienka podielu min. 30 % podporených bytových jednotiek pre MRK. Zároveň sa v odpovedi nachádza informácia, že žiadateľ o NFP môže byť v prípade nejasností zistených kontrolou SO požiadaný o metodiku, ktorou v súlade s definíciou MRK dospel k danému počtu osôb z MRK. V zozname často kladených otázok k výzve OPLZ-PO6-SC611-2019-1³⁴ v oblasti výstavby pozemných komunikácií je táto formulácia doplnená v odpovedi k otázke č. 7 o informáciu, že v tomto prípade osoba deklarovaná ako oprávnená cieľová skupina nemusí mať trvalý pobyt v oprávnenom osídlení dotknutom aktivitami projektu.

Pri osobných rozhovoroch zazneli od niektorých zástupcov vybraných obcí obavy ohľadom nastavenia cieľových hodnôt ukazovateľov a ich plnenia. Išlo najmä o zástupcov obcí, v ktorých je nižší počet a podiel MRK, alebo v ktorých obyvatelia MRK nežijú v obci stabilne, migrujú za prácou alebo z iných dôvodov. Obyvatelia MRK síce môžu mať trvalý pobyt v obci, ale ich aktuálne bydlisko sa môže meniť. Rovnakým problémom je aj migrácia príslušníkov MRK z iných obcí, čo zas môže, naopak, navýšiť počet MRK v danej obci, ktorá je prijímateľom, a to môže mať za následok, že reálne sa podiel obyvateľov, ktorým sa zlepšili podmienky nezvýši, ale stagnuje, prípadne sa dokonca zníži, vzhľadom na početnosť MRK. Keďže sa počet obyvateľov MRK viaže na hodnoty Atlasu RK 2013, resp. 2019, SO s takými zmenami ráta a inštruuje obce prípadné odlišnosti od týchto údajov uviesť a dostatočne zdôvodniť vo svojej žiadosti. Napriek tomu je možné predpokladať, že v niektorých obciach nie je jednoduché nastaviť a vykazovať počty pre hodnoty MU tak, aby boli reálne a bolo možné ich plne garantovať. Je potrebné poznamenať, že väčšina dopytovaných obcí nemala s nastavením hodnôt výraznejší problém.

Pri výzvach a realizácii projektov v oblasti podpory prístupu k pitnej vode, vybudovania systému zberu a odvozu komunálneho odpadu či pri dobudovaní technickej infraštruktúry sa síce sleduje počet MRK, ale ide o vyššie spomínané nastavenie a zber dát vo vzťahu k pripísanej etnicite na základe metodiky ÚSVRK a v súlade so zisteniami z Atlasu RK, a teda nastavenie a zber dát sú pomerne jednoduché.

Osobitnú komplikáciu je možné vidieť pri projektoch, v ktorých sa sleduje aktívna účasť príslušníkov MRK pri ich realizácii. Medzi také patrí oblasť výstavby/rekonštrukcie MŠ, podpora bývania s prvkami prestupného bývania a preukázanie uplatňovania sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní.

Pri výzve v **oblasti výstavby/rekonštrukcie MŠ** pre niektoré obce môže predstavovať problém splniť podmienku percentuálneho podielu detí z MRK navštevujúcich MŠ a následne aj nastaviť a splniť MU P0716. Relevantní zástupcovia opýtaných obcí v rozhovoroch potvrdili, že je náročné presvedčiť rodičov detí z MRK, aby svoje dieťa prihlásili na predprimárne vzdelávanie a ešte ťažšie býva ho tam udržať, čo je spôsobené rôznymi faktormi. Rodičia detí z MRK sa obávajú diskriminácie, boja sa komunikovať s učiteľmi/učiteľkami a personálom MŠ, alebo ich jednoducho nechcú dať do MŠ, sú málo

---

³¹ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018. *Zoznam často kladených otázok k výzve s kódom OPLZ-PO6-SC611-2016-3 aktualizácia k 24. 08. 2017*

³² ÚSVRK v programovom období 2007 – 2013 zdefinoval MRK v Systéme koordinácie implementácie horizontálnej priority MRK

³³ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018. *Zoznam často kladených otázok a odpovedí Výzva na prestupné bývanie OPLZ-PO6-SC611-2018-2.*

³⁴ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2019. *Zoznam často kladených otázok a odpovedí Výzva na pozemné komunikácie OPLZ-PO6-SC611-2019-1 Aktualizácia č.1 dňa 26. 8. 2019.*

informovaní. Často ide aj o finančné či organizačné dôvody, ako sú napr. chýbajúce pozemné komunikácie/dopravné spojenie, oblečenie a obuv pre dieťa do nepriaznivého počasia, alebo vzdialenosť MŠ od ich obydli. Tieto dôvody potvrdila aj štúdia, ktorú realizoval SGI v roku 2020, v ktorej skúmal problémy zavedenia povinnej škôlky očami samospráv.³⁵ Zástupcovia dopytovaných obcí sa zhodli, že povinné predškolské vzdelávanie, ktoré bolo zavedené od školského roka 2021/2022 by malo v tomto ohľade pomôcť.

Výzva v **oblasti bývania s prvkami prestupného bývania** zase kladie podmienku, že minimálne 30 % podporených bytových jednotiek z NFP za každý stupeň bývania musí byť určený pre obyvateľov MRK (podmienka musí byť dodržaná pre každú samostatne stojacu budovu), a zároveň k ukončeniu realizácie hlavnej aktivity projektu musí byť uzavretých minimálne 50 % platných nájomných zmlúv na podporené bytové jednotky určené pre obyvateľov MRK. Pritom z odpovede SO na otázku č. 17 v zozname často kladených otázok k výzve je jasné, že rodina, v ktorej aspoň jeden z jej členov je príslušníkom MRK, spĺňa charakter bytovej jednotky, ktorá bude do tohto povinného podielu zahrnutá.

Čo sa týka preukazovania **uplatňovania sociálneho aspektu VO** prostredníctvom vykazovania cez MU P0527, nevnímali opýtaní zástupcovia obcí problém s ich nastavením a plnením. Viacerí potvrdili, že firmy už majú v tejto oblasti skúsenosti a obec vie pri výbere vhodných uchádzačov poskytnúť pomoc, keďže miestne MRK poznajú a vedia odporučiť tých, ktorí majú pracovné skúsenosti a sú zodpovední. Niekedy si firma vyberá pracovníkov z MRK sama, ale preferencia obcí je, aby išlo o miestnych obyvateľov a zároveň to vyplýva aj z článku 3 ods. 25 Všeobecných zmluvných podmienok k zmluve o poskytnutí NFP, ktoré sú prílohou č. 1 k Zmluve o poskytnutí NFP (platí pre všetky výzvy). Ten istý článok hovorí aj o preukazovaní nezamestnanosti³⁶ a príslušnosti k MRK uchádzača o pracovné miesto vytvorené vďaka uplatňovaniu sociálneho aspektu. V tomto ohľade je stanovené, že splnenie týchto predpokladov sa preukazuje čestným vyhlásením uchádzača o zamestnanie o tom, že patrí k MRK, a relevantným potvrdením príslušného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o jeho zaradení do evidencie nezamestnaných osôb.

Z uvedeného vyplýva, že informácie k nastaveniu a zberu dát pre MU sú síce pre oprávnených žiadateľov dostupné, avšak sú v dokumentoch k výzvam spomínané len okrajovo, čo môže spôsobiť, že pre oprávnených žiadateľov je náročnejšie ich pri takom množstve informácií nájsť a porozumieť im.

Zhrnutie evaluačnej otázky 4

Merateľné ukazovatele sledujú počet osôb z MRK ako cieľovej skupiny, ktorá vďaka realizácii projektov získala určitú výhodu – napr. navštevujú podporené MŠ alebo sa im zlepšili podmienky bývania.

Pri stanovovaní cieľových hodnôt a vykazovaní ich plnenia existujú na strane samospráv nejasnosti ohľadom posudzovania počtu obyvateľov MRK a obavy spojené s ich migráciou, kvôli ktorej sa môže meniť počet užívateľov vybudovanej infraštruktúry. Osobitný problém môže predstavovať plnenie podmienky percentuálneho podielu detí z MRK, ktoré navštevujú podporenú MŠ, keďže tu je vyžadovaná aktívna súčinnosť rodičov – musia deti zapísať do MŠ a dlhodobo zabezpečovať ich dochádzku do MŠ.

³⁵ RIGOVÁ, E., KOVÁČOVÁ, L., ŠEDOVIČ, M. 2020. *Predprimárne vzdelávanie detí zo znevýhodneného prostredia: Problémy zavedenia povinnej škôlky očami samospráv.*

³⁶ V článku 3 ods. 25 Všeobecných zmluvných podmienok k zmluve o poskytnutí NFP, ktoré sú prílohou č. 1 k Zmluve o poskytnutí NFP je pri viacerých výzvach uvedené, že uprednostnená bude dlhodobo nezamestnaná osoba. V prvých výzvach sa vyslovene spomína nutnosť splnenia podmienky, pri ktorej je uchádzač dlhodobo nezamestnaná osoba v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čo bolo zmenené revíziou OP LZ.

Pri výbere vhodných kandidátov na zamestnanie v rámci sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní firmám často pomáha obec, takže nastavenie a plnenie príslušného merateľného ukazovateľa je podľa vzorky interviewovaných samospráv pomerne bezproblémové.

3.5 E05: Do akej miery je možné zintenzívniť implementáciu PO?

Úvodom je potrebné uviesť, že v rámci tejto hodnotiacej otázky tím hodnotiteľov v predošlej hodnotiacej správe o pokroku k naplneniu cieľov PO6, predloženej koncom roku 2020, podrobne analyzoval situáciu a vývoj v implementácii od jej spustenia do konca roku 2019. V správe identifikoval a popísal viaceré oblasti a príčiny, ktoré spôsobujú nedostatočné kontrahovanie a nízke čerpanie alokovaných zdrojov PO6. Tieto zistenia a komentáre hodnotiteľov zostávajú relevantné aj s odstupom necelého roka, pričom aktuálna správa sa koncentruje na hodnotenie obdobia a implementáciu výziev v roku 2020.

Pri otázke možností zintenzívnenia implementácie PO6 vychádzajú hodnotitelia z aktuálneho stavu implementácie a absorpčnej kapacity prijímateľov, ktorá je zásadne ovplyvnená ich pripravenosťou a podmienkami nastavenými v jednotlivých výzvach, resp. náročnosťou ich splnenia žiadateľmi. Okrem programovej a projektovej dokumentácie vychádzali hodnotitelia pri analýze aj z terénneho prieskumu a z rozhovorov so vzorkou prijímateľov NFP. Pri opakovanom hodnotení PO6 bolo v rámci vzorky na terénny prieskum vybraných ďalších 13 obcí, aby sa pozorovania a získaná spätná väzba rozšírili na širší okruh prijímateľov DOP.

Implementácia PO6 k 31. 12. 2020

Podľa počtu podaných ŽoNFP v rámci jednotlivých výziev PO6 (pozri tabuľka č. 9) je možné konštatovať najvyšší záujem žiadateľov o podpory do MŠ (spolu 321), hoci medzi nimi sú aj žiadatelia, ktorí po zvýšení benchmarkov stiahli pôvodnú ŽoNFP a opakovane ju predložili v ďalšej výzve, do pozemných komunikácií (spolu 246), do KC (spolu 220) a do odpadov (spolu 190). O niečo nižší záujem bol o podpory na prístup k pitnej vode (spolu 125) a najnižší o podporu bývania s prvkami prestupného bývania, kde v priebehu dvoch rokov bolo v štyroch hodnotiacich kolách podaných len 40 žiadostí a z nich schválených len 13, čo je kriticky nízke číslo vzhľadom na reálny stav bývania v MRK. Vzhľadom na nízky záujem SO následne upravil plánovanú alokáciu EÚ zdrojov z pôvodných 45 mil. na 26 mil. EUR.

Toto zistenie signalizuje evidentný problém pri danom type intervencie, ktorá je na jednej strane veľmi potrebná na odstránenie množstva nevhodných foriem bývania príslušníkov MRK, no na druhej strane oprávnení žiadatelia (mestá/obce) o ňu z rôznych dôvodov nejavia patričný záujem. Podrobnejšie o príčinách limitovaného záujmu o podporu prestupného bývania sú uvedené v podkapitole Vplyv uplatnenia 3D princípu (str.60).

Tabuľka 9: Prehľad podaných a schválených ŽoNFP vo výzvach v rámci PO6

Predmet výzvy	Počet uzavretých hodnotiacich kôl	Dátum ukončenia výzvy	Počet podaných ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Podiel schválených ŽoNFP v %
Materské škôlky (150)	5	3. 11. 2017	82	52	63,41
Materské škôlky (mimo 150)	5	3. 11. 2017	64	33	51,56
Materské škôlky 2	3	28. 6. 2019	100	73	73,00
Materské škôlky 3	2	26. 6. 2020	75	46	61,33
Komunitné centrá	6	20. 5. 2019	95	61	64,21
Komunitné centrá (MNO)	4	20. 5. 2019	125	83	66,40
Prístup k pitnej vode	6	16. 11. 2018	53	35	66,04
Odpady	4	12. 11. 2018	190	136	71,58

Prestupné bývanie	4		40	13	32,50
Pozemné komunikácie a súvisiace prvky	2	28. 10. 2019	246	114	46,34
Prístup k pitnej vode 2	4		72	27	37,50
Iniciatíva Catching-up Regions	1		3	0	0,00
Spolu			1 145	673	58,78

Zdroj: SO MV SR – vlastné spracovanie

Pozn.: Zvýraznené šedou sú výzvy otvorené aj po termíne 31. 12. 2020

Pri porovnaní údajov o počte podaných ŽoNFP vo výzvach (1 145) a schválených ŽoNFP (673) je možné konštatovať celkovú pomerne **nízkú úspešnosť žiadateľov o NFP, v priemere 58,8 %**³⁷. Úspešnosť schvaľovania by mali zlepšiť posledné tri výzvy (podľa tabuľky č. 9), ktoré boli uzavreté v rokoch 2019 – 2020. Najnižšia úspešnosť schvaľovania je pri už zmienenej výzve na podporu bývania s prvkami prestupného bývania (32,5 %), kde aj po dvoch rokoch trvania výzvy schvaľovanie stagnuje. Len o niečo úspešnejšia je výzva na podporu prístupu k pitnej vode 2 (37,5 %), avšak tu bolo percento úspešnosti schvaľovania dosiahnuté len za niečo vyše šesť mesiacov roku 2020. Navyiac táto výzva zostáva otvorená a je pravdepodobné, že sa počet schválených ŽoNFP bude podstatnejšie zvyšovať.

Naopak najvyššiu úspešnosť schvaľovania dosiahli výzva na MŠ 2 (73 %) a výzva na odpady (71,6 %). Zvýšený záujem o výzvu na MŠ 2 a 3 je možné pripísať najmä legislatívnej zmene, ktorá zavádza povinné predprimárne vzdelávanie, ale aj zmenám v nastavení podmienok výzvy, ktoré SO vykonal oproti prvým dvom výzvam na MŠ.

Ďalším dôležitým údajom je podiel zazmluvnených projektov, ktorý vyjadruje úspešnosť kontrahovania v sledovanom čase. Čím vyšší podiel zazmluvnených ŽoNFP, tým možno pokladať výzvu za úspešnejšiu. Z údajov v nasledujúcej tabuľke vychádza k sledovanému termínu **priemerný podiel zazmluvnenia schválených projektov za všetky výzvy 72,4 %**. Tento údaj je primárne závislý od termínu uzavretia príslušnej výzvy, pri starších výzvach by mal vychádzať podiel zazmluvnených vyšší, vzhľadom na dlhšie časové obdobie na vyhodnotenie a zazmluvnenie. Toto ale neplatí pri prvých dvoch výzvach do MŠ, kde žiadatelia vo väčšom počte odstupovali od zmlúv (33 mimoriadne ukončených projektov), aby sa mohli opakovane uchádzať v ďalšej výzve na MŠ, už s vyššími benchmarkami.

Tabuľka 10: Prehľad zazmluvnenia a ukončovania DOP PO6 k 31. 12. 2020

Predmet výzvy	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených ŽoNFP	Podiel zazmluvnených v %	Počet riadne ukončených	Podiel riadne ukončených v %	Počet mimoriadne ukončených	Podiel mimoriadne ukončených v %
Materské škôlky (150)	52	30	57,7	16	53,3	22	42,3
Materské škôlky (mimo 150)	33	21	63,6	13	61,9	12	36,4
Materské škôlky 2	73	69	94,6	0	0,0	3	4,1
Materské škôlky 3	46	26	56,6	0	0,0	0	0,0
Komunitné centrá	61	53	86,9	22	41,5	8	13,1
Komunitné centrá (MNO)	83	78	94,0	6	7,7	4	4,8
Prístup k pitnej vode	35	33	94,3	19	57,6	2	5,7

³⁷ Údaj je mierne skreslený, keďže SO nesleduje stiahnuté žiadosti zo strany žiadateľov, čo má výrazný vplyv na výsledné percento úspešnosti.

Odpady	136	132	97,1	89	67,4	4	2,9
Prestupné bývanie	13	13	100,0	0	0,0	0	0,0
Pozemné komunikácie a súvisiace prvky	114	13	11,4	0	0,0	0	0,0
Prístup k pitnej vode 2	27	19	70,4	0	0,0	0	0,0
Iniciatíva Catching-up Regions	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
SPOLU	673	419	72,4	165	33,9	55	8,2

Zdroj: SO MV SR – vlastné spracovanie Pozn.: Zvýraznené šedou sú výzvy otvorené aj po termíne 31. 12. 2020

Ako príliš pomalé a nedostatočné je kontrahovanie 11,4 % (k 31. 12. 2020) v rámci výzvy na pozemné komunikácie – po tom, čo od uzatvorenia uplynulo 14 mesiacov.

Priemerný podiel riadne ukončených projektov z počtu zazmluvnených v rámci všetkých výziev je 33,9 %. Najvyšší podiel riadne ukončených projektov je evidovaný pri výzve na odpady (67,4 %), a to napriek tomu, že výzva nepatrí medzi najskoršie a bola uzavretá až koncom 2018. Je to z dôvodu jednoduchšej realizácie zväčša menších projektov (priemerná veľkosť NFP 122 212 EUR).

Vzhľadom na pokročilý stav implementácie by sa očakávalo vyššie percento riadne ukončených projektov, najmä zo starších výziev, resp. výberových kôl (tri roky a viac). Tu sú zdôvodnením najmä neprímerane dlhé alebo chybné manažované procesy VO, trvanie realizácie stavieb a ich zmien, nedodržanie projektovej dokumentácie, zdĺhavý proces kolaudácie a pod. Priemerný podiel mimoriadne ukončených projektov je 8,2 %, pričom údaj je zvýšený najmä vplyvom mimoriadneho ukončovania projektov v už zmienených prvých dvoch výzvach na MŠ.

Zvýšený podiel predčasne ukončených projektov pri PO6 je často spôsobený vplyvom dlho otvorených výziev, keď sa medzi hodnotiacimi kolami môžu aj zásadnejšie meniť podmienky a finančné limity, na čo niektorí žiadatelia reagujú stiahnutím pôvodnej ŽoNFP a jej opakované predloženie v ďalšom kole, alebo novej výzve s výhodnejšími podmienkami.

Podpora zo schválených ŽoNFP bola smerovaná do 386 oprávnených území miest a obcí. V roku 2019 zasadala komisia pri MV OP LZ pre PO5 a PO6, ktorá vzala na vedomie informáciu, že pri žiadostiach o NFP sa bude vychádzať z oboch ARK 2013 a 2019 a to najmä z dôvodu, aby neboli vylúčené obce, ktoré boli oprávnené v ARK 2013.

Aj keď sa počet oprávnených žiadateľov v niektorých výzvach odlišuje, ak by sme brali ako celkový počet oprávnených žiadateľov obce uvedené v Atlase RK 2013 (t. j. 1 044), tak podiel obcí, ktoré úspešne žiadali o NFP v PO6 v uvedených výzvach, bol na úrovni približne 37 %. Z pohľadu Atlasu RK 2019, kde boli schválené ŽoNFP v 350 z 825 obcí, ide o zapojenie 42 % oprávnených obcí. Oba údaje vypovedajú o vysokej potenciálnej absorpčnej kapacite obcí, ktoré sa z rôznych príčin doposiaľ nezapojili.

Podiel obcí, v ktorých bola schválená podpora cez DOP v PO6, podľa krajov, v ktorých sa nachádzajú, je graficky znázornený v tabuľke č. 11. Najväčšie zastúpenie má Prešovský a Košický kraj, čo zodpovedá aj najvyššej miere obcí s prítomnosťou MRK.

Tabuľka 11: Počet obcí, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa krajov

Kraj	Počet obcí z Atlasu RK 2019	Počet obcí mimo ARK 2019	Počet obcí spolu
Banskobystrický kraj	58	5	63
Košický kraj	110	4	114
Nitriansky kraj	25	12	37
Prešovský kraj	133	4	137
Trenčiansky kraj	5	3	8
Trnavský kraj	14	5	19

Žilinský kraj	5	3	8
SPOLU	350	36	386

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

Až 119³⁸ z 386 obcí sa nachádza v prvej 150 podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti, čo spĺňa zásadu komplementárnosti a synergie s intervenciami v PO5. Môže to byť však ovplyvnené aj tým, že niektoré výzvy boli určené iba pre obce z prvej 150 (výzva OPLZ-PO6-SC612-2016-1a na výstavbu/rekonštrukciu MŠ a výzva OPLZ-PO6-SC613-2016-2 na výstavbu/rekonštrukciu KC, ktorá dokonca obmedzila okruh oprávnených žiadateľov len na 125 obcí z dôvodu, že v obci už bola realizovaná obdobná aktivita z programového obdobia 2007 – 2013 a vzhľadom na nízky počet osôb MRK v obci nie je predpoklad, že by bolo nutné stavať ďalšie KC).

Dôležité údaje pre celkový obraz o aktuálnej situácii a absorpčnej kapacite žiadateľov je možné zistiť aj z pohľadu výšky podielu rómskych obyvateľov podľa Atlasu RK 2019. Z tabuľky č. 12 vyplýva, že relatívne najnižší podiel obcí, v ktorých boli úspešní žiadatelia v PO6, má podiel rómskych obyvateľov v intervale 1 – 10 %. Zároveň v tejto skupine obcí žije v priemere niekoľkonásobne viac obyvateľov než v ostatných obciach, kde rómski obyvatelia predstavujú 11 a viac percent, teda sú tu zastúpené aj väčšie mestá. Na druhej strane, z tabuľky č. 12 vyplýva, že obce s vyšším podielom rómskych obyvateľov sú medzi úspešnými žiadateľmi PO6 zastúpené nadpriemerne (s výnimkou intervalu 41 – 50 % a 81 – 90 %).

Tabuľka 12: Počet obcí, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa podielu rómskych obyvateľov v obci podľa Atlasu RK z roku 2019

Podiel rómskych obyvateľov (intervaly)	Celkový počet obcí v ARK 2019	Priemerný počet obyvateľov obcí v ARK 2019	Počet obcí, ktoré majú min. 1 schválenú ŽoNFP v PO6	Podiel obcí, ktoré majú min. 1 schválenú ŽoNFP v PO6	Priemerný počet schválených ŽoNFP v obciach, ktoré majú min. 1 schválenú ŽoNFP v PO6
1 % – 10 %	180	11 574	52	28,89 %	1,31
11 % – 20 %	178	2 379	80	44,94 %	1,75
21 % – 30 %	125	1 711	55	44,00 %	2,04
31 % – 40 %	110	1 168	47	42,73 %	1,74
41 % – 50 %	72	896	26	36,11 %	1,88
51 % – 60 %	47	1 314	30	63,83 %	1,93
61 % – 70 %	43	1 000	24	55,81 %	1,92
71 % – 80 %	36	1 066	20	55,56 %	1,90
81 % – 90 %	18	1 377	7	38,89 %	2,71
91 % – 100 %	16	2 073	9	56,25 %	1,56
SPOLU	825		350	42,42 %	

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

Na základe údajov v tabuľke č. 12 je možné konštatovať, že podpora PO6 pomerne vhodne kopíruje štruktúru obcí v Atlase RK 2019. Zo 160 obcí, ktoré sú v Atlase RK 2019 identifikované ako obce s 51 % a vyšším podielom Rómov, bolo 90 úspešných žiadateľov o NFP v PO6, čo je 56 %. Teda obce s vyšším podielom Rómov sú zapojené do implementácie PO6 relatívne viac než obce s nižším podielom rómskych obyvateľov.

Zároveň je však podľa názoru hodnotiteľov potrebné venovať zvýšenú pozornosť mestám a obciam, kde Rómovia predstavujú jednociferný percentuálny podiel obyvateľov. Táto skupina obcí je relatívne

³⁸ Z nich 66 bolo z Prešovského kraja a 39 z Košického kraja.

najmenej zastúpená medzi úspešnými prijímateľmi pomoci z PO6 (28,89 % zo všetkých obcí s takýmto zložením obyvateľstva) a v priemere implementuje v jednej obci najmenší počet projektov (1,31).

Za zmienku stojí aj fakt, že medzi 31 obcami z prvých 150 vybraných obcí podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti, ktoré k 31. 12. 2020 nemali žiadnu schválenú ŽoNFP v rámci PO6, sa nachádza až sedem krajských a okresných miest: Banská Bystrica, Poprad, Sabinov, Spišská Nová Ves, Komárno, Trebišov a Bánovce nad Bebravou. Keďže je málo pravdepodobné, že by tieto mestá nemali dostatok kapacít alebo skúseností s prípravou DOP, je možné predpokladať, že z pohľadu týchto samospráv ide o nezáujem implementovať investičné projekty z PO6.

Pozoruhodné tiež je, že spomedzi 16 obcí, v ktorých podľa ARK 2019 žije 91 – 100 % rómskych obyvateľov, sa iba päť obcí (Luník IX, Kecerovce, Vtáčkovce, Petrová a Stráne pod Tatrami) dostalo do zoznamu 150 podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti. Zvyšných 11 obcí s dominantným rómskym obyvateľstvom (vrátane Lomničky, kde žije viac ako 3 000 Rómov) nie je zahrnutých medzi prijímateľov balíka take-away PO5, ale majú možnosť zapojiť sa do zrkadlových intervencií PO4 a samozrejme aj žiadať o DOP v rámci PO6. Zároveň je v tejto kategórii obcí druhý najnižší priemerný počet schválených projektov PO6 (iba 1,56 na jednu úspešnú obec), čo naznačuje potrebu ďalej venovať zvýšenú pozornosť aj tejto skupine obcí.

Rozloženie pomoci PO6 k 31. 12. 2020 vo finančnom vyjadrení je vypočítané v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 13: Výška schváleného NFP v obciach uvedených v Atlase RK 2019 podľa podielu rómskych obyvateľov v obci

Podiel rómskych obyvateľov (intervaly)	Celkový počet obcí v ARK 2019	Celková výška schváleného NFP pre obce ARK 2019 s daným podielom rómskych obyvateľov (EUR)	Priemerná výška schváleného NFP pre 1 obec, kde bola schválená aspoň 1 ŽoNFP (EUR)	Priemerná výška schváleného NFP pre 1 projekt (EUR)
1 % – 10 %	180	19 058 553	366 511	279 779
11 % – 20 %	178	36 045 230	450 565	257 466
21 % – 30 %	125	30 013 382	545 698	267 499
31 % – 40 %	110	20 554 387	437 327	251 338
41 % – 50 %	72	13 277 656	510 679	271 638
51 % – 60 %	47	17 428 954	580 965	301 018
61 % – 70 %	43	14 339 461	597 478	311 186
71 % – 80 %	36	15 619 877	780 994	411 049
81 % – 90 %	18	10 564 333	1 509 190	556 897
91 % – 100 %	16	9 020 450	1 002 272	642 482
SPOLU	825	185 922 283	531 207	294 647

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

Rozloženie pomoci PO6 vo finančnom vyjadrení ukazuje, že hoci do obcí s podielom rómskeho obyvateľstva 1 – 50 % smerovalo v absolútnom vyjadrení viac NFP (spolu 118 949 208 EUR, teda 64 % celkového schváleného NFP pre obce uvedené v Atlase RK 2019), obce s vyšším podielom rómskeho obyvateľstva získali v priemere viac NFP na jednu obec (v intervale od 580 965 do 1 509 190 EUR), pričom aj priemerná výška NFP na jeden projekt bola vyššia (od 301 018 do 642 482 EUR). Tento stav je vo svojej podstate v súlade s pôvodným zámerom podporovať najmä obce s vyšším podielom rómskych obyvateľov. Zároveň však treba pripomenúť, že finančné vyčíslenie pomoci je do určitej miery skreslené pomerne nízkym počtom schválených projektov prestupného bývania, ktoré majú spravidla vyššiu výšku NFP. V budúcnosti preto bude vhodné tento počet aktualizovať.

Dodržanie harmonogramu výziev

Jedným z dôležitých faktorov úspešnej implementácie PO je aj správne načasovanie spustenia výziev a dodržanie IHV. Harmonogram výziev a jeho dodržanie je dôležité pre oprávnených žiadateľov najmä v zmysle lepšieho plánovania a možnosti včas a kvalitne sa pripraviť na konkrétnu výzvu. Prehľad plánovaných výziev je pre žiadateľov kľúčový na to, aby v dostatočnom predstihu mohli podniknúť potrebné kroky k tomu, aby bola ich žiadosť o NFP úspešná.

Pri pohľade na tabuľku č. 14 je vidieť, že ani výzvy PO6 v roku 2020 neboli vyhlásené v súlade s indikatívnym časovým harmonogramom. Výzva OPLZ-PO6-SC611-2020-1 meškala oproti prvému indikovanému termínu vyhlásenia viac ako rok.

Tabuľka 14: Porovnanie indikovaných termínov s reálnymi termínmi vyhlásenia výziev v PO6

Rok vyhlásenia	ŠC	Zameranie výzvy	Prvý indikovaný termín vyhlásenia výzvy IHV	Posledný (aktualizovaný) indikovaný termín vyhlásenia výzvy	Mesiac vyhlásenia výzvy	Číslo výzvy	Rozdiel (v mesiacoch)
2020	6.1.1	Budovanie kanalizačnej siete	júl 2020	október 2020	november 2020	OPLZ-PO6-SC611-2020-2	+ 4
	6.1.1	Voda	marec 2019	apríl 2020	apríl 2020	OPLZ-PO6-SC611-2020-1	+ 13
	5.1.2, 6.1.1, 6.1.2, 6.1.3	Catching-up Regions	júl 2020	október 2020	október 2020	OPLZ-PO5a6-2020-1	+ 3

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

Predprípravná fáza

V porovnaní s predchádzajúcou fázou hodnotenia PO6 k 31. 12. 2019 nedošlo v oblasti predprípravnej fázy ŽoNFP k výrazným zmenám a hodnotitelia nedisponujú významnými novými zisteniami. Zástupcovia navštívených obcí potvrdili, že fáza prípravy žiadosti o NFP je kľúčová a včasné získanie informácií o pripravovanej výzve v danej oblasti a o výzve samotnej má výrazný dopad na to, či budú, alebo nebudú tieto subjekty žiadať o NFP.

Prevažná časť obcí potvrdila, že informácie o výzvach dostávajú predovšetkým od externých firiem, ktoré im zároveň s touto informáciou ponúkajú svoje služby pri vypracovaní ŽoNFP, a následne aj v projektovom riadení. Pri menších obciach je zjavné, že im chýbajú administratívne kapacity na to, aby sami vyhľadávali výzvy a spoliehajú sa takmer výlučne na externé zdroje. Relevantní zástupcovia zhodne uvádzali, že informácie o výzvach im prichádzajú z viacerých zdrojov súčasne.

Pre konkrétny výber výzvy, do ktorej sa oprávnený žiadateľ chce zapojiť, je nevyhnutné, aby výzva bola v súlade s plánmi (napr. územný plán, komunitný plán sociálnych služieb) a prioritami obce. Zároveň je žiadúce, aby sa vďaka podporeným aktivitám naplnili potreby obyvateľov obce. Investičné projekty sú pre obce atraktívne, avšak nesú so sebou značnú administratívnu a časovú záťaž. Pri výstavbe/rekonštrukcii je nevyhnutné, aby obec mala vysporiadané vlastnícke práva k nehnuteľnostiam, vrátane pozemkov, aby mala prehľad a reálnu predstavu o budúcej prevádzke služieb poskytovaných v novej/renovovanej budove/objekte (napr. MŠ, bývanie alebo KC), čo si vyžaduje dostatok času, ale aj spoluprácu miestnej komunity.

Keďže intervencie PO6 sú smerované predovšetkým na zlepšenie podmienok života obyvateľov MRK, je nutné zisťovať ich potreby a zároveň zabezpečiť, aby neboli v rozpore s potrebami zvyšku miestnych obyvateľov. Obce sa väčšinou zhodli, že obyvatelia MRK komunikujú svoje potreby skôr individuálne. V lokalitách, kde sa implementujú projekty z PO5, vo veľkej miere využívajú na sprostredkovanie

svojich potrieb aj pracovníkov týchto projektov (TSP/TP, pracovníkov KC, AoZ alebo MOPS). V obciach, kde sú rómski starostovia alebo v zastupiteľstve rómski poslanci, tlmočia MRK svoje potreby často priamo cez nich. Opýtaní zástupcovia sa zhodli, že obyvatelia MRK sú prevažne pasívni, pokiaľ ide o záujem podieľať sa na zlepšení svojej situácie. Svoju súčasnú nepriaznivú situáciu prezentujú tak, že je za ňu zodpovedný starosta, obec alebo štát, a preto prenášajú na tieto subjekty aj povinnosť nájsť pre MRK vhodné riešenia, ako tento stav zmeniť. Najväčší záujem prejavili obyvatelia MRK podľa relevantných zástupcov o zamestnanie. Zhodujú sa, že práve tí, ktorí si nájdu zamestnanie, majú aj najväčší záujem a motiváciu zlepšiť podmienky, v ktorých žijú a aktívne sa podieľať na svojej budúcnosti.

Súčasťou predprípravnej fázy je aj rozhodnutie, či na vypracovanie ŽoNFP využijú oprávnení žiadatelia svoje vlastné kapacity, alebo oslovia externú firmu. Z terénneho zisťovania na vzorke oprávnených žiadateľov vyplýva, že všetky obce do istej miery musia pri príprave ŽoNFP v PO6 využiť externé firmy. V prevažnej väčšine využívajú služby externých firiem na prípravu celej ŽoNFP. Väčšie mestá, ktoré majú svoje vlastné odborné kapacity, využívajú externé firmy na projektovú dokumentáciu, primárne na vypracovanie technických podkladov k projektu. Využitie externých subjektov spôsobuje oprávnenému žiadateľovi dodatočné finančné náklady, pričom zodpovednosť za žiadosť a za následnú realizáciu projektu nesie on sám. Všetci relevantní zástupcovia sa zhodli na tom, že by ocenili vyššiu mieru odbornej pomoci v tomto ohľade tak, aby v budúcnosti mohli takéto žiadosti vypracovávať samostatne³⁹.

Príprava žiadosti o NFP

Fáza prípravy samotnej ŽoNFP zahŕňa predovšetkým podrobné naštudovanie a opis reálneho plnenia stanovených podmienok konkrétnej výzvy. Výzvy môžu mať rôznu mieru administratívnej a časovej náročnosti pre žiadateľa, v závislosti od toho, ako je konkrétny projekt žiadateľa po technickej stránke rozpracovaný/predpripravený (napr. projektová dokumentácia, podrobná technická správa projektanta, dostatočne podrobná technická špecifikácia zariadení, určenie a nacenenie oprávnených/neoprávnených výdavkov a pod.).

Práve nesplnenie niektorých podmienok stanovených vo výzvach je najčastejšie identifikované respondentmi spomedzi oprávnených žiadateľov ako hlavný dôvod, pre ktorý sa nezapojili do niektorej z výziev, resp. ktorý bol príčinou neschválenia ich ŽoNFP. Medzi takéto podmienky patria (i) všeobecné administratívne podmienky, (ii) finančné podmienky a benchmarky, (iii) 3D princíp, (iv) spolufinancovanie, (v) legislatívne podmienky, (vi) oprávnenosť aktivít realizácie projektu, ktorým sa hodnotitelia bližšie venovali v predchádzajúcej hodnotiacej správe k PO6 a ich zistenia a závery zostávajú v platnosti aj po rozhovoroch realizovaných v rámci novej vzorky obcí.

Pri opakovanom hodnotení PO6 sa hodnotitelia sústredili podrobnejšie na:

- vplyv uplatnenia 3D princípu,
- oprávnenosť aktivít a komplexné nastavenia výziev PO6.

a) Vplyv uplatnenia 3D princípu

Spoločnou podmienkou stanovenou vo výzvach PO6, v súlade s cieľom PO6 a OP ĽZ v nadväznosti na stratégiu Európa 2020 a NPR, je dodržanie tzv. 3D princípu (princípu desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie), ktorý metodicky zastrešuje ÚSVRK. Každá výzva obsahuje prílohu, ktorá opisuje

---

³⁹ CKO zriadil v rámci projektu podporeného operačným programom Technická pomoc 2014 – 2020 Integrovanú sieť Informačno-poradenských centier, ktoré poskytujú žiadateľom/prijímateľom bezplatnú pomoc pri predkladaní ŽoNFP ako aj implementácii projektov. Žiadna z navštívených obcí však neuviedla, že využila ich služby.

podmienky súladu projektu s 3D princípom. Ich základ je rovnaký pre všetky výzvy a vychádza z metodiky ÚSVRK, líšia sa iba v niektorých detailoch, ktoré sú špecifické pre konkrétnu oblasť.

Dodržanie tohto princípu sa javí ako náročné najmä pre obce s vysokým podielom/počtom obyvateľov MRK, ako vyplynulo z terénneho zisťovania. Z rozhovorov vykonaných so vzorkami obcí sa dá konštatovať, že obce s vysokým počtom obyvateľov MRK mali problém nájsť vhodnú lokalitu, ktorá by spĺňala podmienky umiestnenia stavby s 3D princípom. Zástupcovia týchto obcí sa v rozhovoroch vyjadrovali, že je pre nich takmer nemožné napr. postaviť byty niekde inde, ako v rámci existujúcich osídlení MRK. Niektorí zástupcovia obcí uviedli, že po intenzívnej komunikácii so SO a ÚSVRK sa im podarilo dohodnúť sa na kompromise a mohli tak žiadať o NFP. Sú však aj takí žiadatelia, ktorým sa nepodarilo vysvetliť umiestnenie stavby v súlade s 3D princípom. (v týchto prípadoch išlo predovšetkým o vybudovanie bytových jednotiek na podporu prestupného bývania, výstavbu KC a výstavbu MŠ).

Časť žiadateľov odrádza pomerne komplikovaný systém správy prestupného bývania, resp. sú v otázke nájomného bývania ako účinného nástroja pre MRK skeptickí z dôvodu neexistencie dlhodobej tradície nájomného bývania na Slovensku. Podľa nich je kultúrne a historicky preferované súkromné vlastníctvo a v takom kontexte je problematické podporovať nájomné bývanie ako účinný nástroj na riešenie nevyhovujúceho bývania v MRK, ktorý by mal byť súčasťou štátnej bytovej politiky. Ďalej sú to najmä udržateľnosť a funkčnosť nájomného bývania, ktoré vyžadujú niekoľko nevyhnutných predpokladov, ako stabilný príjem, finančná gramotnosť a inštitút domového správcu. Tie by mali zamedziť možnému „vybývaniu“. Ako ďalší problém niektoré obce uvádzajú nutnosť existencie min. dvoch druhov bytového štandardu, označovaných ako „bežný“ a „nižší“ štandard.

Podmienku 3D princípu uvádza časť obcí ako zdôvodnenie, prečo sa neuchádzajú o podporu nájomného/prestupného bývania z PO6, a sú aj obce, ktoré radšej volia ekonomicky menej výhodnú podporu nájomných bytov zo ŠFRB (30 % spolufinancovanie z vlastných zdrojov), pri ktorej nie je podmienkou uplatnenie 3D princípu.

Poznatky z navštívených obcí ukazujú, že v obciach, kde sa seriózne venujú problémom MRK a spolupráca s majoritou je na dobrej úrovni, prevláda snaha nájsť v budúcnosti spôsob, ako by bolo možné využiť aj podporu na prestupné bývanie. V obciach a mestách, kde zastupiteľstvá preferujú zachovanie súčasného stavu, vrátane segregovaných lokalít, inklinujú viac k podporám do príľahlej miestnej infraštruktúry pre MRK, nie do bývania. Prijímatelia projektov pri otázke podpory bývania pre osoby z MRK v značnej časti prípadov argumentovali nedostatkom vhodných lokalít, resp. obecných pozemkov na budovanie prestupného/nájomného bývania. Častým dôvodom je fakt, že zastupiteľstvá miest a obcí neschvaľujú budovanie nových obydlií pre MRK inde ako v existujúcich segregovaných lokalitách, alebo jednoducho nemajú záujem zvyšovať kapacity nájomného/prestupného bývania v rámci svojho územia.

Problém nevhodných foriem bývania je najvypuklejší najmä v segregovaných rómskych osadách a významným spôsobom bráni sociálnej integrácii Rómov. Podpora bývania je zo strany MRK vysoko žiadaná a tiež v odborných kruhoch je považovaná za základný predpoklad pre začlenenie, predovšetkým mladej populácie Rómov do spoločnosti. Nevhodné bývanie pritom negatívne ovplyvňuje všetky ďalšie snahy a intervencie na podporu začlenenia, vrátane hygienických návykov, vzdelávania, pracovných návykov, osobnostného rastu a celkovej duševnej a fyzickej pohody a výkonnosti.

Popri predsudkoch voči MRK existujú aj hmatateľnejšie dôvody, ktorými časť potenciálnych žiadateľov obhajuje nevdľu zapojiť sa do projektov na podporu bývania, alebo akceptáciu podmienok 3D princípu. Medzi najčastejšie patria obavy z predčasných „vybývaní“ odovzdaných bytov, nárast migrácie ďalších Rómov do obce a znehodnotenie podmienok na bývanie v okolí rómskych obydlií (napr. nadmerný hluk, zamorenie okolia odpadkami a pod.).

Problémy miest a obcí pri integrácii MRK sú často špecifické a nedajú sa riešiť uniformne, pretože ide o rôzne kombinácie „pre a proti“, ktoré je potrebné starostlivo zvažovať. Posunu vpred, najmä v oblasti bývania pre MRK, pomáhajú najmä dobré správy a úspešné príbehy Rómov a rómskych rodín, ktoré sa zvýšením záujmu a prevzatím väčšej zodpovednosti za vlastné osudy dopracovali k lepšiemu nájomnému, prípadne vlastnému bývaniu. Povzbudivou je aj zaznamenaná dobrá prax z viacerých obcí, ktoré napriek problémom iniciatívne hľadajú spôsoby a vyladujú vlastný systém prestupného/nájomného bývania pre osoby z MRK, a to aj nad rámec podpôr PO6. Súčasne pri tom aplikujú rôzne prístupy v snahe zabrániť predčasnemu vybývaniu obecných bytov (asistent bývania, inštitút osobitného príjemcu a i.). Bolo by vhodné viac zviditeľňovať tieto obce a ich príklady dobrej praxe v oblasti podpory bývania MRK, ako zdroj pozitívnej inšpirácie potrebnej na podporu rozhodovania ďalších miest a obcí.

Zástupcovia obcí s vysokým podielom rómskych obyvateľov sa poväčšine zhodujú na tom, že najmä princíp desegregácie je pre nich ťažko splniteľný, pretože obyvatelia MRK sú koncentrovaní v jednej lokalite, ktorá tvorí často veľkú časť obce, v ktorej sa zároveň nachádzajú jediné vhodné pozemky na výstavbu. Napriek tomu, že by nebol v ich prípade splnený princíp desegregácie, zástupcovia oslovených obcí sa domnievajú, že by implementácia projektov mala na obyvateľov MRK pozitívny efekt, a to v zmysle zlepšenia ich podmienok bývania, prístupu k sociálnej infraštruktúre, k vzdelávaniu a pod.

Podľa názoru hodnotiteľov sú podmienky 3D princípu nastavené v metodike a v prílohách k jednotlivým výzvam vysvetlené jasne a zrozumiteľne, s použitím vhodných príkladov ich aplikácie do praxe. Rovnako metodika ráta aj s výnimkami, ktoré môžu byť udelené pri dodržaní vymenovaných pravidiel. Z toho dôvodu hodnotitelia nevnímajú dodržanie 3D princípu ako problematické.

V prípade problémov s jeho dodržaním ide podľa hodnotiteľov najčastejšie o prevažujúce predsudky a neakceptáciu osôb z MRK ako plnohodnotných obyvateľov. V týchto prípadoch je dôležité tieto postoje riešiť aj celospoločensky, na všetkých úrovniach, nielen individuálne na dotknutom miestnom/mestskom úrade oprávneného žiadateľa. Na podporu riešenia týchto otázok je potrebné cielene smerovať aj ďalšie „mäkké“ intervencie, zamerané okrem iného aj na scitlivosť tém sociálnej pomoci ekonomicky slabším rodinám a jednotlivcom, územnej a miestnej spolupatričnosti a pod.

Z rozhovoru so zástupcami ÚSVRK vyplynulo, že úrad si je vedomý dopadov 3D princípu na zníženie záujmu potenciálnych žiadateľov, avšak jeho postoj je konzistentný v tom, že by nemali byť podporované projekty, ktoré sú v protiklade s 3D princípom. Zároveň však pripúšťa hľadanie vhodných spôsobov na zvýšenie flexibility pri posudzovaní splnenia 3D princípu, resp. vzbudenie zvýšeného záujmu miest a obcí o komplexné riešenie problémov MRK.

Napriek jasnému zámeru desegregovať, degetoizovať a destigmatizovať MRK sa v niektorých obciach ťažko prekonávajú bariéry medzi majoritou a rómskym obyvateľstvom, ktoré sú hlboko zakorenené. Tie spôsobujú, že nie je v možnostiach obce presvedčiť majoritu napríklad o vhodnosti vybudovania prestupného bývania bližšie k centru obce a obydliam majority. Takisto z rozhovorov vyplynulo, že je v niektorých obciach momentálne takmer nereálne vybudovať bližšie k centru obce MŠ. Na jednej strane je to pre odpor majority, ktorá by mohla reagovať zápisom/presunom svojich detí do inej MŠ, ale na strane druhej aj odporom obyvateľov MRK, pre ktorých je komfortnejšie mať MŠ priamo v komunite, čím sa pre nich odbúrajú sekundárne prekážky, ktoré im bránia, aby ich dieťa navštevovalo MŠ (napr. vzdialenosť, doprava, predsudky majority, strach z diskriminácie, z nepochopenia).

Opakovane sa tiež potvrdilo, že samosprávy nedostatočne alebo vôbec nerozlišujú kategórie „marginalizovaný“ a „integrovateľný“ Róm a posudzujú ich podmienky skreslene, pričom tieto sú často rozdielne (napr. integrovaní, resp. zamestnaní Rómovia prejavujú minimálny záujem o prestupné bývanie, prístup k vode a pod.).

Podmienka súladu projektu s 3D princípom je plne v súlade s cieľmi SR v oblasti integrácie Rómov a ich sociálnej a spoločenskej inklúzie. Vzhľadom na rôznorodosť obcí je potrebné pri hodnotení splnenia tejto podmienky k ich predloženým projektom pristupovať individuálne, a to primárne k obciam, ktoré deklarujú objektívne problémy s jej dodržaním, a veľmi úzko s nimi v tomto smere komunikovať v záujme obojstranne akceptovateľného riešenia a doručenia pomoci pre MRK.

b) Oprávnenosť aktivít a komplexné nastavenie výziev PO6

Hodnotitelia v prvej správe hodnotenia pokroku PO6 (k 31. 12. 2019) uviedli, že viacero žiadateľov bolo limitovaných pomerne úzko špecifikovanými oprávnenými aktivitami v rámci výziev, ktoré sú v niektorých výzvach navyše prepojené s dodržaním minimálnej kapacity pre príslušníkov MRK. Na základe týchto zistení preto do budúcnosti odporúčili flexibilnejšie nastavenie okruhu oprávnených aktivít a komplexnejšie nastavenie výziev, a to formou jednej výzvy pre viac oblastí. Žiadateľom by to malo pomôcť lepšie plánovať činnosti a byť viac akcieschopní, čo by v konečnom dôsledku malo viesť k zvýšeniu počtu podaných ŽoNFP.

Podmienka dodržania minimálnej kapacity pre MRK, aby boli aktivity projektu oprávnené, sa nachádza vo výzvach na výstavbu/rekonštrukciu MŠ, na podporu prestupného bývania⁴⁰, na podporu prístupu k pitnej vode (v súvislosti s legislatívnou podmienkou⁴¹) a na výstavbu technickej infraštruktúry⁴². Ide o stanovenie minimálneho počtu alebo podielu obyvateľov MRK, ktorých sa dotkne aktivita projektu, pričom najprísnejšie je táto podmienka nastavená pri MŠ, kde sa tento podiel sleduje pri celkovej kapacite, ročne, počas sledovaného obdobia udržateľnosti a na konci obdobia udržateľnosti podielom z kumulatívnej hodnoty.⁴³ Dodržanie, stanovenie a vykazovanie týchto hodnôt môže pre niektoré obce predstavovať problém.

Skúsenosti z implementácie výzvy zameranej na podporu komplexného prístupu v obciach s MRK (PSK)

Nezávisle od odporúčania hodnotiteľov vyhlásovať flexibilnejšie a komplexnejšie výzvy prišla s obdobným prístupom Iniciatíva Catching-up Regions (CURI), iniciatíva EK realizovaná v spolupráci so Svetovou bankou. Ide o pomoc zaostávajúcim, tzv. „dobiehajúcim“ regiónom v EÚ. V rámci SR bol vybraný ako pilotný región PSK, ktorému bola pri príprave a implementácii Akčného plánu pre rast a zamestnanosť PSK na tento účel poskytnutá technická pomoc zo strany expertov Svetovej banky a EK.

Cieľom CURI v PSK je podporiť dostatočný rast a tvorbu pracovných miest prostredníctvom vymedzeného počtu opatrení, zameraných na posilnenie efektívnosti a účinnosti EŠIF v regióne. Pri riešení prekážok v realizácii jednotlivých aktivít v rámci PSK spolupracoval zahraničný expertný tím so slovenskými expertmi, v snahe pripraviť a overiť v spolupráci s dotknutými subjektami určité modelové riešenia problémov.

Participujúcou stranou na národnej úrovni bol CKO, ktorého úlohou bolo zabezpečiť vhodné zacielenie výziev tak, aby korešpondovali s definovanými aktivitami, vytvoriť podmienky pre zabezpečenie

---

⁴⁰ Minimálne 30 % podporených bytových jednotiek z NFP za každý stupeň bývania musí byť určených pre obyvateľov MRK (za každú zapojenú budovu samostatne) a zároveň k ukončeniu realizácie hlavnej aktivity projektu musí byť min. 50 % platných nájomných zmlúv na podporené bytové jednotky určené pre obyvateľov MRK.

⁴¹ Keďže zabezpečením prístupu k pitnej vode sa rozumie zabezpečenie hromadného zásobovania pitnou vodou pre osoby MRK, musí spĺňať podmienky hromadného zásobovania, t. j. ide o zásobovanie pitnou vodou z verejného vodovodu alebo z vodárenského zdroja, ktorý zásobuje najmenej 150 osôb a spĺňa požiadavky podľa nariadenia vlády SR 354/2006 Z.z.

⁴² Obec musí mať na svojom území separované a segregované rómske osídlenie a aktivity projektu sa musia dotknúť min. 50 osôb z týchto osídlení.

⁴³ Nárast existujúcej kapacity MŠ/alokovaného pracoviska min. o 20 % z kapacity v čase podania ŽoNFP počas sledovaného obdobia min. 15 % detí z MRK/v sledovanom roku a na konci obdobia udržateľnosti projektu preukázať, že z celkovej hodnoty počtu detí, ktoré navštevovali MŠ/elokované pracovisko počas obdobia udržateľnosti, bolo min. 25 %.

finančných zdrojov na implementáciu iniciatívy a sprostredkovať komunikáciu s príslušnými ministerstvami. Na realizáciu iniciatívy nie je pridelená žiadna osobitná finančná alokácia EÚ.

V druhom roku iniciatívy sa v PSK hľadali odpovede na nedostatočné čerpanie EŠIF v obciach s MRK pomocou výberu pilotných obcí, v ktorých experti Svetovej banky a samosprávneho kraja pomáhajú vypracovať miestne plány rozvoja. Jedným z výberových kritérií pre obce bolo pozitívne orientované zastupiteľstvo a starosta obce k riešeniu integrácie MRK.

Následne bolo definovaných päť rozvojových komponentov iniciatívy, z ktorých jedným je „Zlepšenie integrácie marginalizovaných Rómov“. Komponent vychádza zo zistenia, že problematika integrácie Rómov je jednou z kľúčových prekážok rozvoja v PSK a počas súčasnej angažovanosti sa neriešila dôkladným spôsobom.⁴⁴ Prešovský kraj nebude schopný dosiahnuť zlepšenie v ukazovateľoch sociálneho a ekonomického rozvoja, pokiaľ nedosiahne pokrok v integrácii rómskych komunít. Zmysluplné zlepšenie si bude vyžadovať integrovaný prístup a dlhodobý záväzok, aby sa prekonal kultúrne bariéry, stigma, diskriminácia a izolácia.

Súhrnná správa o CURI z roku 2019 ďalej uvádza nasledovné kľúčové výzvy širšieho charakteru, ktorých riešenie môže mať významný dopad na efektívne využívanie EŠIF, vrátane tých na riešenie integrácie MRK:

- Súčasnú nastavenie systému riadenia fondov EÚ v SR je veľmi sektorové a fragmentované. Rozsah pôsobnosti by sa mal presunúť na komplexnejší prístup k regionálnemu rozvoju, so zameraním na hlavné rozvojové prekážky a na integrovaný prístup k územným investíciám.
- Medzičasom bola zabezpečená spolupráca a synergia medzi aktivitami v rámci CURI SR a iniciatívou vlády SR na podporu najmenej rozvinutých okresov (Iniciatíva NRO8). Tieto synergie sú dôležité na zvýšenie účinnosti a vplyvu navrhovaných intervencií na regionálnej a miestnej úrovni.
- Slabé implementačné kapacity a schopnosť spolufinancovania projektov na regionálnej a miestnej úrovni. PSK by mal prospech z posilnenia personálnych kapacít, ktoré sa venujú tejto iniciatíve. Veľká pozornosť by sa mala venovať aj potrebným ľudským zdrojom, čím sa zabezpečí kontinuita a udržateľnosť dosiahnutých výsledkov. PSK musí zriadiť tím na prípravu a realizáciu projektov, ktorý bude schopný úspešne a včas požiadať o dostupné finančné prostriedky EÚ.

Po ukončení príprav SO MV SR vyhlásil 22. 10. 2020 špecifickú výzvu **OPLZ-PO5a6-2020-1** zameranú na podporu komplexného prístupu v obciach s prítomnosťou MRK zapojených do Iniciatívy CURI. Alokácia zdrojov EÚ na výzvu je 9,5 mil. EUR zo zdrojov ERDF (PO6) a ESF (PO5), plus spolufinancovanie SR 15 % (10 % ŠR + 5 % prijímatelia). Ako je zrejmé z názvu, výzva umožňuje komplexné riešenia pre vybrané obce (šesť v PSK, tri v KSK a tri v BBSK) s prítomnosťou MRK, ktoré sú začlenené do Iniciatívy CURI.

Dôležitým predpokladom úspešného riešenia problémov v obciach s prítomnosťou MRK je uplatňovanie komplexného princípu podľa charakteru potrieb a špecifik jednotlivých lokalít. Prostredníctvom výzvy budú môcť obce využiť prostriedky výzvy na financovanie investičných, ale aj neinvestičných projektov, ktoré majú vo vzájomnej synergii potenciál aktuálne zlepšiť nepriaznivú situáciu v MRK. Výzva bude podporovať viacero oprávnených aktivít, konkrétne činnosť miestnych občianskych poriadkových služieb, podporu prístupu k pitnej vode, dobudovanie systému nakladania s komunálnym odpadom, sanáciu nelegálnych skládok, budovanie cestných komunikácií, výstavbu MŠ, ako aj modernizáciu a rekonštrukciu KC. Žiadateľ predkladá samostatne žiadosti o NFP v rámci niektorého z typov oprávnených aktivít A až J, špecifikovaných vo výzve. Kombinácia viacerých oprávnených typov aktivít A až J v jednej ŽoNFP nie je povolená, okrem povolenej kombinácie oprávneného typu aktivity C a D (obe sa týkajú komunálneho odpadu).

---

⁴⁴ WORLD BANK GROUP. 2019. *Iniciatíva na podporu dobiehajúcich regiónov: Sumárna správa*.

Na zhodnotenie úspešnosti a nožnej dobrej praxe z navrhnutého modelového riešenia CURI si budeme musieť počkať, keďže k 31. 12. 2020 nebol schválený žiaden projekt. Predbežné správy z niektorých zapojených obcí sú pozitívne, uvádzajú najmä dobrú podporu pri príprave dôležitých dokumentov obce. Skúsenosť hodnotiteľov z terénu však ukazuje, že najväčšou výzvou do budúcna, a nielen pre PSK, sú práve mestá/obce, ktorých zastupiteľstvá nie sú pozitívne orientované k riešeniu agendy MRK. Ide o početné prípady, v ktorých je modelový komplexný prístup CURI nepriechodný.

Zazmluvnenie a implementácia projektu

Na základe zistení z prieskumu v rámci oboch vzoriek obcí – prijímateľov DOP PO6, zostávajú najväčšími prekážkami plynulého zazmluvnenia a realizácie aktivít projektu procesy VO, administratívna náročnosť implementácie, najmä v súvislosti s agendou ŽoP, a tiež rôzne typy kontrol.

Proces verejného obstarávania sa riadil platnou legislatívou a pravidelne aktualizovanou Príručkou pre VO vydanou SO MV SR pre programové obdobie 2014 – 2020 pre PO5, 6 a 7 (v roku 2020 boli v platnosti verzie 5.0 a 5.1). Od 15. 6. 2021 je v platnosti nová Jednotná príručka pre žiadateľov/prijímateľov k procesu a kontrole verejného obstarávania/obstarávania, ktorú vydal CKO. Očakáva sa od nej najmä zjednotenie postupov a dokumentácie medzi jednotlivými OP, čo by mohlo prispieť k zníženiu chybovosti na strane žiadateľov a tiež k zrýchlenému výkonu kontrol na strane poskytovateľov.

Zástupcovia prijímateľov považujú za hlavný nedostatok procesu VO jeho administratívnu a časovú náročnosť. Na zabezpečenie VO v prevažnej miere využívajú služby externých firiem. Zdlhavosť procesov VO predlžuje čas celkovej implementácie projektu a robí VO vopred pred schválením ŽoNFP považuje väčšina obcí za rizikové v prípade jej neschválenia. Niektorí prijímatelia mali zlé skúsenosti s tým, že víťaz verejného obstarávania najal subdodávateľa, pričom ten neodváždal prácu v očakávanej kvalite. Pri vysokej koncentrácii projektov v rovnakom období v rámci niektorých subregiónov, alebo okresov prijímatelia pociťovali nedostatok záujemcov z radov stavebných firiem a z toho plynúcu nízku konkurenciu a súťaž.

V rámci prijímateľov existujú aj pozitívne prípady obecných a sociálnych stavebných podnikov, ktoré dokážu realizovať stavby v potrebnej kvalite za podstatne nižšie ceny ako komerčné firmy. Pri oznámení tohto prístupu ako dobrej praxe však niektorí starostovia uviedli, že nie je reálne, najmä z kapacitných dôvodov, aby obecné stavebné podniky fungovali v každej obci a tiež by sa oberali o zákazky. V tomto kontexte je nutné zdôrazniť, že proces VO nie je v kompetencii SO MV SR a jeho nastavenie závisí najmä od príslušných právnych predpisov a ich dodržania prijímateľmi.

SO MV SR priebežne identifikuje najčastejšie nedostatky a chyby a poskytuje k nim odborné stanoviská a odpovede, ktoré komunikuje online, napr. formou odpovedí na FAQ alebo seminárov/webinárov. Pozitívne je hodnotené organizovanie informačných webinárov SO s prezentáciami k VO a jednotlivým výzvam PO6 vyhlasovaným v priebehu roka 2020, ktoré aj v čase obmedzení vplyvom pandémie COVID-19 boli vhodným nástrojom na podporu informovanosti potenciálnych žiadateľov.

S procesmi VO a s implementáciou DOP sú spojené kontroly rôzneho typu, od rôznych subjektov a na viacerých úrovniach, vrátane overovania výdavkov deklarovaných v ŽoP. Všetci opýtaní zástupcovia sa zhodli, že kontroly, najmä ak sú zdlhavé, pôsobia negatívne na časový harmonogram realizácie aktivít projektu a často majú za následok ich spomalenie alebo pozastavenie. Rovnako uvádzali negatívne skúsenosti, keď opakovaná kontrola alebo audit našli zistenie s návrhom finančnej korekcie napriek tomu, že predošlá kontrola rovnakého procesu prebehla bez zistení. Prijímatelia tak prežívajú neistotu spojenú s nejasnými pravidlami výkonu kontrol, resp. auditov a ich následných zistení, mnohokrát aj s dlhým časovým odstupom od ukončenia realizácie.

Časť žiadateľov takýto prístup a neistota preplatenia výdavkov odrádza od zapojenia sa do výziev. Riziko nepredvídaných dodatočných výdavkov je podľa nich neprímerane vysoké a pôsobí demotivujúco. Preferujú investovať peniaze z obecného rozpočtu alebo z iných zdrojov, pri ktorých nie sú vysoké sprievodné výdavky ako pri EŠIF, ktoré projekt predražujú a prípadné nepredpokladané výdavky spojené so sankciami môžu byť neúmerne vysoké.

Oblasti schvaľovania, zazmluvnenia a VO úzko súvisia s dosiahnutým pokrokom implementácie a čerpaním zdrojov PO6, ktoré sa SO snaží zlepšiť a urýchliť aj prijatím opatrení v rámci Akčného plánu implementácie PO6 (AP).⁴⁵ Toto úsilie SO MV SR so zameraním na zrýchlenie procesov prípravy a kontroly VO, kontrahovania a čerpania je hodnotené pozitívne, avšak viaceré z opatrení mali prísť skôr.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame kľúčové úlohy identifikované v AP, z ktorých väčšina dobre korešponduje s návrhmi a odporúčaniami hodnotiteľov. Úlohy a opatrenia navrhnuté v AP sú racionálne, vychádzajú z logiky postupu procesov implementácie a v mnohom potvrdzujú odporúčania hodnotiteľov.

Rovnako dobre do kontextu navrhnutých opatrení zapadá aj snaha SO o využitie nadkontrahovania PO6, v rámci ktorej SO požiadalo MF SR o súhlas s nadkontrahovaním na úrovni 7,5 % alokácie PO6, čo predstavuje 16,55 mil. EUR prostriedkov EÚ, resp. 18,50 mil. EUR NFP.

Využitie tohto potenciálu pri dobrom manažérskom zvládnutí zmienenej agendy AP môže byť pri konečnom zúčtovaní významné.

---

⁴⁵ Akčný plán bol pripravený v reakcii na Uznesenie vlády SR č. 218 z 28. 4. 2021, k návrhu Implementácie EŠIF k 31. 3. 2021.

Tabuľka 15: Zoznam úloh Akčného plánu SO MV SR na zabezpečenie implementácie PO6

OBLASŤ	OPATRENIA
<p>Výzvy</p>	<p>Vyhlásenie/navýšenie výziev nad rámec 100 % alokácie PO6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navýšiť plánovanú výzvu a existujúce výzvy nad rámec alokácie PO6 z dôvodu zabezpečenia kontrahovania, resp. nadkontrahovania (aktuálne vyhlásené výzvy dosahujú alokáciu 100 % PO6) <ul style="list-style-type: none"> - plánované vyhlásenie výzvy na Zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania pre oprávnené obce na základe iniciatívy CURI (plánované vyhlásenie 2.Q 2021 v indikatívnej alokácii 3,6 mil. EUR); - plánované opätovné navýšenie vyhlásenej výzvy na podporu komplexného prístupu v obciach s MRK (CURI – OPLZ-PO5a6-2020-1) a navýšenie výzvy na miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky s cieľom zlepšenia dostupnosti služieb pre obyvateľov MRK (OPLZ-PO6-SC611-2019-1) o približne 13 mil. EUR. <p>Vytvorenie inštitútu zásobníka projektov</p> <ul style="list-style-type: none"> • vo výzvach vyhlásených od roku 2019 je vytvorený inštitút zásobníka projektov; • v plánovaných výzvach bude obligatórne použitý zásobník projektov.
<p>Kontrahovanie</p>	<p>Úprava existujúcich výziev</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doplnenie oprávnených prijímateľov (obce CURI BBSK, KSK) – dňa 22. 10. 2020 bola vyhlásená výzva so zameraním na podporu komplexného prístupu v obciach s MRK. Aktuálne sa pracuje na rozšírení žiadateľov na vybrané obce BBSK a KSK, čím sa zvýši absorpčná schopnosť výzvy; • zvýšená atraktivnosť výziev pre majoritné obyvateľstvo – vo výzve zameranej na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2020-1 a výzve zameranej na podporu dobudovania inžinierskych sietí v prostredí MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2020-2 je možné realizovať pomernú časť aktivity aj mimo územia s MRK; • zvýšenie benchmarkov výzvy zameranej na podporu dobudovania inžinierskych sietí v prostredí MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2020-2 - v rámci predmetnej výzvy sa očakáva vysoký záujem žiadateľov, pričom pozitívny efekt na kontrahovanie projektov bude mať skutočnosť, že pôjde o projekty s vyššími sumami žiadaného NFP. Pre urýchlenie procesu začatia stavebných prác je podmienkou výzvy vyhlásené VO. <p>Využitie inštitútu zásobníka projektov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navýšená alokácia výzvy na miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky s cieľom zlepšenia dostupnosti služieb pre obyvateľov MRK s č. OPLZ-PO6-SC611-2019-1 z dôvodu využitia inštitútu zásobníka projektov. <p>Zintenzívnenie schvaľovacieho procesu</p> <ul style="list-style-type: none"> • V priebehu 3.Q 2021 budú vyhodnotené a zazmluvnené už predložené ŽoNFP z 5 výziev: <ul style="list-style-type: none"> - Zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2018-2 (5. kolo), plánovaný dátum zazmluvnenia 7/2021; - Podpora prístupu k pitnej vode v prostredí MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2020-1 (6. kolo), plánovaný dátum zazmluvnenia 8/2021; - Miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky s cieľom zlepšenia dostupnosti služieb pre obyvateľov MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2019-1 (2. kolo), plánovaný dátum zazmluvnenia 9/2021;

	<ul style="list-style-type: none"> - Dobudovanie inžinierskych sietí v prostredí MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2020-2 (1. kolo), plánovaný dátum zazmluvnenia 9/2021; - Podpora komplexného prístupu v obciach s MRK č. OPLZ-PO5a6-2020-1 (3. a 4. kolo), plánovaný dátum zazmluvnenia 6. 7. 2021. <ul style="list-style-type: none"> • do kontrahovania pre rok 2021 vstúpia tiež ŽoNFP, ktoré budú predložené v rámci ďalších uzávierok výziev (Bývanie, Kanalizácia, CURI) – aktuálne nie je možné kvantifikovať. <p>Nadkontrahovanie PO6</p> <ul style="list-style-type: none"> • príprava analýzy nadkontrahovania PO6 a žiadosť na MF SR ohľadom zdrojového krytia nadkontrahovania, ktoré bude potrebné v rokoch 2023/2024.
<p>Čerpanie</p>	<p>Zintenzívnenie projektového riadenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intenzívna komunikácia s prijímateľmi s cieľom zrýchliť proces VO – naďalej budú vyzývaní na predloženie dokumentácie z VO; • navýšenie počtu administratívnych kapacít na oddelení implementácie investičných projektov; • aktívna komunikácia s prijímateľmi pred letnou stavebnou sezónou a po nej – z dôvodu maximalizácie predloženia oprávnených výdavkov; • prioritizácia projektov podľa pokroku v implementácii a rizikovosti – prioritné budú strategické projekty v zmysle uznesenia vlády SR č. 218/2021, projekty z výzvy na miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky s cieľom zlepšenia dostupnosti služieb pre obyvateľov MRK č. OPLZ-PO6-SC611-2019-1 s potenciálom čerpania v roku 2021, a taktiež projekty bez ukončeného VO na stavebné práce po ukončenej ex-ante kontrole.
<p>Verejné obstarávanie</p>	<p>Zrýchlenie procesov prípravy a kontroly VO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vypracované vzorové súťažné podklady; • zabezpečenie webinára k vzorovým materiálom verejného obstarávania za účelom oboznámenia sa s novovytvorenou pomocnou vzorovou dokumentáciou k vyhlasovaniu zákaziek s nízkou hodnotou a podlimitných zákaziek na stavebné práce pre prijímateľov projektov zazmluvnených 10/2020 – 4/2021; • posilnenie personálnych kapacít v procese kontroly verejného obstarávania.
<p>Finančné nástroje</p>	<p>Prehodnotenie alokácie finančných nástrojov a prípadná realokácia v rámci PO6 na nenávratnú pomoc.</p>

Udržateľnosť projektu

Udržateľnosť projektov sa sleduje minimálne počas doby piatich rokov od záverečnej platby poskytnutej prijímateľovi, t. j. od momentu ukončenia realizácie projektu, pričom za moment ukončenia realizácie projektu sa považuje moment, kedy došlo k fyzickému ukončeniu projektu (skutočne sa zrealizovali všetky aktivity projektu) a k finančnému ukončeniu projektu (prijímateľ uhradil všetky výdavky a prijímateľovi bol uhradený zodpovedajúci NFP). Podobne ako pri iných investičných intervenciách EŠIF, aj pri PO6 je z pohľadu udržateľnosti potrebné vyriešiť dva základné okruhy otázok: (i) ochrana vybudovanej infraštruktúry proti poškodeniu prírodnými živlami alebo ľudskou činnosťou a (ii) finančná udržateľnosť jej prevádzky a údržby.

Obavy zo zabezpečenia fyzickej udržateľnosti projektov PO6 boli akcentované zo strany zástupcov navštívených samospráv, ktorí sa obávajú najmä vandalizmu alebo tzv. „vybývania“ bytových jednotiek. Po odstránení nelegálnych skládok vidia možné riziko v opätovnom hromadení komunálneho odpadu na pôvodnom mieste. Samotná PO6 ponúka niekoľko možností na posilnenie fyzickej udržateľnosti projektov, napríklad hľadanie riešení proti vandalizmu bolo odporúčané v prípade projektov na pitnú vodu, pričom toto riešenie bolo možné použiť ako dôvod navýšenia ceny a prekročenia benchmarku. V prípade prestupného bývania bolo vo výzve odporúčané zabezpečiť výber rodín, ktoré prešli procesom sociálnej práce, a zároveň sú v projektoch oprávnené výdavky aj na asistentov bývania. Prijímatelia projektov proti vandalizmu či vytváraniu nelegálnych skládok za účelom osvetly a prevencie využívajú aj hliadky MOPS financované v rámci PO5. Bez ohľadu na vyššie uvedené alternatívy sú však v niektorých lokalitách samosprávami používané aj razantnejšie postupy, napr. vysunuté pracovisko Mestskej polície v budove KC v Ladislavovom Dvore v Leviciach či dokonca uzamknutie výdajného stojanu pitnej vody v Lipanoch.

Finančná udržateľnosť súvisí s výdavkami na prevádzku a údržbu novopostavených/renovovaných objektov, ktoré oprávnený žiadateľ musí znášať. Keďže sú tieto výdavky do veľkej miery predvídateľné, prijímatelia ich dokážu ľahšie zakomponovať do svojho rozpočtu na budúce obdobia. Z hľadiska legislatívy spôsobuje určitú mieru neistoty udržateľnosť KC, keďže nie je jednoznačne zafinancované financovanie KC zo štátneho rozpočtu alebo iných verejných zdrojov. Podľa súčasnej právnej úpravy KC môže financovať obec alebo samosprávny kraj, avšak nikto nemá takúto povinnosť stanovenú zákonom.

Dopad na obyvateľov MRK

V súčasnej fáze implementácie projektov PO6 zatiaľ nie je možné hovoriť o ich dopade na obyvateľov MRK. Predpokladané výstupy a výsledky smerujú k dosiahnutiu viacerých krátkodobých a dlhodobých dopadov na obyvateľov MRK, ako je možné vidieť v teórii zmeny (príloha 2). Tieto očakávané dopady sú predovšetkým zamerané na sociálnu a spoločenskú inklúziu MRK, na podporu vzdelania a rast zamestnanosti.

Z terénneho výskumu vyplýva, že intervencie PO6, najmä v synergii s implementáciou projektov v PO5, sú žiaduce a majú význam pri vyrovnávaní rozdielov medzi životom MRK a majoritným obyvateľstvom v SR. Dopady intervencií PO6 však prakticky nie je možné posudzovať oddelene od mäkkých intervencií PO5. Aktuálne zhrnutie ich spoločného dopadu na obyvateľov MRK je asi najpresnejšie formulované v ad hoc Hodnotení nástrojov na podporu komplexného komunitného rozvoja v obciach s marginalizovanými rómskymi komunitami:

„Lokálni aktéri vnímajú celú škálu vzájomne prepojených efektov intervencií PO5 a PO6. Je však veľmi ťažké ich zovšeobecniť, keďže v každej lokalite boli projekty zasadené do iného kontextu a implementované v rôznej kombinácii NP a DOP. Veľa záviselo aj od profesionality a osobnej motivácie pracovníkov pomáhajúcich profesií a rozsahu podpory, ktorú im poskytuje samospráva. Konanie a postoje samosprávy zas prirodzene odzrkadľujú názory a očakávania voličov, teda obyvateľov obce. No

a práve miera záujmu a spolupráce samosprávy bola na samom začiatku reťazca intervenčnej logiky, keďže od jej aktivity záviselo, do ktorých projektov sa obec zapojí.

Po zohľadnení všetkých týchto faktorov je možné konštatovať, že vo väčšine navštívených lokalít vnímajú lokálni aktéri, vrátane cieľových skupín, určitý pokrok pri integrácii a zvyšovaní kvality života MRK; jeho miera a tematické zameranie sú, samozrejme, rôzne. Na otázku, či je tento pokrok primeraný enormnému úsiliu, ktoré tisíce zapojených zamestnancov projektov a samospráv už roky vynakladajú, nemajú účastníci skupinových diskusií jednoznačný názor. Aj najskeptickejšie hlasy však priznávajú, že úspechom je prinajmenšom nezhoršovanie situácie MRK; teda minimálnym dopadom intervencií PO5 a PO6 je sociálny zmiernenie a normálne spolunažívanie MRK a ostatných obyvateľov.“

Myšlienku komplexného prístupu k riešeniu potrieb obcí s prítomnosťou MRK sa však ani v programovom období 2014 – 2020 nepodarilo v plnej miere zrealizovať. Napriek pôvodnému zámeru časovo zosúladiť implementáciu projektov PO5 a PO6 sa v praxi ukázalo, že investičné projekty PO6 vyžadujú viac času. Do prvých výziev v rámci PO5 na zapojenie sa do NP PRIM a NP KC preto hlásili najmä obce, ktoré už mali k dispozícii primerané priestory.

Hoci prvé výzvy PO6 pre MŠ boli vyhlásené už v roku 2015 (OPLZ-PO6-SC612-2015-1a a OPLZ-PO6-SC612-2015-1b), boli zrušené⁴⁶, takže reálnu možnosť uchádzať sa o DOP na výstavbu a rekonštrukciu MŠ a KC mali obce až v roku 2016. Prvé MŠ boli po stavebnej stránke dokončené v druhom polroku 2018, čo je pomerne neskoro, keďže možnosť zapojiť sa do prvej fázy NP PRIM dostali obce už v júli 2018. O niečo rýchlejší bol schvaľovací proces v prípade KC. Prvá výzva (OPLZ-PO6-SC613-2016-2) bola vyhlásená v júli 2016 a prvé DOP boli zazmluvnené vo februári 2017. VO a výstavba si však aj pri KC vyžiadali svoj čas. Aj keď prvá výzva na zapojenie sa do NP KC bola zverejnená už v marci 2017, prvé KC boli po stavebnej stránke dokončené až v roku 2019. Stavebné práce na niektorých MŠ a KC však prebiehali ešte aj v roku 2021, takže posúdiť synergie PO6 a PO5 bude možné až neskôr. Dopady ostatných výziev, najmä v oblasti bývania, sú zatiaľ otázkou budúcnosti, keďže sú tieto projekty ešte len v počiatočnej fáze realizácie.

Pandémia COVID-19 znamenala pre investičné projekty určité spomalenie realizácie aktivít, a to nielen na strane prijímateľov, ale aj na strane SO. Išlo najmä obmedzený, resp. prerušený výkon plánovaných kontrol na mieste, ktorý spôsobil predĺženie procesov schvaľovania oprávnených výdavkov/ ŽoP a pomalšiu komunikáciu s prijímateľmi DOP.

Navštívené obce vnímajú ako hlavný dopad pandémie na implementáciu projektov PO6 dramatický nárast cien stavebných materiálov a prác. Mnohé obce preto uvažujú nad zopakovaním verejného obstarávania, keďže za pôvodne vysúťažené ceny pravdepodobne nebude možné stavbu zrealizovať. Zároveň medzi zástupcami obcí panujú obavy, že budú musieť z vlastných zdrojov spolufinancovať podstatne viac než len 5 % celkových nákladov projektu. Posun termínov realizácie niektorých projektov tiež komplikuje časovú nadväznosť stavebných prác – sú prípady, keď bude potrebné najskôr ukončiť stavbu cesty a neskôr ju opätovne rozkopáť kvôli položeniu kanalizačného potrubia.

Na druhej strane sa medzi navštívenými obcami vyskytli aj hlasy, ktoré vnímajú efekty pandémie na projekty PO6 pozitívne: (i) predĺžené lehoty im dali viac času na prípravu projektov, (ii) presun informačných a vzdelávacích aktivít do online priestoru im umožnil absolvovať viaceré podujatia, na ktoré by fyzickou formou nebol dostatok času, a (iii) všeobecné spomalenie ekonomiky a stavebnej činnosti sa v niektorých prípadoch prejavilo vyšším počtom ponúk, ktoré obce obdržali v procese verejného obstarávania.

---

⁴⁶ Dôvodom zrušenia bolo lepšie nastavenie výzvy vzhľadom na komplexnosť poskytovaných služieb v rámci balíka Take-away

Zhrnutie evaluačnej otázky 5

Do 31. 12. 2020 boli v rámci PO6 schválené projekty v 386 rôznych obciach, pričom 119 z nich sa nachádza v prvej 150 podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti. Z pohľadu Atlasu RK 2019 malo 350 z 825 obcí schválenú aspoň jednu žiadosť o NFP, teda ide o zapojenie 42 % oprávnených obcí. Až 36 zapojených obcí, ktoré boli uvedené v Atlase RK 2013, vypadlo z Atlasu RK 2019, a to z dôvodu odlišnej metodiky uplatnenej pri definovaní obce so segregovanou, separovanou a integrovanou populáciou Rómov.

Hoci je ich menej, obce s vyšším podielom rómskych obyvateľov sú do implementácie PO6 zapojené relatívne viac než obce s nižším podielom – až 56 % obcí s nadpolovičným podielom rómskych obyvateľov má schválenú najmenej jednu ŽoNFP. Zároveň je priemerná výška schválenej NFP na jeden projekt v obciach s nadpolovičným podielom rómskych obyvateľov vyššia a rovnako aj priemerná výška NFP zo všetkých schválených projektov v jednej obci je vyššia než v obciach s podielom 1 – 50 % rómskych obyvateľov. Stále však existuje veľký potenciál na zapojenie ďalších obcí do investičnej pomoci z PO6 – najmä 31 obcí z prvej 150 (z toho sedem okresných miest).

Ani v roku 2020 sa pri vyhlasovaní výziev na predkladanie DOP nedarilo dodržiavať časový harmonogram. Mnohé obce preto nedokážu adekvátne plánovať prípravnú fázu projektov a podávajú ŽoNFP nie podľa svojich prioritných potrieb, ale podľa toho, čo je aktuálne vyhlásené a čo stihnú podať. Potenciálni žiadatelia dostávajú informácie o vyhlásených výzvach cez rôzne kanály, najviac však od externých firiem, ktoré veľká časť žiadateľov (najmä menšie obce) využíva na spracovanie ŽoNFP, zabezpečenie procesov VO a na implementáciu projektu.

Pri porovnaní údajov o počte podaných ŽoNFP vo výzvach (1 145) a schválených ŽoNFP (673) je možné konštatovať celkovú pomerne nízku úspešnosť žiadateľov o NFP, v priemere 58,8 %. Je možné očakávať zlepšenie priemernej úspešnosti schvaľovania vďaka výzvam, ktoré boli uzavreté pomerne nedávno, v rokoch 2019 – 2020. Najnižšia úspešnosť schvaľovania je pri výzve na podporu bývania s prvkami prestupného bývania (32,5 %), kde aj po dvoch rokoch trvania výzvy schvaľovanie stagnuje. Naopak najvyššiu úspešnosť schvaľovania dosiahli výzva na MŠ 2 (73 %) a výzva na odpady (71,6 %).

Ako príliš pomalé a nedostatočné je hodnotené kontrahovanie 11,4 % (k 31. 12. 2020) v rámci výzvy na pozemné komunikácie po tom, čo od uzatvorenia uplynulo 14 mesiacov. Taktiež vzhľadom na pokročilý stav implementácie by sa očakávalo vyššie percento riadne ukončených projektov, najmä zo starších výziev, resp. výberových kôl (tri roky a viac). Priemerný podiel riadne ukončených projektov z počtu zazmluvnených v rámci všetkých výziev je 33,9 %.

Opatrenia prijaté v Akčnom pláne implementácie PO6 (SO MV SR), vrátane posilnenia administratívnych kapacít na kontrolu VO, má potenciál zefektívnenia a zrýchlenia aj nadväzujúcich kontrolných procesov schvaľovania ŽoP a čerpania zdrojov. Využitie tohto potenciálu pri dobrom manažérskom zvládnutí zmienenej agendy môže byť pri konečnom zúčtovaní významné.

Nízky záujem o výzvu na podporu bývania s prvkami prestupného bývania (13 zazmluvnených DOP) signalizuje evidentný širší problém pri danom type intervencie. Na jednej strane je veľmi potrebná na odstránenie množstva nevhodných foriem bývania príslušníkov MRK, no na druhej strane oprávnení žiadatelia (mestá/obce) o ňu z rôznych dôvodov nejavia patričný záujem.

V obciach a mestách, kde zastupiteľstvá preferujú zachovanie súčasného stavu, vrátane segregovaných MRK, inklinujú viac k podporám do príľahlej miestnej infraštruktúry pre MRK, nie do bývania. Prijímatelia projektov pri otázke podpory bývania pre osoby z MRK v značnej časti prípadov argumentovali nedostatkom vhodných lokalít, resp. obecných pozemkov na budovanie prestupného/nájomného bývania. Častým dôvodom je fakt, že zastupiteľstvá miest a obcí neschvaľujú budovanie nových obydľí pre MRK inde ako v existujúcich segregovaných lokalitách, alebo jednoducho nemajú záujem zvyšovať kapacity nájomného/prestupného bývania v rámci svojho územia.

Preto je na prekonanie bludného kruhu pre osoby z MRK potrebné budúce intervencie pre MRK plánovať komplexne aj v tom význame, aby nebolo možné jednoducho obchádzať riešenie otázky nevhodných foriem bývania MRK tak, ako je tomu pri súčasnom nastavení PO6, keď väčšina zapojených miest a obcí preferuje takmer všetky intervencie, okrem podpory bývania.

Uplatnenie 3D princípu pri hľadaní vhodného umiestnenia stavby, a to najmä v prípade výziev na výstavbu/rekonštrukciu KC, výstavbu/rekonštrukciu MŠ a výzvy na podporu bývania s prvkami prestupného bývania, môže byť komplikované najmä v obciach s vysokým podielom/počtom obyvateľov MRK a časť z nich môže odrádzať od podávania ŽoNFP.

Z pohľadu obcí sú vo výzvach benchmarky a finančné limity pomerne nízko a často veľmi striktné nastavené. Rovnako aj oprávnené výdavky považujú vzhľadom na svoje špecifické potreby za príliš úzko definované. Alternatívny prístup formou komplexných výziev typu CURI by uvítala približne polovica žiadateľov. Druhá polovica uviedla, že im nerobí problém zapájať sa do viacerých oddelených výziev, ak sú o dôležitých alebo limitujúcich podmienkach výziev informovaní v dostatočnom predstihu a majú tak dostatočný čas vopred sa na výzvy dobre pripraviť. Zároveň uvádzajú, že potreba finančných prostriedkov na prípravu projektovej dokumentácie v prípade komplexnejších riešení v obci by sa mohla znížiť, napr. v dôsledku menšej potreby zmien, resp. aktualizácií.

Zhodnotenie úspešnosti či dobrej praxe z navrhnutého modelového riešenia CURI zatiaľ nie je možné, keďže k 31. 12. 2020 nebol schválený žiaden projekt (výzva vyhlásená v októbri 2020). Predbežné správy z niektorých zapojených obcí sú pozitívne, uvádzajú najmä dobrú podporu pri príprave dôležitých dokumentov obce. Skúsenosť hodnotiteľov z terénu však ukazuje, že najväčšou výzvou do budúcnosti, a nielen pre PSK, sú práve mestá/obce, ktorých zastupiteľstvá nie sú pozitívne orientované k riešeniu agendy MRK. Ide o početné prípady, v ktorých je modelový komplexný prístup CURI nepriechodný.

Prijímatelia opakovane vytýkajú negatívne skúsenosti z náročnej administrácie projektov, napr. nutnosť dokladať veľké množstvo údajov a dokumentov, zdĺhavosť kontrol VO a ŽoP, opakovaný a nejednotný výkon kontrol alebo auditov, neraz s protichodnými zisteniami, a meškajúce preplácanie výdavkov v rámci predložených ŽoP.

Potenciálnych žiadateľov popri administratívnej náročnosti odrádzajú nutné a často pomerne vysoké sprievodné výdavky spojené s EŠIF, ktoré znižujú ich atraktivitu: výdavky na prípravu ŽoNFP, externý manažment, administratívna náročnosť implementácie, VO, povinné spolufinancovanie, výdavky na neoprávnené položky, výdavky na udržateľnosť, pomerne časté finančné korekcie a pod. Prijímatelia tak prežívajú neistotu spojenú s nejasnými pravidlami výkonu kontrol, resp. auditov a ich následných zistení, mnohokrát aj s dlhým časovým odstupom od ukončenia realizácie.

3.6 EO6: Do akej miery zodpovedajú finančné alokácie rozsahu cieľov OP LZ zvolenej formy podpory a štruktúre financovania?

Rozsah cieľov PO6 nadväzuje na schválenú Stratégiu SR pre integráciu Rómov do roku 2020 (Stratégia 2020), ktorej časť cieľov bola v procese programovania po dohode s EK transformovaná do OP LZ. V súčasnom programovom období (2014 – 2020) je plnenie cieľov Stratégie 2020 v obmedzenom rozsahu financované z PO5 a PO6, pričom v PO6 je ukotvené financovanie kriticky potrebnej miestnej infraštruktúry v obciach s prítomnosťou MRK.

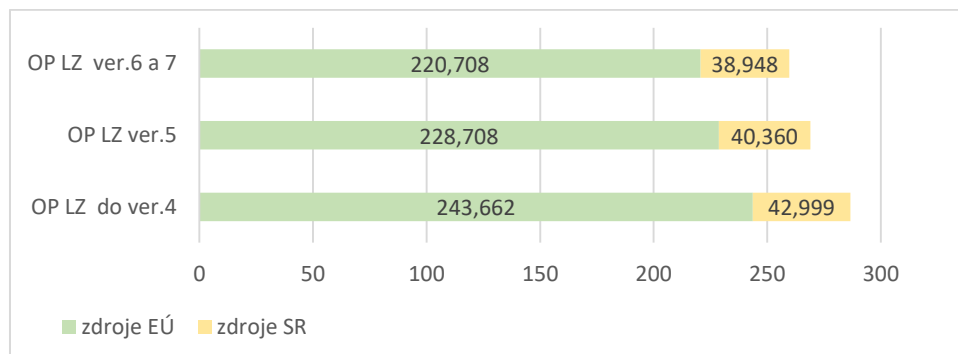
Rozsah cieľov OP LZ smerom k MRK je pomerne široký a pokrýva kľúčové oblasti Stratégie SR pre integráciu Rómov. V rámci SR dlhodobo zostávajú EŠIF a osobitne OP LZ (predtým OP ZaSI) hlavným zdrojom financovania intervencií smerom k cieľovej skupine MRK.

OP LZ v rámci PO6 určil na riešenie osobitných potrieb geografických oblastí najviac postihnutých chudobou a v nich žijúcich cieľových skupín, ktorým hrozí diskriminácia alebo sociálne vylúčenie, dve IP a štyri ŽC (uvedené v úvode EO1), ku ktorým sú priradené hlavné typy plánovaných aktivít, ako súčasť integrovaného prístupu k MRK.

Primeranosť výšky alokovaných a čerpaných finančných prostriedkov PO6

Alokácia zdrojov EÚ na PO6 je 220 707 577 EUR. V rámci hodnoteného obdobia došlo aj z dôvodu pandémie COVID-19 k realokácii 8 mil. EUR z PO6 (zdroj EFRR) do PO5 OP LZ (revízia OP LZ ver. 6). Ide tak už o druhé zníženie sumy alokovanej na PO6 po tom, ako došlo k odňatiu výkonnostnej rezervy koncom roku 2018 v sume 14 954 885 EUR (zdroj EFRR) a jej realokáciu v prospech PO5. Spolu tak bola doposiaľ alokácia zdrojov EÚ na PO6 znížená o sumu 22 954 885 EUR, v celkovom vyjadrení o 27 005 748 EUR (zdroje EÚ+SR), pozri nasledujúci graf.

Graf 3: Vývoj alokovaných zdrojov na PO6 OP LZ (v mil. EUR)

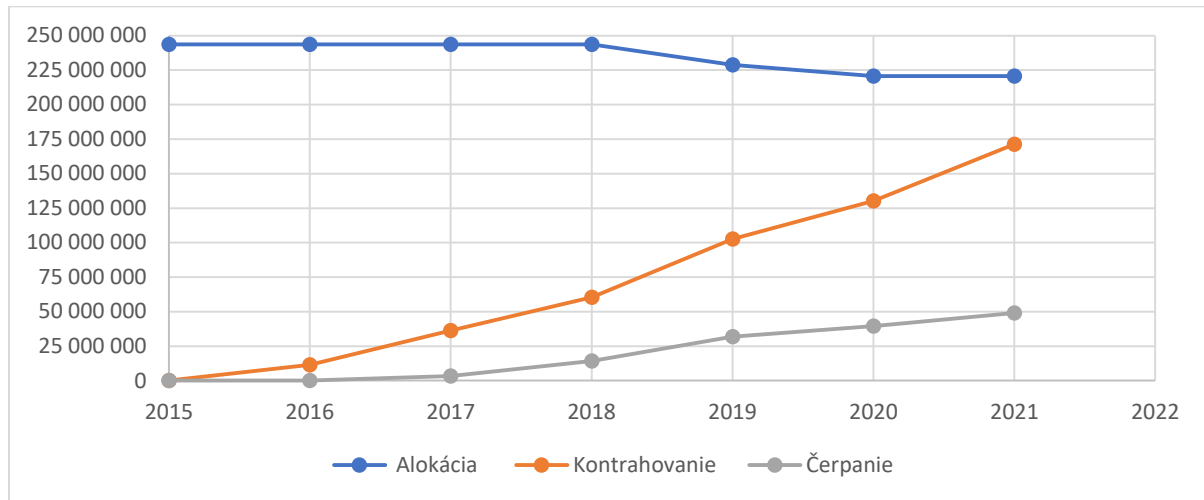
Zdroj: OP LZ

Z hľadiska reálneho využívania alokovaných finančných prostriedkov je PO6 hodnotená kriticky, vzhľadom na dlhodobo najnižšie zazmluvnenie a čerpanie zo všetkých PO OP LZ (stav podrobnejšie popisuje kapitola o finančnom pokroku v rámci EO1). Nasledujúci graf ukazuje, že napriek prudším úsekom krivky kontrahovania sa čerpanie v posledných rokoch vyvíja lineárne.

V rámci PO6 je vidieť dlhé nábehové obdobie s nízkym kontrahovaním (prvé dva-tri roky), následne od roku 2018 vidieť mierne zrýchlenie kontrahovania. Toto je potrebné vziať do úvahy aj v rámci prípravy implementačného rámca a určovania administratívnych kapacít pre nové programové obdobie. Keďže v porovnaní s ostatnými PO OP LZ nie je v rámci PO6 možnosť uplatnenia NP, ktoré v iných PO pomohli rýchlejšie rozbehnúť počiatočné kontrahovanie, je na mieste **posilnenie kapacít na zrýchlenie prípravy výkonnejšieho implementačného aparátu pre veľký počet DOP a tiež zvýšenej administratívnej podpory pre žiadateľov (mestá a obce).**

Uplatňovaná forma podpory ťažiskovo cez DOP pri výpadku čerpania cez FN spôsobila, že nárast pozorovaný na krivke čerpania je nedostačujúci, aby pri danom tempe dosiahol stanovené ciele vo finančnom ukazovateli.

Graf 4: Vývoj kontrahovania a čerpania PO6 (EÚ zdroje)

Zdroj: SO MV SR

V OP LŽ je popísaná rámcová intervenčná logika IP, ŠC a MU PO6, ktorých cieľové hodnoty boli stanovené prevažne na základe v tom čase dostupných údajov z implementačnej praxe a po zohľadnení finančnej alokácie. Keďže neexistujú štruktúrované údaje, bolo by zložité, nepresné a v súčasnosti už kontraproduktívne spätne vyčíslieť, aké boli investičné potreby na jednotlivé typy miestnej infraštruktúry v obciach s MRK v čase programovania OP LŽ a koľko z toho sa podarilo alokáciou v PO6 pokryť a realizovať.

Skúsenosti z implementácie PO6, ktorá sa borí najmä s nízkym čerpaním, ukazujú, že správne a objektívne vyčíslieť investičné potreby obcí s MRK a pokryť ich alokáciami nie je jednoduché. Súčasne platí, že aj objektívne primerane nastavené alokácie sú iba prvým krokom, ktorý zásadnejšie preverí až implementácia.

Alokácie na jednotlivé ŠC PO6 sa cez výzvy priebežne menili a prispôbovali najmä na základe vývoja absorpčnej kapacity prijímateľov, resp. spätnej väzby od žiadateľov/prijímateľov. Výsledné zistenie, z ktorého sa treba poučiť je, že pre efektívnu implementáciu alokovaných prostriedkov je potrebné ďaleko podrobnejšie, hlbšie a vhodne ciele poznanie kontextu a reálií územia a samospráv, akým disponovali tvorcovia PO6 v čase programovania OP LŽ. Východiskové štatistické údaje, zväčša z Atlasu RK, boli v niektorých oblastiach dostatočne podrobné. Čo sa ukazuje ako zásadné je fakt, že nebol braný ohľad na situáciu konkrétnych „nositeľov zmeny“ – miestne samosprávy, bez zainteresovania ktorých nemožno dosiahnuť očakávaný pokrok.

Pre optimálne nastavenie alokácie a čiastkových cieľov je podľa hodnotiteľov dôležitá dôslednejšia analýza predchádzajúcej implementačnej praxe a podrobnejšie poznanie kontextu a špecifik konkrétnych území a samospráv, ktoré zásadným spôsobom určujú nielen potreby, ale aj absorpčnú kapacitu potenciálnych žiadateľov, ktorí majú plánované intervencie realizovať. Sem spadá napr. poznanie kľúčových problémov a limitov samospráv, poznanie ich záujmu o riešenie problémov MRK a motivácie sa zapájať, zdokonaľovať a ochotne spolupracovať.

Potreby definované v čase programovania OP LŽ neboli striktné kvantifikované a stanovené ciele (cieľové hodnoty MU) boli navrhnuté bez priameho prepojenia na Stratégiu 2020. V priebehu implementácie boli MU a ich cieľové hodnoty priebežne redukované a zreálnované, s cieľom zaistiť ich splnenie. SO MV SR pri zistení chybné nastavenej základnej hodnoty niektorých MU pristúpil k externej analýze údajov Atlasu RK 2013 a stanovil nové základné a v mnohých prípadoch aj cieľové hodnoty MU.

V rámci implementácie konkrétnych výziev PO6 SO v spolupráci s ÚSVRK realizoval viaceré ciele prieskumy a rozhovory so zástupcami miestnych samospráv ako súčasť procesu prípravy výziev, kde sa zisťovanie sústredilo prevažne na technické aspekty plánovanej intervencie. V tomto smere fungovala pomerne dobrá súčinnosť pri zisťovaní potrieb a potenciálneho záujmu o podporu pre MŠ, KC a prístup k vode, kde ÚSVRK operatívne vykonal pomocné prieskumy.

V oblasti podpory na triedenie odpadu a likvidáciu nelegálnych skládok, miestne prístupové komunikácie a prestupné bývanie sa špecifické prieskumy nerealizovali a potreby samospráv, resp. výška alokácií na výzvy, boli skôr odhadované, s prípadnou možnosťou navýšenia. Ak vynecháme FN, k najväčšej zmene v alokácii došlo pri výzve na prestupné bývanie, ktorá bola znížená o 19 mil. EUR v prospech pozemných komunikácií. Zmeny v alokáciách na jednotlivé výzvy PO6 sú uvedené v kapitole o finančnom pokroku v rámci EO1.

Z dostupných údajov v indikatívnych harmonogramoch výziev (spoločný IHV pre PO6 a PO5) je možné pozorovať každoročne viacero zmien, vrátane úprav alokácií, pričom niektoré výzvy v rámci pozmenených verzií IHV úplne vypadli. Celkovo boli IHV v rámci rokov upravované nasledovne: r. 2016 (4 verzie), r. 2017 (4 verzie), r. 2018 (5 verzií), r. 2019 (5 verzií) a r. 2020 (4 verzie).

Početné úpravy v IHV môžu nasvedčovať, že alokácie nie sú podrobne naplánované vopred, ale skôr sa odvíjajú od konkrétnych signálov z terénu, alebo návrhov poradných orgánov (napr. Komisia pri MV OP ĽZ pri PO5 a 6). Takáto spätná väzba alokácií na údaje z terénu je žiaduca. SO by mal mať potrebné údaje o absorpčnej kapacite z terénu vo väčšom časovom predstihu, optimálne pred vyhlásením výzvy. V opačnom prípade je finančné riadenie značne limitované, nedostatočne ciele a môže viesť aj k nepredvídaným realokáciám medzi ŠC a aktivitami, alebo až k zrušeniu niektorých dôležitých aktivít.

Ako popisuje nasledujúca tabuľka, len v rámci zmien IHV v priebehu roka 2020 vypadli dve dôležité výzvy (Rozšírenie kapacít ZŠ a Podpora sociálnych podnikov), na ktoré boli pôvodne viazané konkrétne ciele, výstupy a výsledky. To, že došlo k zrušeniu viacerých typov dlhodobu plánovaných aktivít spôsobila pandemická situácia a nepridelenie výkonnostnej rezervy. Tieto faktory mali vplyv na to, že sa zmenili priority a presunuli zdroje.

Dobré plánovanie je základom úspešnej implementácie, ale ako ukazuje implementačná prax, na stanovenie výšky alokácií a ich zmeny majú okrem štandardných úkonov programovania a riadenia dopad aj ďalšie externé a neočakávané vplyvy, z ktorých bol v sledovanom období najsilnejší vplyv pandémie COVID-19 a s ňou súvisiacich opatrení.

Tabuľka 16: Úpravy výziev PO6 v rámci IHV na rok 2020

Verzia IHV	Zameranie výzvy	Dátum vyhlásenia	Výška fin. prostriedkov na výzvu (zdroje EÚ)
IHV 2020 ver. 1	<i>Rozšírenie kapacít ZŠ</i>	marec 2020	10,0 mil. EUR
IHV 2020 ver. 2	<i>Prístup k pitnej vode</i>	február 2020	8,5 mil. EUR
	<i>Rozšírenie kapacít ZŠ</i>	apríl 2020	10,0 mil. EUR
	<i>Podpora sociálnych podnikov</i>	jún 2020	6,9 mil. EUR
IHV 2020 ver. 3	<i>Prístup k pitnej vode</i>	apríl 2020	10,0 mil. EUR
	<i>Prístup k pitnej vode a budovanie kanalizačnej siete</i>	júl 2020	13,5 mil. Eur
IHV 2020 ver. 4	<i>Prístup k pitnej vode</i>	apríl 2020	10,0 mil. EUR
	<i>Prístup k pitnej vode a budovanie kanalizačnej siete</i>	október 2020	17,5 mil. EUR

Zdroj: SO MV SR

Na základe výzvy MIRRI SR realokovať finančné prostriedky z menej výkonných intervencií OP ĽZ na intervencie zamerané na zmiernenie dôsledkov pandémie bol pripravený návrh realokácie z PO6 v sume 40,3 mil. EUR v prospech PO3 (26,8 mil. EUR) a PO5 (13,5 mil. EUR), na zníženie rizika nedočerpania. Tento fakt signalizuje, že RO a SO si uvedomujú možné budúce komplikácie

s vyčerpaním alokácie PO6. Návrh však bol zo strany EK zamietnutý a presun alokácie bol zrealizovaný len v hodnote 8 mil. EUR, a to na NP zamerané na pomoc pri riešení pandémie COVID-19 v rámci PO5.

Pôvodná alokácia na podporu ZŠ bola presunutá na podporu budovania infraštruktúry na odvádzanie odpadových vôd s odôvodnením, že tieto projekty pomáhajú zlepšiť hygienické štandardy bývania, a tým aj lepšie zvládať pandemické situácie. Časť alokácie bola presunutá aj zo ŠC 6.2.1, kde zostala iba alokácia určená na realizáciu intervencií cez FN.

Aby sa alokované prostriedky dostali k čo najlepšie zacieleným projektom, SO realizuje prepracovaný výberový proces, v rámci ktorého sú predložené ŽoNFP bodované a selektované na základe kritérií pre výber projektov. Tieto sa priebežne revidujú a v prípade potreby dopĺňajú na základe zistení z implementácie, zmien v legislatíve a pod. V priebehu roku 2020 nedošlo k zmene výberových kritérií, v platnosti bola ich 5. verzia (platná od 18. 11. 2019).

Výberové kritériá predstavujú súbor vylučovacích a bodovaných kritérií, doplnený o bodované doplňujúce kritérium pre príslušnú PO, ktoré je vymedzené rozsahom posudzovanej oblasti v OP LZ pre konkrétnu IP nasledovne:

Pre IP 6.1: Previazanosť s neinvestičnými aktivitami v rámci PO5 tak, aby bol dodržaný princíp komplexnosti. Zohľadňovaný bude súlad so zámermi „Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“ a základnými strategickými princípmi, t. j. destigmatizácie, desegregácie a degetoizácie. Posudzovať sa bude tiež schopnosť projektov zvyšovať zamestnanosť a zamestnateľnosť Rómov. Dôležitá bude tiež schopnosť uplatňovať prvky sociálnej inovácie.

Pre IP 6.2: Súlad so zámermi „Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“ a základnými strategickými princípmi, t. j. destigmatizácie, desegregácie a degetoizácie. Posudzovať sa bude tiež schopnosť projektov zvyšovať zamestnanosť a zamestnateľnosť Rómov. Dôležitá bude tiež schopnosť uplatňovať prvky sociálnej inovácie.

Pri DOP sa proces odborného hodnotenia sústreďuje na vyhodnotenie stanovených vylučovacích kritérií a pridelenie bodov bodovaným kritériám v nasledovných štyroch oblastiach:

1) Príspevok navrhovaného projektu k cieľom a výsledkom OP a PO (obsahuje vylučovacie aj bodované kritériá):   - Prispievanie projektu k naplneniu cieľov stanovených vo výzve   - Súlad projektu s potrebami cieľovej skupiny/užívateľov projektu   - Miera prispievania projektu k naplneniu cieľov stanovených vo výzve   2) Navrhovaný spôsob realizácie (obsahuje bodované kritériá)   3) Administratívna a prevádzková kapacita žiadateľa (obsahuje bodované kritériá)   4) Finančná a ekonomická stránka projektu (obsahuje vylučovacie aj bodované kritériá)   - Nevyhnutnosť výdavkov projektu   - Hospodárnosť výdavkov projektu

V rámci **doplňujúcich bodovacích kritérií pre PO6** sa vo vybraných ŠC posudzuje:

V rámci ŠC 6.1.1 zameranie na zlepšenie formy bývania sa posudzuje:

- podiel obyvateľov MRK žijúcich v mestských/obecných nájomných bytoch, ubytovacích zariadeniach poskytujúcich pobytové služby v nesegregovaných lokalitách;
- príspevok projektu k vytvoreniu systému bývania s prvkami prestupného bývania k rastu počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania;
- či má žiadateľ skúsenosti s prevádzkou nájomného bývania, ubytovacích zariadení pre znevýhodnené skupiny, najmä MRK.

V rámci ŠC 6.1.2 zameranie na zlepšenie prístupu MRK ku kvalitnému vzdelávaniu⁴⁷ sa posudzuje:

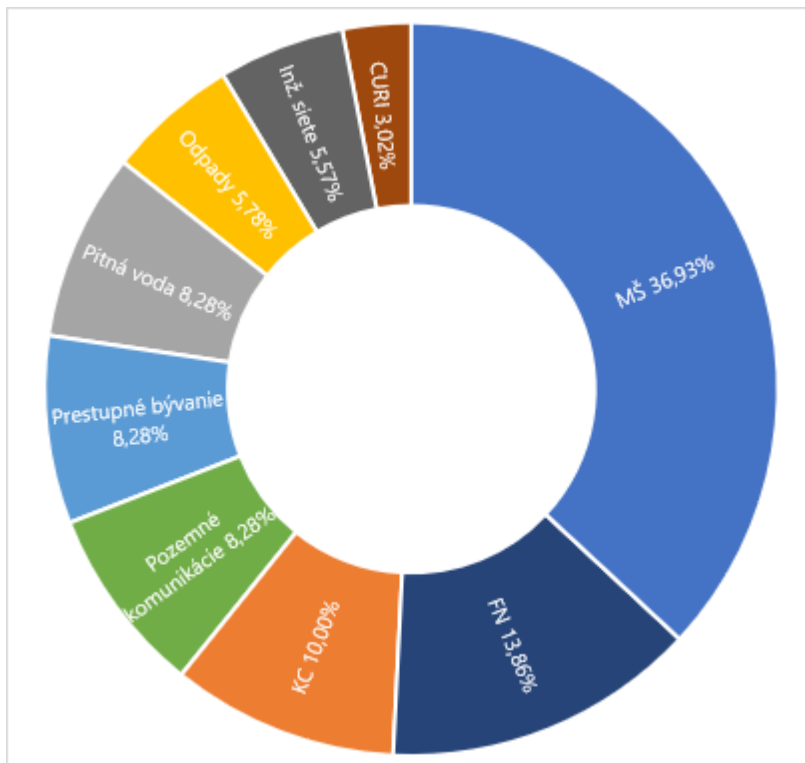
- otvorenosť obce k integrovanému prístupu a podpore miestnych MRK prostredníctvom počtu asistenčných činností v obci/meste;
- ako daný projekt prispeje k navýšeniu kapacít pre žiakov ZŠ;
- skúsenosť so zavádzaním inkluzívneho vzdelávania prostredníctvom realizácie konkrétnych opatrení/modelov v ZŠ;
- počet žiakov predmetnej ZŠ pripadajúcich na jedného asistenta učiteľa.

Aby projekty pripravované žiadateľmi boli v súlade s cieľmi a výberovými kritériami projektov pre PO6, SO cieľnou formou (aj v priebehu roku 2020 napriek obmedzeniam) komunikoval základné princípy plánovaných, resp. vyhlasovaných intervencií, v rámci ktorých poskytol zdôvodnenia finančných limitov a benchmarkov, možné varianty riešenia investičných aktivít s konkrétnymi parametrami a zameraním. Najčastejšie využívanými kanálmi boli webstránka, mailing list, informačné webináre, osobné a telefonické konzultácie.

Alokácia finančných prostriedkov PO6 na konkrétne zamerané intervencie podľa definovaných ŠC je projektovaná v záujme zabezpečenia dostatočne komplexného dopadu na cieľovú skupinu (obce z Atlasu RK, v ktorých žije približne 388 668 príslušníkov rómskych komún) a ňou identifikované potreby týkajúce sa prístupu ku kritickej infraštruktúre, ktorá buď neexistuje, alebo je zničená či zastaralá, a bez ktorej nie je možné zabezpečiť zvýšenie dostupnosti služieb a kvality života príslušníkov MRK.

Nasledujúce dva grafy znázorňujú štruktúru a podiel finančných alokácií a schválených NFP podľa zamerania realizovaných výziev/vyzvaní PO6 k 31. 12. 2020.

Graf 5: Podiel alokovaných prostriedkov podľa zamerania výziev PO6

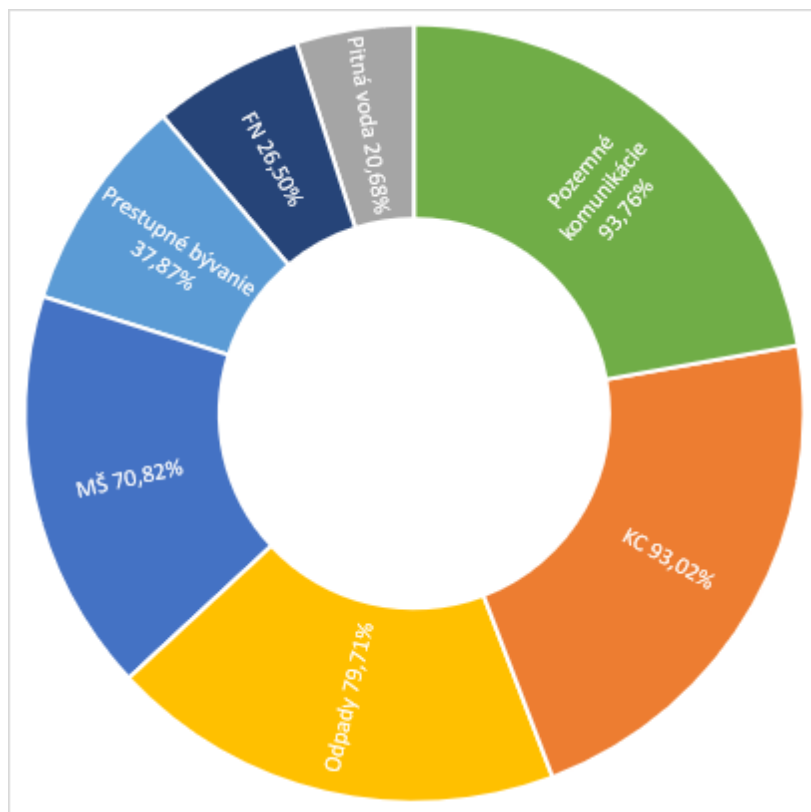
Najvyšší podiel zdrojov PO6, takmer 40 %, bol alokovaný na podporu MŠ (36,9 %), kde sa realizovali až štyri výzvy. Potom nasledujú alokácie na FN (13,9 %) a KC (10 %).

Najnižšie alokácie sú na odpady (5,8 %), dostavbu inžinierskych sietí (5,6 %) a pilotnú výzvu CURI (3 %).

Zdroj: SO MV SR (k 31. 12. 2020)

⁴⁷ Kritérium pridané v súvislosti s revíziou OP LZ ver. 5.0.

Graf 6: Podiel schválených NFP z alokácie podľa zamerania výziev PO6

Najvyšší podiel schválených NFP z určených alokácií, vyše 93 %, je pri pozemných komunikáciách a KC. Najnižší je pri FN (26,5 %) a pitnej vode (20,7 %).

Pri starších výzvach, kde bol dostatočný čas na vyhodnotenie prijatých ŽoNFP, ukazuje vyššie percento schválených na zvýšený záujem žiadateľov, prípadne ich vyššiu úspešnosť a nižšiu chybovosť podaných ŽoNFP.

Ide však o prechodné čísla, keďže proces schvaľovania priebežne pokračuje.

Zdroj: SO MV SR (k 31. 12. 2020)

Primeranosť alokácií je možné posudzovať z viacerých hľadísk, avšak v rámci preferovanej orientácie na výsledky intervencií je dôležitá najmä primeranosť, vzhľadom na stanovené ciele, vyjadrené projektovanými cieľovými hodnotami MU výstupu a výsledku. Aby predpokladané cieľové hodnoty stanovených MU mohli byť dosiahnuté, je potrebné ich realistické zohľadnenie pri určovaní výšky alokácie. V kontexte finančnej primeranosti investičných projektov PO6 je vhodné zamerať sa na plánované výstupy (MU výstupu), ktoré sú základným predpokladom dosiahnutia očakávaných výsledkov a následných dopadov.

SO MV SR sa v úzkej súčinnosti s Komisiou pri MV⁴⁸ OP LŽ priebežne snaží o čo najpresnejšie určenie finančných alokácií pre jednotlivé ŠC, pričom vychádza zo schválenej intervenčnej logiky PO6. Tá predpokladá dosahovanie výstupov a výsledkov na základe **podpory vymedzených hlavných typov aktivít** naplánovaných v OP LŽ ako súčasť integrovaného prístupu k cieľovej skupine.

Formy podpory sú odvodené z kategórií intervencie pre konkrétne IP a typy aktivít, podľa prijatej nomenklatúry EK. V prípade PO6 ide o granty vo forme NFP na DOP a mikrofinančné nástroje (FN) v oblasti sociálnej ekonomiky. Na granty je v rámci PO6 zo zdrojov EFRR alokovaných 209 172 061 EUR (94,8 %) a na FN 11 535 516 EUR (5,2 %). Podrobnejšie popisuje implementáciu FN kapitola v rámci EO7.

Rozhodujúci objem podpôr, približne 95 % alokácie PO6, sa realizuje formou NFP na DOP. Keďže ide o investičné projekty realizované externými zhotoviteľmi, vhodným nástrojom riadenia investičnej primeranosti sú **benchmarky a finančné limity**. Pre jednotlivé výzvy PO6 stanovuje SO všeobecne platné zásady a podmienky pre uplatňovanie benchmarkov a finančných limitov⁴⁹, ako jedného z

⁴⁸ Komisia pri Monitorovacom výbore pre OP LŽ pre PO5 a PO6.

⁴⁹ Prílohou každej výzvy je Zoznam skupín oprávnených výdavkov, benchmarky a finančné limity.

nástrojov na overenie hospodárnosti a efektívnosti výdavkov projektu. Benchmarkom je stanovená optimálna úroveň výdavkov a finančným limitom je ohraničená hodnota oprávnenosti výdavkov.

V rámci výziev DOP je zavedený pomerne podrobne prepracovaný súbor benchmarkov a finančných limitov pre jednotlivé typy objektov/zariadení, zohľadňujúcich veľkosť/kapacitu objektov, spôsob realizácie (stavba, rekonštrukcia, nadstavba a pod.) a ďalšie parametre objektov, ktoré tak môže poskytovateľ cielene limitovať, predovšetkým za účelom zvýšenia nákladovej efektívnosti verejných zdrojov. Ide o pomerne náročnú odbornú-technickú činnosť, ktorú SO zabezpečuje aj v spolupráci s externými projektantmi jednotlivých typov infraštruktúry a ďalšími profesiami.

Z nasledujúcej tabuľky je možné posúdiť primeranosť finančných alokácií na výzvy PO6 k reálnemu dopytu oprávnených žiadateľov.

Tabuľka 17: Alokované, žiadané a schválené finančné prostriedky podľa zamerania výziev PO6

Zameranie výziev	Alokované (A)	Žiadané NFP (B)		Schválené NFP (C)		Zazmluvnené NFP (D)	
		EUR	% (B/A)	EUR	% (C/B)	EUR	% (D/C)
Materské školy (4x)	136 470 588	146 659 912	107,5	96 654 984	65,9	68 873 419	71,3
Komunitné centrá (2x)	36 949 455	53 281 862	144,2	34 370 613	64,5	30 908 843	89,9
Pitná voda (2x)	30 588 235	20 250 276	66,2	6 327 176	31,2	5 276 896	83,4
Odpady	21 365 053	25 859 496	121,0	17 029 316	65,9	16 131 938	94,7
Prestupné bývanie	30 588 235	48 734 271	159,3	11 583 490	23,8	11 583 490	100,0
Pozemné komunikácie	30 588 235	68 012 608	222,3	28 679 467	42,2	3 361 653	11,7
Finančné nástroje	51 218 254	64 789 449	126,5	13 571 195	20,9	13 571 195	100,0
CURI	11 176 471	408 967	3,7	0	0,0	0	0,0
Inžinierske siete	20 588 235	-	-	-	-	-	-
Spolu	369 532 762	427 996 841	115,8	208 216 240	48,6	149 707 434	71,9

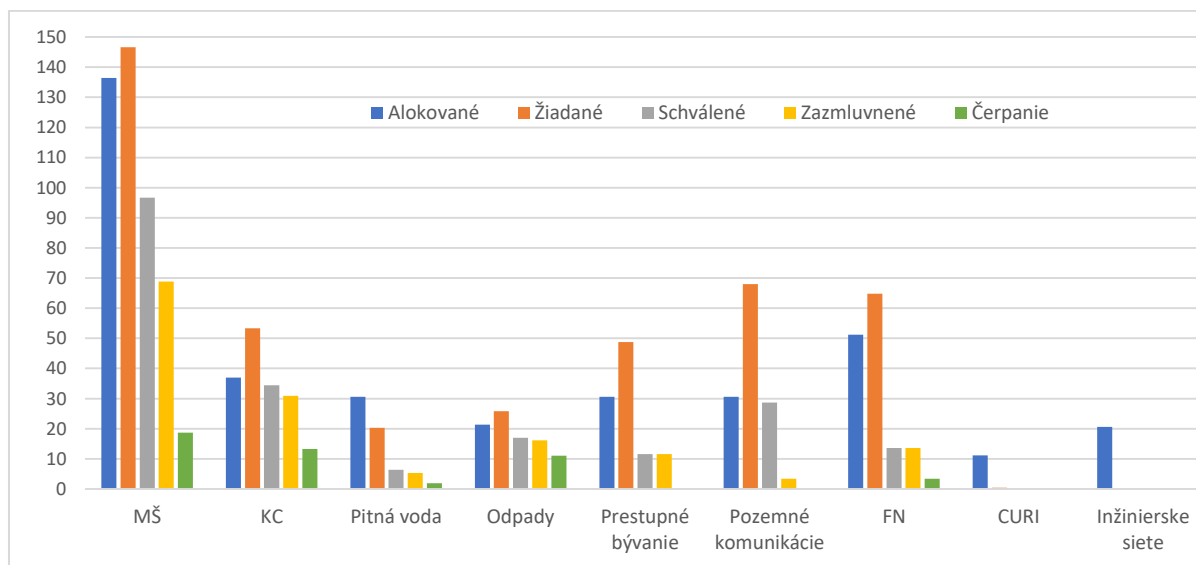
Zdroj: SO MV SR (k 31. 12. 2020)

Z porovnania alokovaných a žiadaných objemov NFP v rámci výziev PO6 je možné konštatovať, že celkovo žiadaná suma prevyšuje približne o 58,5 mil. EUR (115,8 %) sumu alokovaných prostriedkov. Výška alokácie bola vzhľadom na zaznamenaný dopyt vo väčšine výziev nedostačujúca. Najväčší previs dopytu v podobe celkovej sumy podaných ŽoNFP bol pri výzve na pozemné komunikácie (222 %). Percentuálne vysoký záujem pri výzve na prestupné bývanie (159 %) je skreslený tým, že je počítaný už z alokácie po jej znížení.

Nateraz jediným typom aktivít, kde bola alokácia dimenzovaná na vyšší predpokladaný dopyt ako napokon ukázala realita, je prístup k pitnej vode, kde boli podané žiadosti len na 66 %.

Uvedené sumy potvrdzujú, že **investičné potreby v obciach s MRK výrazne prevyšujú aktuálne finančné možnosti PO6**. Je zrejmé, že tento typ intervencií je potrebné v budúcnosti prioritizovať, prípadne kombinovať s finančnými nástrojmi, ktorými by bolo možné celkové zdroje pomoci navýšiť.

Graf 7: Prehľad finančnej implementácie realizovaných výziev PO6 (NFP v mil. EUR)

Zdroj: SO MV SR (k 31. 12. 2020)

Realistickým zistením je, že napriek prevyšujúcemu dopytu nad možnosti alokácie PO6, bolo k sledovanému dátumu schválených necelých 49 % zo sumy podaných žiadostí a z nich bolo následne kontrahovaných necelých 72 %. Vo vyjadrení k sume podaných žiadostí ide o 35 % reálne kontrahovaných projektov.

I keď dopyt prevyšuje finančné možnosti PO6, nateraz nie je hlavným problémom neprimeraný alebo nedostatočný objem alokovaných zdrojov na jednotlivé hlavné typy aktivít, ale ich „mobilizácia“ do úspešne zazmluvnených projektov, ktoré by zabezpečili robustnejší fyzický a finančný pokrok v implementácii (nedostatočné a mimoriadne oneskorené čerpanie, k 31. 12. 2020 približne 18 % zdrojov EFRR). Nízke reálne čerpanie negatívne vplyva na priebežné plánovanie a dosahovanie výstupov a výsledkov. Stanovené cieľové hodnoty MU môžu byť len sotva splnené, ak sa vyčerpá iba časť plánovaných zdrojov.

Pohľad do budúcnosti

V súčasnosti je v platnosti už nová Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030⁵⁰ (Stratégia 2030). Tento rámcový strategický dokument definuje smerovanie verejných politík za účelom dosiahnutia viditeľnej zmeny v oblasti rovnosti a začleňovania Rómov v štyroch prioritných oblastiach – zamestnanosť, vzdelávanie, zdravie a bývanie. Osobitný dôraz sa kladie na nediskrimináciu a zintenzívnenie intervencií v boji s protirómskym rasizmom. Globálne a čiastkové ciele jednotlivých priorít ešte len budú rozpracované do úrovne opatrení a aktivít s realistickým vyčíslením potrebných finančných nárokov a identifikovaných vhodných zdrojov na ich pokrytie prostredníctvom tematických akčných plánov, ktoré budú postavené na princípe rovnakých príležitostí MRK v prístupe k zdraviu, vzdelaniu, bývaniu, zamestnanosti a i.

Hoci sa sporadicky objavujú vyhlásenia o posilnení rovnakej dostupnosti zdravotných, sociálnych a ďalších služieb pre sociálne znevýhodnené osoby, nateraz nebola predstavená konkrétna vízia prechodu na rozšírenie mainstreamového financovania, ktoré by malo v budúcnosti postupne nahrádzať dočasné projektové financovanie v zabezpečení politík a služieb v kľúčových oblastiach zamestnanosti, vzdelávania, zdravia a bývania.

⁵⁰ Dokument schválila Vláda SR, uznesením č. 181/2021 dňa 7. 4. 2021.

Ako odznelo počas posledného online rokovania Komisie pri Monitorovacom výbore pre OP ĽZ pre PO5 a PO6 (z 15. 4. 2021), smerom k novému PO očakáva EK zo strany SR dostatočne ambiciózný plán, ktorý povedie k zlepšeniu životných podmienok a sociálnej inklúzie osôb v MRK, a to ako v cieľoch, tak aj vo finančnej alokácii, keďže ide o oblasť, ktorá potrebuje čerpanie výrazných alokácií na to, aby došlo k výraznému zlepšeniu podmienok.

Aktuálne sa okrem prípravy nového OP Slovensko 2021 – 2027 spúšťa aj implementácia Plánu obnovy SR, ktorý by mal v budúcich rokoch priniesť výrazný synergický efekt vzájomného prepojenia s investíciami zo zdrojov EŠIF. Hoci Plán obnovy nepočíta s financiami na projekty pre MRK, špecificky zdôrazňuje podporu inkluzívneho vzdelávania⁵¹, ktorá sa významne dotkne práve detí a mládeže z MRK.

Vzhľadom na vyššie uvedené, s výnimkou oblasti inkluzívneho vzdelávania, to majú byť opäť ťažiskovo intervencie EŠIF, ktorými SR plánuje zabezpečiť implementáciu Stratégie 2030 a výraznejšie tak zlepšiť podmienky MRK. Pri definovaní rozsahu cieľov, zvolenej formy podpory a objemu alokovaných zdrojov na financovanie intervencií pre MRK je potrebné pamätať na ich prioritizáciu aj v tom význame, aby sa prostriedky v dostatočnom objeme dostali najmä k tým, ktorí ich najviac potrebujú. V rámci tejto snahy bude dôležité poučiť sa zo skúseností z implementácie PO5 a PO6 tak, aby cieľová skupina čo najmenej doplácala na nesystémovosť súčasného systému financovania služieb a politík pre MRK, ktorú prehlbuje neadekvátny prístup časti samospráv (napr. nepripravenosť, nezáujem, nesúhlas s desegregáciou Rómov a pod.).

Zo strednodobého hľadiska bude preto dôležité, aby nielen rezort MPSVR SR, ale aj ostatné rezorty pristupovali ku kľúčovým oblastiam Stratégie 2030 ako k národným prioritám práve preto, že majú potenciál celospoločenských zmien. V opačnom prípade môže byť súčasné výrazné spoliehanie sa na externé projektové zdroje EÚ rizikové z pohľadu účinnosti pomoci a reálnej integrácie MRK, ale aj z perspektívy udržateľnosti už dosiahnutého stupňa pokroku a pomoci MRK.

Ak je plnenie národných priorít primárne naviazané na projektové európske zdroje, dostupnosť potrebných sociálnych, zdravotných a ďalších služieb sa reálne zvyšuje len pre tie osoby, rodiny či komunity, ktoré žijú v prostredí aktívnych samosprávnych alebo sociálnych subjektov zapojených do projektových iniciatív. V opačnom prípade, ak je angažovanosť samosprávy, resp. ďalších relevantných subjektov nízka, výsledkom sú výrazné rozdiely v stupni zabezpečovania potrieb a dostupnosti služieb pre cieľové skupiny, zväčša riešené len veľmi obmedzenými vlastnými zdrojmi.

Tu sa dostávame k dileme, či, resp. do akej miery majú byť budúce investície pre cieľovú skupinu MRK podriadené pragmatickému prístupu a samo-výberu typu a kapacít realizovaných investícií zo strany samospráv, alebo sa vzhľadom na vypuklé a rokmi neriešené nerovnomernosti (napr. priestorová a etnická segregácia) bude hľadať iný model účinnejšej implementácie, osobitne v kritických lokalitách, v ktorých samosprávy nie sú pozitívne naklonené tomu, aby sa ľudia z MRK viac integrovali. Na základe poznania situácie v teréne sa hodnotitelia prikláňajú k názoru, že bude potrebná určitá kombinácia oboch prístupov, s možnosťou aj individuálnych riešení pre obce/lokality, v ktorých dlhodobo nedochádza k riešeniu zlej situácie MRK. V prípade niektorých samospráv, by na podnetenie záujmu mohlo fungovať zrušenie povinného spolufinancovania (5 %), resp. jeho prenesenie na štát.

Zhrnutie evaluačnej otázky 6

Intervencie PO6 vhodne zapadajú do nastaveného strategického rámca podpory OP ĽZ a podporujú komplexný prístup na riešenie osobitných potrieb geografických oblastí najviac postihnutých chudobou a cieľových skupín MRK, ktoré čelia segregácii, diskriminácii alebo sociálnemu vylúčeniu.

⁵¹ Na dostupnosť, rozvoj a kvalitu inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch je alokácia 210 mil. EUR.

Alokácia finančných prostriedkov na PO6 bola odôvodnená v čase programovania a v súlade s identifikovanými potrebami cieľovej skupiny MRK a ŠC PO. Rozhodujúci objem alokácie PO6 (približne 95 %) sa realizuje formou NFP na DOP, zvyšok je určený na implementáciu formou finančných nástrojov.

S výnimkou zrušených alokácií na priamu podporu subjektov sociálnej ekonomiky, alokácie vyhlásených výziev zohľadňujú previazanosť na jednotlivé ŠC PO6, sú založené na dostupných údajoch o cieľovej skupine, geografickom rozmiestnení podpory, predpokladanom dopyte a doterajšej implementačnej praxi.

Za neúspech možno považovať implementáciu podpory prestupného bývania, ktorá sa v navrhnutom koncepte veľkej časti samospráv javí ako príliš úzko vymedzená a komplikovaná. Reakciou SO bolo zníženie alokácie zo 45 mil. na 26 mil. EUR.

Celková suma doposiaľ predložených ŽoNFP potvrdzuje, že investičné potreby v obciach s MRK ďaleko prevyšujú aktuálne finančné možnosti PO6. Je preto zrejmé, že tento typ intervencií je potrebné v budúcom PO prioritizovať, no zároveň treba pamätať na zvýšenú potrebu administratívnych kapacít, ktoré sú, na rozdiel od ostatných intervencií, nevyhnutne potrebné aj na systematickú prácu so samosprávami.

Napriek vysokej potrebe a relevantnosti investičných projektov pre MRK sa nie celkom darí dostatočne rýchlo a pružne mobilizovať alokované zdroje do úspešne realizovaných projektov, ktoré by zabezpečili robustnejší fyzický a finančný pokrok implementácie.

K 31. 12. 2020 bola alokácia zdrojov EÚ na PO6 znížená o sumu 22 954 885 EUR, v celkovom vyjadrení o 27 005 748 EUR (zdroje EÚ + SR), v porovnaní so stavom na začiatku implementácie. Tieto prostriedky boli z rôznych príčin realokované v prospech PO5, čo je čiastočným uspokojením, keďže zostali k dispozícii cieľovej skupine MRK.

Implementačná prax ukazuje, že kontrahovanie a čerpanie v rámci DOP PO6 je náročnejšie a ťažšie predvídateľné, ako v PO, kde sú realizované veľké NP. Pri DOP je potrebné spracovať veľký počet menších investičných projektov, ktorých fyzická realizácia vyžaduje náročnejšiu prípravu a súčinnosť viacerých aktérov a profesií, ktoré musí žiadateľ/prijímateľ vhodne skoordinať.

Vzhľadom na množstvo výhod plynúcich z uplatnenia finančných nástrojov je z pohľadu hodnotiteľov negatívne, že ani do konca roka 2020 sa nepodarilo v predpokladanej miere spustiť ich implementáciu a nie je tak možné urobiť kvalifikované odporúčania smerom do budúcnosti.

3.7 E07: Do akej miery je zdôvodnené použitie konkrétneho finančného nástroja/formy podpory?

Implementácia aktivít PO6 prebieha primárne formou DOP. V prípade aktivít na dosiahnutie ŠC 6.1.1 a ŠC 6.2.1 má byť realizácia intervencií podporená aj formou využitia finančných nástrojov.

Dopytovo-orientované projekty

Použitie DOP ako spôsobu implementácie PO6, vzhľadom na investičný charakter podporených aktivít, a na fond, z ktorého sú financované (EFRR), je v súlade s európskou a národnou legislatívou a základnými dokumentami OP LZ – priamo vyplýva z článkov č. 60 – 61 Nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013 a súvisí s tým, že ide o investičné intervencie EFRR, ktoré nie je možné realizovať inak ako cez DOP.⁵²

DOP v PO6 sú implementované prostredníctvom výziev na predkladanie žiadostí o NFP určených okruhu oprávnených potenciálnych žiadateľov, medzi ktorými prebieha súťaž a ktoré vyhlasuje SO. Výhodou tohto typu projektov je, že žiadatelia o NFP (potenciálni prijímatelia NFP) môžu svoju žiadosť pripraviť v súlade s konkrétnymi požiadavkami MRK a prioritami danej obce/lokality, ktorú dobre poznajú. Nevýhodou je administratívna záťaž, ktorá sprevádza prípravu žiadosti o NFP a následne aj realizáciu projektu. Pre potenciálnych žiadateľov predstavuje príprava žiadosti o NFP a prípadná následná realizácia projektu nadmernú byrokraciu a finančné výdavky. Vzhľadom na to, že primárnymi žiadateľmi sú obce (pričom ide vo veľkej miere o menšie obce), sú častým problémom aj nedostatočné administratívne a odborné kapacity. Tento problém potvrdili aj zástupcovia prijímateľov NFP, obcí a jednej MNO, s ktorými hodnotitelia realizovali rozhovory. Tento problém riešia pomocou tretích strán – externých firiem, ktoré im pomáhajú s prípravou projektov, čo má za následok ďalšie zvýšenie výdavkov na projekt. Istou prekážkou pri spôsobe implementácie aktivít formou DOP môže byť aj spolufinancovanie, ktoré je vo výzvach PO6 nastavené na 5 % (viac v rámci E05).

Keďže v prípade PO6 z hľadiska vyššie uvedených legislatívnych obmedzení nie je možné uvažovať nad implementáciou aktivít formou národných projektov, je využitie spôsobu podpory aktivít prostredníctvom implementácie DOP adekvátne a dostatočne flexibilné.

Finančné nástroje

Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013 v Hlave IV čl. 37 – 43 hovorí o využití finančných nástrojov ako špecifického spôsobu implementácie aktivít formou návratnej formy pomoci. Na toto nariadenie nadväzuje Uznesenie vlády SR č. 736/2013 k Postupu implementácie finančných nástrojov cez SIH v programovom období 2014 – 2020. Na základe potreby vyjadrenej v oboch vyššie spomínaných dokumentoch bolo v marci roku 2015 Ministerstvom financií SR (MF SR)⁵³ vypracované aj ex-ante Hodnotenie pre využitie finančných nástrojov v SR v programovom období 2014 – 2020.

Z týchto dokumentov vyplýva nevyhnutnosť väčšieho využívania finančných nástrojov pri čerpaní prostriedkov z EŠIF v podmienkach SR, a to vyčlenením minimálnej alokácie na úrovni 3 % z každého OP.⁵⁴ FN sú tu identifikované ako vhodnejšia forma podpory najmä pri investíciách, pri ktorých sa očakáva finančná návratnosť, alebo pri ktorých dlhodobo zlyháva trh. FN majú podobu rôznych

---

⁵² Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

EURÓPSKY PARLAMENT, RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. 2013. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013.*

Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020. 2014.

CKO. 2021. *Systém riadenia európskych štrukturálnych a investičných fondov.*

⁵³ V spolupráci s Európskou investičnou bankou (EIB) a so spoločnosťou PriceWaterhouseCoopers a s Európskym investičným fondom (EIF).

⁵⁴ okrem OP pre cieľ európskej územnej spolupráce

finančných produktov (napr. úvery, záruky, mikropôžičky, kapitálové vklady a pod.). V ex-ante hodnotení bola medzi oblasti vhodnej na využitie finančných nástrojov zaradená aj sociálna ekonomika, čo bola jedna z plánovaných zmien oproti predchádzajúcemu programovému obdobiu.

Medzi výhody finančných nástrojov oproti grantovým mechanizmom patrí najmä ich návratný charakter, ktorý zabezpečuje udržateľnosť podporených aktivít a ich rozsiahlejší dopad, keďže sa ich potenciálny účinok znásobuje, vzhľadom na ich opakovanú použiteľnosť. Ďalšou výhodou je tzv. pákový efekt, teda zapojenie finančných prostriedkov z iných zdrojov (medzinárodné finančné inštitúcie, súkromný sektor). Použitie finančných nástrojov pôsobí zapíňaním existujúcich medzier na trhu aj na rôzne deformácie trhu. Externým faktorom, ktoré môžu tieto pozitívne efekty výrazne limitovať (a to predovšetkým v nových oblastiach, ako je sociálna ekonomika, v ktorých SR nemá predchádzajúce skúsenosti), sú nedostatočná informovanosť potenciálnych investorov či finančných sprostredkovateľov, spôsobujúca nepochopenie fungovania finančných nástrojov a s tým spojené obavy sa na nich podieľať. Rovnako negatívne môže pôsobiť aj nedostatočná odborná kapacita sociálnych podnikov vzhľadom na to, že nemajú skúsenosti s takouto formou pomoci. Nevýhodou pri implementácii plánovaných finančných nástrojov v oblasti bývania (mikropôžičky a prestupné bývanie) môže byť aj nedôvera konečných prijímateľov (MRK) voči finančnému sprostredkovateľovi. Pokiaľ pôjde o nový subjekt, s ktorým nemajú skúsenosť, a nebudú o podmienkach poskytnutia takýchto prostriedkov dostatočne informovaní, môže to hlavne zo začiatku výrazne znížiť dopyt po nich.

Nariadenie pritom umožňuje ich kombináciu s ďalšími formami podpory, čo bolo aj pôvodným zámerom PO6 OP LZ v oblasti podpory sociálnych podnikov (ŠC 6.2.1) a v oblasti podpory prístupu domácností k zlepšeným podmienkam bývania (ŠC 6.1.1).

RO v OP LZ poveril úlohami vykonávania finančných nástrojov tzv. fond fondov SIH, ktorý je priamym príjmom EŠIF a je zodpovedný za výber finančných sprostredkovateľov pre implementáciu finančných nástrojov. Po podpise zmluvy o financovaní medzi SO MV SR a SIH bolo dňa 28. 6. 2016 vyhlásené Vyzvanie pre finančné nástroje OP LZ v PO6 pod označením OPLZ-PO6-SC611/621-2016-FN pre oba ŠC 6.1.1 a 6.2.1. Oprávnenými aktivitami vo vyzvaní sú pre ŠC 6.1.1: (i) podpora programov prestupného bývania v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov MRK a (ii) podpora mikropôžičkových programov zameraných na podporu svojpomocnej výstavby obydľí. Pre ŠC 6.2.1 boli určené ako oprávnené aktivity: (i) podpora nákupu zariadení, technológií a licencií potrebných na realizáciu schváleného podnikateľského plánu podniku s dôrazom na využívanie mikropôžičiek a (ii) podpora mikrofinančných nástrojov.

Následne bol zrealizovaný výber finančných sprostredkovateľov. Podľa informácií získaných z rozhovoru so zástupcami SIH práve s výberom finančných sprostredkovateľov súviselo posunutie implementácie finančných nástrojov vo všetkých oblastiach v rámci OP LZ (a iných OP) takmer o rok. Komplikácie nastali kvôli tomu, že na základe Usmernenia EK pre členské štáty týkajúce sa výberu orgánov, ktoré vykonávajú FN⁵⁵, bol zrušený výber uskutočnený v rámci OP Výskum a Inovácie (OP Val)⁵⁶, ktorý mal podobu otvoreného a transparentného konania po vzore najlepšej praxe, a ktorý mal byť po tomto pilotnom odskúšaní aplikovaný aj na ďalšie OP a PO, vrátane OP LZ a PO6.

Jedným z dôvodov výrazného oneskorenia implementácie bol aj zdĺhavý proces verejného obstarávania finančných sprostredkovateľov a nízky počet relevantných subjektov na trhu. VO „Výber

---

⁵⁵ Oznámenie Komisie Usmernenia pre členské štáty týkajúce sa výberu orgánov, ktoré vykonávajú FN (2016/C 276/01). Podľa slov SIH toto Usmernenie síce bolo vydané až po tom, ako bol výber už spustený, avšak zo strany EK prišla informácia, že v prípade jeho dokončenia budú uplatnené korekcie a v dôsledku toho bol výber zrušený.

⁵⁶ Tento výber sa uskutočnil v rámci najjednoduchšej oblasti finančných nástrojov, teda podpory malých a stredných podnikov (MSP). Keďže bol tento výber zrušený a na podporu MSP z OP Val sa muselo uskutočniť verejné obstarávanie, a to posunulo implementáciu aj ostatných finančných nástrojov.

finančných sprostredkovateľov na implementáciu Záručného nástroja pre sociálnu ekonomiku“ bolo napokon ukončené výberom dvoch víťazov: Slovenská sporiteľňa, a.s. a Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych (TISE), SA až v roku 2019⁵⁷ a rovnako aj pri výbere finančných sprostredkovateľov na implementáciu Úverového nástroja na podporu aktivít sociálnej ekonomiky sa v apríli 2020 stala úspešným uchádzačom Slovenská sporiteľňa a.s. V dôsledku vypuknutia pandémie COVID-19 bolo spustenie záručného aj úverového nástroja oneskorené a poľský sprostredkovateľ TISE dočasne pozastavil svoje aktivity na Slovensku.

K pokroku však došlo v oblasti sociálneho bývania, keď bol do Obchodného registra SR v marci 2020 zapísaný Dostupný Domov j.s.a., založený akcionármi SIH a Slovenskou sporiteľňou a.s. Vklad SIH do základného imania spoločnosti by mal dosiahnuť do 31. 12. 2021 celkovo 4 600 000 EUR, z toho 4 443 918,20 EUR z PO3 a 156 081,80 EUR z PO6, t. j. v pomere 28,47:1. Zatiaľ bol z vyššie uvedenej sumy realizovaný vklad SIH do základného imania spoločnosti vo výške 1 800 000 EUR. Do konca roka 2020 poskytol Dostupný domov bývanie 20 znevýhodneným osobám, z toho boli tri osoby z MRK. Pre tento účel Dostupný domov nadviazal spoluprácu so siedmimi neziskovými organizáciami pracujúcimi so zraniteľnými skupinami, ktoré identifikujú vhodných klientov pre sociálne bývanie. Dostupný domov podľa ich potrieb nakupuje byty, ktoré im prostredníctvom partnerských neziskových organizácií ďalej prenajíma za zvýhodnených podmienok. Partnerské neziskové organizácie potom ubytovaným nájomníkom ďalej poskytujú rôzne sociálne služby podľa ich individuálnych potrieb.

Implementácia finančných nástrojov je nepochybne žiaducim krokom na ceste k udržateľnosti podporovaných aktivít, keďže predstavuje návratnú formu pomoci, ktorú je možné opakovane použiť, a ktorá prináša značné výhody v porovnaní s ďalším prehĺbovaním závislosti SR od nenávratnej finančnej pomoci z EŠIF. Vzhľadom na to, že oblasť sociálnej ekonomiky je novou oblasťou, v ktorej sa na dosiahnutie cieľov vhodne používajú aj FN, chýbajú potrebné skúsenosti s ich vykonávaním a tiež informácie o ich fungovaní.

Argumentácia na použitie DOP a finančných nástrojov ako spôsobov podpory intervencií v PO6 je z pohľadu hodnotiteľov dostatočná a relevantná, vzhľadom na platnú legislatívu a tiež vzhľadom na charakter podpory a jej potenciálnych prijímateľov.

Zhrnutie evaluačnej otázky 7

Keďže ide o investičné projekty spolufinancované z EFRR, implementácia PO6 prebieha v zmysle európskej legislatívy najmä prostredníctvom DOP. Napriek určitým ťažkostiam potenciálnych žiadateľov o NFP s prípravou žiadostí a zabezpečením spolufinancovania vo výške 5 % sú DOP vhodnou formou podpory intervencií PO6.

RO zároveň vyčlenil časť alokácie PO6 na FN – návratnú pomoc, ktorá má byť použitá na podporu prístupu domácností k zlepšeným podmienkam bývania (ŠC 6.1.1) a na podporu sociálnych podnikov (ŠC 6.2.1). Príjemcom tejto pomoci je SIH, ktorý od júna 2016 do apríla 2020 realizoval proces výberu finančných sprostredkovateľov pre implementáciu finančných nástrojov. Po vyriešení rôznych legislatívnych a technických komplikácií, ktoré súvisia aj s nedostatkom skúseností SR s takýmto typom pomoci, boli v decembri 2019 podpísané zmluvy s dvomi vybranými sprostredkovateľmi – Slovenskou sporiteľňou a TISE. Hoci sa v roku 2020 po vypuknutí pandémie COVID-19 implementácia záručného, ani úverového nástroja pre sociálnu ekonomiku nezačala, v marci 2020 bola Slovenskou sporiteľňou a SIH založená organizácia Dostupný domov. Do konca roka 2020 poskytol Dostupný domov bývanie 20 znevýhodneným osobám, z toho boli tri osoby z MRK.

---

⁵⁷ Zmluva so Slovenskou sporiteľňou, a.s. bola podpísaná dňa 15. 11. 2019 a zmluva s TISE bola podpísaná dňa 17. 12. 2019.

3.8 EO8: Do akej miery sú použité finančné prostriedky primerané cieľom PO a využívané efektívne a hospodárne v zmysle stratégie finančného riadenia EŠIF?

Predmetom tejto časti je posúdenie efektívnosti aktivít, ktoré boli realizované v rámci PO6. Ako je uvedené v rámci významovo prepojenej EO6, finančný rámec, a teda objem disponibilných zdrojov na PO6, sa v priebehu obdobia implementácie znížil za EÚ zdroj o sumu 22 954 885 EUR, v celkovom vyjadrení o 27 005 748 EUR (zdroje EÚ + SR). Uvedená zmena sa prostredníctvom príslušných revízií OP LŽ prejavila aj v úprave MU výstupu PO6.

V rámci hodnotenia sú za plnenie cieľov a dosahovanie plánovaných výsledkov považované dosiahnuté merateľné efekty, t. j. výstupy a výsledky realizovaných aktivít, ktoré je možné kvantifikovať:

- na úrovni projektov prostredníctvom zmluvne záväzných projektových ukazovateľov,
- na úrovni PO6 prostredníctvom sústavy MU výsledku a výstupu.

Efektívnosť a hospodárnosť je možné priebežne posúdiť cez úroveň plnenia cieľovej/aktuálnej hodnoty MU, vo vzťahu k alokovaným/zazmluvneným, alebo čerpaným finančným prostriedkom, relevantným k danému MU. Podrobné údaje o fyzickom a finančnom pokroku k 31. 12. 2020 sú uvedené v rámci EO1.

Vzhľadom na skutočnosť, že MU z projektovej úrovne sú agregované na úroveň OP LŽ do MU výstupu, je možné pomocou nich posúdiť príspevok EFRR k pokroku plnenia cieľov programu tak z finančného hľadiska, ako aj vecného plnenia hlavných typov aktivít v rámci jednotlivých ŠC PO6. Iná je situácia pri MU výsledku PO6 (celkom sedem špecifických ukazovateľov výsledku (R), ktorých cieľové hodnoty sa neagregujú z projektovej úrovne, ale vyplývajú zo zistení reálneho stavu v cieľovej oblasti, týkajúcej sa MRK. Účinnosť a efektívnosť ich plnenia bude možné zhodnotiť až po získaní údajov z relevantných štatistických zisťovaní, ktoré sú naplánované na roky 2021 a 2023.

Pri priamom štatistickom zisťovaní sa v nameranej výslednej hodnote MU prejaví okrem cieľových programových intervencií PO5/PO6, ďalších PO alebo programov s relevantnými synergiami aj mnoho externých vplyvov a ich interakcií. V konečnom dôsledku tak bude komplikované určiť čistý príspevok cieľových intervencií PO6 k zisteným hodnotám MU výsledku. To je pravdepodobne vysvetlením toho, že napriek realokácii vyššie zmienenej sumy zdrojov v neprospech PO6, sa cieľové hodnoty MU výsledku nekorigovali a upravovali v očakávaní, že hodnoty sa podarí dosiahnuť vďaka synergickým účinkom komplexného prístupu implementácie projektov v PO5, prípadne ďalších intervencií. Z uvedeného dôvodu je v rámci aktuálneho hodnotenia efektívnosť využívania finančných prostriedkov posúdená len na základe dosahovaných hodnôt MU výstupu (O).

Celkové čerpanie prostriedkov PO6 (EÚ + SR) dosahuje 44 401 060 EUR, čo zodpovedá 17,93 %. Porovnaním úrovne čerpania finančných prostriedkov na dosiahnuté hodnoty vybraných MU výstupu je možné indikatívne konštatovať, že pri všetkých MU s plnením nad 17,93 %, t. j. viac ako je priemerné čerpanie zdrojov, sú hodnoty dosahované nákladovo efektívne.

Ako uvádza nasledujúca tabuľka, ide o všetky porovnávané výstupové MU s nenulovou hodnotou, okrem CO34, ktorý dosahuje plnenie len na 6,35 % a k sledovanému termínu je nákladovo neefektívny. Počet MU výstupu s nulovou hodnotou plnenia sa vplyvom zrušenia alokácií na pôvodne plánované aktivity v rámci ŠC 6.2.1 (podpora sociálnych podnikov) medziročne znížil, z pôvodných siedmich MU len na zostávajúce tri MU (CO01, CO03, O0307), zrušené boli štyri MU (CO05, O0202, O0203, O0204).

MU O0194 – Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania a CO32 Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách sú jediné, ktoré prekračujú cieľovú hodnotu (117,55 %, resp. 111,54 %) a možno pri nich formálne indikovať priebežne najvyššiu efektívnosť. Pri O0194 je to však aj z dôvodu, že do jeho výslednej hodnoty sa agreguje viacero projektových ukazovateľov z viacerých

typov intervencie, okrem výstavby/rekonštrukcie obydľí aj z oblastí nakladania s komunálnym odpadom a výstavby pozemných komunikácií. Pre takto široko ponímané „zlepšovanie foriem bývania osôb z MRK“ je cieľová hodnota (41 131 osôb) projektovaná málo ambiciózne, čo potvrdzuje aj implementačná prax, keď pri veľmi nízkom čerpaní zdrojov je cieľová hodnota MU už prekročená (117,55 %).

Pri CO32 merajúcom energetickú efektívnosť a CO34 merajúcom zníženie emisií skleníkových plynov je plnenie ich cieľových hodnôt veľmi závislé od spôsobu kvantifikácie zníženia ročnej spotreby energie, resp. emisií v projektovaných verejných budovách, pričom prepočet možného zníženia na jednotku stavebnej plochy sa niekoľkokrát menil a pravdepodobne sa bude meniť aj v budúcnosti, v nadväznosti na konkrétnu situáciu po realizácii stavebného diela.

Najnižšia indikatívna nákladová efektívnosť je pri aktivitách, ktorých MU vykazujú nulové plnenie. Hoci v rámci dotknutých typov intervencie (sociálne podniky, renovácia domácností) sa nečerpali žiadne, alebo minimálne zdroje, už len ich dlhodobá príprava a výdavky na prípravu a chod implementačného aparátu spôsobujú ich priebežnú neefektívnosť. Je potrebné zdôrazniť, že takéto porovnanie poskytuje len indikatívny pohľad na efektívnosť, pretože nie každý MU rovnako reaguje na úroveň vynakladaných/čerpaných prostriedkov.

Nepriamo na efektívnosť vplývajú aj výdavky na administratívne kapacity a celkovú prevádzku potrebného implementačného aparátu. Jeho cyklickú optimalizáciu a predpokladané potreby na zabezpečenie požadovanej výkonnosti a ostatných funkcií SO je v kompetencii RO, resp. CKO.

V ďalšej časti je uvedené **posúdenie efektívnosti** z pohľadu dosahovaných hodnôt kľúčových MU výstupu PO6 vyjadrenej nákladmi na mernú jednotku príslušného MU. V záujme dosiahnutia reálnejšieho pohľadu sú v nasledujúcej tabuľke ku konkrétnemu typu aktivít PO6 priradené alokované, zazmluvnené a čerpané sumy NFP, z ktorých je následne (pozri tabuľka č. 19) urobený prepočet kategórií nákladovej efektívnosti za relevantné MU výstupu.

Pre jednoznačné priradenie súm NFP k príslušným MU boli sumy na inžinierske siete priradené k sumám na podporu prístupu k pitnej vode, nie k zlepšeniu podmienok bývania. Do úvahy nebola vzatá alokácia na výzvu CUR1, ktorá je určená pre všetky aktivity. Sumy za FN boli priradené len k MU za IP 6.2.

Tabuľka 18: Priradenie súm k cieľovým typom aktivít PO6 (v EUR)

Zameranie výziev	Alokované EÚ + SR	Zazmluvnené NFP	Čerpané COV
Materské školy (4x)	136 470 588	68 873 419	18 656 572
Komunitné centrá (2x)	36 949 455	30 908 843	13 252 578
Pitná voda (2x)	30 588 235	5 276 896	1 942 875
Odpady	21 365 053	16 131 938	11 029 046
Prestupné bývanie	30 588 235	11 583 490	0
Pozemné komunikácie	30 588 235	3 361 653	0
Finančné nástroje	51 218 254	13 571 195	3 392 799
Inžinierske siete	20 588 235	-	0
Spolu	358 356 290	149 707 434	48 273 869

Zdroj: SO MV SR (Súhrnný prehľad k 31. 12. 2020)

Tabuľka 19: Prepočet efektívnosti vybraných MU výstupu v nadväznosti na alokované, kontrahované a čerpané finančné zdroje PO6

Typ aktivít	Kód	Názov MU	Merná jednotka	A Cieľ (2023)	B Stav (2020)	C Plnenie (v %)	D Východisková efektívnosť ⁵⁸ (v EUR)	E Ex-ante efektívnosť ⁵⁹ (v EUR)	F Priebežná efektívnosť ⁶⁰ (v EUR)
Prestupné bývanie Odpady Pozemné kom.	O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	osoby	41 131	48 349	117,55	2 007	756	228
Prestupné bývanie	O0199	Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou	domácnosti	435	0	0,00	70 318	26 629	-
Materské školy (spolu)	O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materské školy	69	13	18,84	784 314	395 824	478 374
	O0197	Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materské školy	105	29	27,62			
	CO35	Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	Osoby	12 876	3 122	24,25	10 599	5 349	5 976
Komunitné centrá (spolu)	O0196	Počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrá	125	43	34,40	269 704	225 612	281 970
	O0198	Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrá	12	4	33,33			
Pitná voda + inž. siete	CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	Osoby	26 778	9 735	36,35	3 664	197	200
Verejné budovy (MŠ, KC, bývanie)	CO34	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	tony CO ₂ ekv.	12 668	855	6,75	16 104	8 791	37 321
	CO32	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	685 000	764 069	111,54	298	163	42
Sociálne podniky	CO01	Výrobné investície: Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	56	0	0,00	242 343	242 343	-
	CO03	Výrobné investície: Počet podnikov, ktoré dostávajú finančnú podporu inú ako granty	podniky	10	0	0,00	1 357 120	1 357 120	-
	O0307	Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporovaných podnikoch	FTE	51	0	0,00	266 102	266 102	-

⁵⁸ D = Alokácia/cieľová hodnota MU

⁵⁹ E = Zazmluvnené/cieľová hodnota MU

⁶⁰ F = Čerpané COV/aktuálna hodnota MU

V tabuľke sú prepočítané tri kategórie nákladovej efektívnosti:

- a) **východisková efektívnosť** ako pomer alokovaných finančných prostriedkov (disponibilných na NFP) a cieľových hodnôt sledovaných MU (projektované hodnoty),
- b) **ex-ante efektívnosť** ako pomer agregovaného kontrahovania NFP a cieľových hodnôt sledovaných MU, jej výpovedná hodnota sa zvyšuje, ak sú hodnoty MU dosahované pri vysokej miere kontrahovania alokácie,
- c) **priebežná efektívnosť** ako pomer agregovaného čerpania NFP a aktuálne dosiahnutých hodnôt sledovaných MU. Táto má najnižšiu výpovednú hodnotu, pretože rôzne typy aktivít, resp. projektov, majú rôznu proporčnosť financovania a dosahovania efektov počas realizácie (napr. 50 % čerpaných prostriedkov nemusí znamenať dosiahnutie 50 % úrovne cieľovej hodnoty MU).

Východisková efektívnosť predstavuje zároveň predpokladanú hodnotu jednotkových nákladov v čase projektovania cieľovej hodnoty MU, resp. pri jej úprave v rámci poslednej revízie OP.

Podľa údajov v tabuľke, v rámci všetkých sledovaných MU pre IP 6.1, **vychádza východisková nákladová efektívnosť podstatne nižšia ako priebežná efektívnosť**, ktorá je odvodená od reálneho stavu čerpania a dosiahnutej hodnoty MU, čo by poukazovalo na vysokú nákladovú efektívnosť realizovaných intervencií. V danom prípade je však tento stav významne ovplyvnený nízkymi úrovňami čerpania kontrahovaných prostriedkov, keď vykázané výstupy projektov časovo predbiehajú fyzické čerpanie zdrojov NFP.

Pri MU, ktoré dosahujú plnenie nad 100 %, tzn. prekročenie cieľovej hodnoty (O0194 a CO32), môže hodnota priebežnej efektívnosti výrazne pod úrovňou východiskovej aj ex-ante efektívnosti znamenať, že splnenie projektovaného výstupu bolo dosiahnuteľné aj s nižšími zdrojmi. Uvedené poukazuje na veľkú dôležitosť správneho a analyticky podloženého projektovania cieľových hodnôt MU.

Z prepočítaných hodnôt je evidentná nákladová „nadprojekcia“ pri MU priradených k investíciám do MŠ (projektovaná 784 314 EUR/MŠ verus 478 374 EUR/MŠ na základe reálneho čerpania), ktorú čiastočne možno vysvetliť nižším limitom na jeden projekt v prvých dvoch výzvach na MŠ⁶¹, t. j. výzvach, z ktorých projekty sú s najväčšou pravdepodobnosťou ukončené.

Ďalej pri investíciách týkajúcich sa MU O0194 *Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania* (projektovaná 2 007 EUR/osoba verus 228 EUR/osoba na základe reálneho čerpania). MU O0194 je pre takéto porovnanie príliš súhrnný, keďže integruje rôzne účinky v rámci projektov bývania, odpadov, pozemných komunikácií a tiež prístupu k vode.

Podobne pri investíciách týkajúcich sa MU CO18 *Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody* (projektovaná 3 664 EUR/osoba verus 200 EUR/osoba na základe reálneho čerpania).

Najkonzistentnejšie vychádza nákladová efektívnosť pri projekcii MU O0196 a MU O0198, priradených k investíciám do KC (projektovaná 269 704 EUR/KC verus 281 970 EUR/KC na základe kontrahovania).

Pri MU, ktoré vykazujú nulové plnenie nie je možné urobiť prepočet priebežnej efektívnosti (delenie nulou). Pri MU priradených k IP 6.2 (plnenie len cez FN) vychádzajú hodnoty východiskovej a ex-ante efektívnosti zhodne, pretože do prepočtu bola použitá suma alokácie na FN zhodná so sumou kontrahovania. Po nábehu reálneho čerpania v rámci jednotlivých typov FN bude možné prepočet hodnôt upresniť podľa reálneho zamerania konkrétneho FN.

V rámci porovnávaných MU majú vyššiu vypovedaciu schopnosť prepočítané hodnoty priebežnej efektívnosti prislúchajúce k MU, ktoré boli generované na základe projektov už z väčšej časti implementovaných, pri ktorých dosiahla suma čerpania vyššie úrovne (vyššie pomerné využitie

---

⁶¹ Výzvy na podporu MŠ 2 a 3 (vyhlásené v roku 2018, resp. 2019) umožňovali max. výšku príspevku na projekt 1,9 mil. EUR pre verejný a neziskový sektor, resp. 2 mil. EUR pre štátny sektor, kým prvé dve výzvy na MŠ (1a/1b vyhlásené v roku 2016) umožňovali max. COV v ŽoNFP 1 mil. EUR.

kontrahovaných zdrojov na generovanie výstupov/výsledkov). Z porovnávaných sú to najmä MU priradené k intervenciám do MŠ a KC. Prepočítané hodnoty priebežnej efektívnosti pri viacerých porovnávaných MU sú nateraz skôr orientačné, ich reprezentatívnosť sa bude zvyšovať s rastúcou mierou čerpania NFP. Slúžia ako pomocný ukazovateľ efektívnosti, ktorý je potrebné interpretovať v kontexte aktuálneho kontrahovania a čerpania a tiež miery dosahovania projektovanej cieľovej hodnoty príslušného MU. V prípade niektorých MU sa nízka miera ich plnenia premieta do nízkej priebežnej efektívnosti vynakladaných výdavkov, a z toho dôvodu môže byť výpovedná hodnota prepočtu pri týchto MU obmedzená.

Na základe prepočítaných hodnôt ex-ante a priebežnej nákladovej efektívnosti (pri nenulovom stave MU) je možné predbežne konštatovať, že použité (kontrahované a čerpané) finančné zdroje v rámci IP 6.1 sú využívané efektívne a primerane cieľom. Ide o orientačné prepočty, ktoré sú pri viacerých MU obmedzené nízkou hodnotou čerpania a pri štyroch sledovaných MU nulovým plnením. Z toho dôvodu je vhodné posúdenie efektívnosti zopakovať v čase, keď bude väčšina projektov ukončená a väčšina finančných zdrojov vyčerpaná.

Najpresnejším prepočtom nákladovej efektívnosti bude konečná ex-post efektívnosť, vyčíslená na základe reálne vynaložených celkových oprávnených výdavkov riadne ukončených projektov a reálne dosiahnutých hodnôt priradených MU pri ukončení implementácie PO6. Tento spôsob určenia nákladovej efektívnosti bude mať najvyššiu výpovednú hodnotu a bude vhodné ho použiť po riadnom ukončení všetkých projektov k 31. 12. 2023.

S efektívnosťou veľmi úzko súvisí **hospodárnosť výdavkov**. Na úrovni projektu sa hospodárnosťou rozumie minimalizácia výdavkov nevyhnutných na realizáciu projektu pri rešpektovaní cieľov projektu a zachovaní vyššie uvedených podmienok. Zásada hospodárnosti znamená, že žiadateľ/prijímateľ pri zabezpečení realizácie projektu postupuje čo možno najhospodárnejšie, tzn. náklady na akúkoľvek pred-realizačnú, realizačnú či po-realizačnú fázu projektu sú minimálne možné na to, aby bol dosiahnutý cieľ projektu.

Pri implementácii PO6 je v požadovanom rozsahu implementovaný Systém riadenia EŠIF,⁶² ktorý podrobne definuje spôsob a zapojenie relevantných subjektov do riadenia a kontroly projektov. Kontrolou projektu sa rozumie súhrn činností RO a ním prizvaných osôb⁶³, ktorými sa overuje plnenie podmienok poskytnutia príspevku v súlade so zmluvou o NFP, súlad deklarováných výdavkov a ostatných údajov predložených zo strany prijímateľa a súvisiacej dokumentácie s legislatívou EÚ a SR, dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti poskytnutého NFP, dôsledné a pravidelné overenie dosiahnutého pokroku realizácie aktivít a výstupov projektu a ďalšie povinnosti stanovené prijímateľovi v zmluve o NFP.

V zmysle Systému riadenia EŠIF sa hospodárnosť a efektívnosť výdavkov projektu posudzujú komplexne na úrovni RO alebo SO, a to najmä v rámci nasledovných procesných fáz:

- a) odborné hodnotenie predložených projektových zámerov a ŽoNFP (posúdenie výdavkov projektu v nadväznosti na ciele projektu);
- b) kontrola verejného obstarávania;
- c) kontrola ŽoP (súlad deklarováných výdavkov a zmluvy o poskytnutí NFP).

Tento prístup, zakotvený v Systéme finančného riadenia EŠIF, umožňuje viacstupňovú kontrolu a posúdenie zásad hospodárnosti⁶⁴ všetkých oprávnených výdavkov projektu. Vo fáze konania o ŽoNFP

---

⁶² Aktuálne od 15. 6. 2021 je v platnosti 11. verzia Systému riadenia EŠIF pre programové obdobie 2014 – 2020.

⁶³ § 24 zákona o finančnej kontrole

⁶⁴ Na implementáciu projektov EŠIF sa vzťahuje zákon č. 357/2015 Z.z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov, prostredníctvom ktorého sú systematicky zabezpečované činnosti na overovanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti finančných operácií alebo ich častí pred ich uskutočnením, v ich priebehu a až do ich konečného vysporiadania, zúčtovania, dosiahnutia a udržania výsledkov a cieľov finančných operácií alebo ich častí.

žiadateľ preukazuje, že nárokováné výdavky sú hospodárne a zodpovedajú obvyklým cenám v danom čase a mieste, alebo stanovenému finančnému/percentuálnemu limitu alebo benchmarku, s dôrazom na dodržiavanie zásady „hodnoty za peniaze“. Predbežné uistenie o primeranosti a hospodárnosti nákladov poskytuje tiež stanovenie maximálnej výšky príspevku na projekt, prípadne na žiadateľa v kombinácii s ďalšími parametrami výzvy.

Dôležitým nástrojom zaistenia efektívnosti a hospodárnosti predpokladaných výdavkov projektu je súbor vybraných podmienok oprávnenosti konkrétnej výzvy/vyzvania, ktoré musí ŽoNFP spĺňať. Tieto sú následne overené a posúdené v procese odborného hodnotenia ŽoNFP.⁶⁵

SO v rámci definovania a uplatňovania hodnotiacich kritérií zabezpečuje, aby projekt, ktorý nespĺňa podmienky hospodárnosti a efektívnosti nemohol byť schválený, t. j. aby takýto projekt nespĺnil podmienky odborného hodnotenia, pričom uvedené nevylučuje možnosť schválenia projektu v prípadoch, keď bol rozpočet krátený o nehospodárne výdavky, a to podľa vopred jasne nastavených pravidiel a kritérií.

Na základe kvalitatívneho posúdenia efektívnosti a hospodárnosti je možné kriticky hodnotiť niektoré procesy, ktoré spôsobujú prieťahy a oneskorenú implementáciu projektov, napr. predĺžená/oneskorená príprava výziev, opakované revízie výziev a s tým spojené späťvzatia a opakované predkladanie ŽoNFP do revidovaných výziev s výhodnejšími podmienkami podpory, komplikovanosť splnenia podmienok výziev a pod. V princípe sú to komplikácie, vplyvom ktorých je úroveň generovaných výstupov nedostatočná a/alebo generovaná so značným oneskorením. Na základe zistení hodnotiteľov sa ako kľúčové ukazuje **zlepšenie pred-realizačnej fázy projektov** tak, aby počas nej bola predvídaná a odfiltrovaná väčšina chýb a potenciálnych komplikácií. Podrobnejšie o možnostiach, ako zintenzívniť implementáciu PO6, pojednáva EO5.

Pomerne silné uistenie o primeranosti, hospodárnosti a efektívnosti DOP poskytuje podrobne prepracovaný **súbor benchmarkov a finančných limitov** pre jednotlivé typy objektov/zariadení, zohľadňujúcich veľkosť/kapacitu objektov, spôsob realizácie (stavba, rekonštrukcia, nadstavba a pod.) a ďalšie parametre objektov, ktoré tak môže poskytovateľ cielene limitovať, predovšetkým za účelom zvýšenia nákladovej efektívnosti verejných zdrojov. Benchmarkom je stanovená optimálna úroveň výdavkov a finančným limitom je ohraničená hodnota oprávnenosti výdavkov. Poskytovateľ ich zároveň využíva v kombinácii so stanovenou maximálnou výškou príspevku pre žiadateľa⁶⁶ (pozri tabuľka č. 20 nižšie).

SO v Príručke k oprávnenosti výdavkov stanovuje všeobecne platné zásady a podmienky pre uplatňovanie benchmarkov a finančných limitov pre zvýšenie flexibility ako jedného z nástrojov na overenie hospodárnosti a efektívnosti výdavkov projektu. Benchmark stanovuje optimálnu úroveň výdavkov a finančný limit je hornou hraničnou hodnotou oprávnenosti, ktorú SO akceptuje po zohľadnení objektívnych skutočností na prekročenie optimálnej hodnoty benchmarku. Pri prekročení výšky benchmarku z objektívnych príčin (napr. zo stavebno-technických, technologických, geotechnických, prírodných, časových alebo iných dôvodov) je žiadateľ povinný odôvodniť jeho prekročenie, pričom hodnota výdavku nesmie byť vyššia ako hodnota finančného limitu.

---

⁶⁵ Východiskom pre posudzovanie oprávnenosti výdavkov OP LZ z pohľadu ich hospodárnosti je Metodický pokyn CKO č. 18 k overovaniu hospodárnosti výdavkov na programové obdobie 2014 – 2020, ktorý formuluje základné pravidlá a postupy pre proces posudzovania zásady hospodárnosti výdavkov projektu, resp. ŽoNFP.

⁶⁶ SO používa dva typy finančných limitov. Jeden je v spojení s benchmarkami a vyjadruje technickú náročnosť investície a druhý je previazaný na počet MRK, ktorých sa intervencia dotkne a ktorý nastavuje max. COV projektu.

Tabuľka 20: Príklady maximálnej výšky COV na projekt v rámci výziev vyhlásených v roku 2020

Počet podporených osôb MRK, ktorým sa v dôsledku realizácie projektu zabezpečí zlepšený prístup k pitnej vode	Maximálna výška COV
30 – 99 osôb MRK	130 000 EUR
100 – 199 osôb MRK	250 000 EUR
200 – 399 osôb MRK	500 000 EUR
400 – 749 osôb MRK	800 000 EUR
750 – 1299 osôb MRK	1 200 000 EUR
1300 a viac osôb MRK	1 500 000 EUR 3 500 000 EUR ⁶⁷
Počet podporených osôb MRK, ktorým sa v dôsledku realizácie projektu zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania/dobudovania kanalizačnej siete a/alebo ČOV a pripojením sa k nej (inžinierske siete)	Maximálna výška COV
50 – 99 osôb MRK	450 000 EUR ⁶⁸
100 – 249 osôb MRK	650 000 EUR
250 – 499 osôb MRK	1 300 000 EUR
500 – 999 osôb MRK	2 100 000 EUR
1000 a viac osôb MRK	3 000 000 EUR

Zdroj: MV SR (vlastné spracovanie)

Pozn.: V oboch prípadoch bolo v snahe predchádzať exklúzii medzi MRK a nerómskou populáciou bez prístupu k pitnej vode umožnené žiadateľom, v závislosti od počtu podporených osôb MRK, realizovať oprávnené aktivity aj mimo prostredia MRK, a to v maximálnom pomere 50 % oprávnených výdavkov, ktoré sú spojené s oprávnenými výdavkami pre osídlenie MRK a/alebo ktoré sú na trasovaní smerujúcom do osídlenia MRK.

Ako podporu zvýšenia hospodárnosti využívania verejných zdrojov je hodnotené aj použitie pomocného parametrického údaju, ktorý za účelom posúdenia efektivity projektu SO zaviedol v rámci Podmienok poskytnutia príspevku v rámci niektorých výziev (napr. v priebehu roku 2020 pri výzve zameranej na podporu prístupu k pitnej vode, pri výzve na podporu dobudovania inžinierskych sietí v prostredí MRK, predtým tiež vo výzve na dobudovanie základnej technickej infraštruktúry). V takom prípade sa v rámci odborného hodnotenia hodnotiace kritérium „Posúdenie efektivity projektu“ v oblasti „Navrhovaný spôsob realizácie“ aplikuje prepočet kvantitatívnej hodnoty výdavku na jednu mernú jednotku príslušného ukazovateľa. V rámci hodnotenia projektu sa potom posudzuje **pomer kvantitatívnej hodnoty voči parametrickému údaju**. Kvantitatívna hodnota výdavku na jednu mernú jednotku ukazovateľa je vypočítaná ako podiel výdavkov voči ukazovateľu projektu, t. j. celková výška výdavkov (COV) na danú aktivitu v pomere k počtu obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania, napr. prostredníctvom prístupu k pitnej vode, a to $C = A/B$, kde:

A – celková výška oprávnených výdavkov uvedená žiadateľom v ŽoNFP (v EUR)

B – hodnota ukazovateľa cieľovej skupiny uvedená v ŽoNFP, t. j. P0156 – Počet osôb MRK s prístupom k pitnej vode v dôsledku realizácie projektu

C – kvantitatívna hodnota výdavku na jednu mernú jednotku ukazovateľa

Následne sa vypočíta pomer kvantitatívnej hodnoty výdavku na jednu mernú jednotku (*C*) a parametrického údaju pre potreby pridelenia bodov, hodnota $U = C/D$, kde:

D – parametrický údaj⁶⁹ pre posúdenie kvantitatívnej hodnoty ukazovateľa voči výdavkom projektu.

⁶⁷ Zvýšenie limitu v rámci zmeny č. 3 výzvy z 15. 1. 2021

⁶⁸ Kategória zavedená v rámci zmeny č. 1 výzvy z 1. 4. 2021

⁶⁹ Ako príklad uvádzame rozsah hodnôt *D* pre výzvu na prístup k pitnej vode:

Pre orientačné porovnanie môže byť pomocným ukazovateľom pri posudzovaní hospodárnosti aj výsledná priemerná suma NFP na jeden projekt, ktorá na základe zazmluvnených projektov vychádza nasledovne (pozri tabuľka č. 21 nižšie).

Tabuľka 21: Určenie priemernej veľkosti NFP v rámci DOP PO6

Typ intervencie	Počet kontrahovaných projektov	Kontrahované NFP (v EUR)	Priemerná suma NFP na projekt (v EUR)
MŠ 1a (150)	30	13 139 013	437 967
MŠ 1b (mimo 150)	21	5 628 067	268 003
MŠ 2	69	37 950 019	550 000
MŠ 3	26	12 156 320	467 551
MŠ spolu	146	68 873 419	471 736
KC	53	13 238 548	249 784
KC (MNO)	78	17 670 294	226 542
KC spolu	131	30 908 843	235 945
PV 1	33	2 637 807	79 934
PV 2	19	2 639 089	138 899
Pitná voda spolu	52	5 276 896	101 479
Odpady	132	16 131 938	122 212
Prestupné bývanie	13	11 583 490	891 038
Pozemné komunikácie	13	3 361 653	258 589

Zdroj: SO MV SR (vlastné spracovanie k 31. 12. 2020)

Z prezentovaných údajov v tabuľke vychádza najvyšší priemerný NFP na schválený projekt pri podpore prestupného bývania (891 038 EUR) a následne pri podpore MŠ (471 736 EUR). Z priebehu hodnôt je medzi obdobnými výzvami zrejмый trend postupného nárastu priemernej výšky NFP, ktorý súvisí s dodatočným zvyšovaním benchmarkov alebo finančných limitov rámci novších výziev. Najmarkantnejší rozdiel v rámci obdobných výziev je pri výzve MŠ 1b (mimo 150) a výzve MŠ 2 (nárast priemerného NFP o vyše 105 %) a v rámci výziev PV 1 a PV 2 (nárast priemerného NFP o takmer 74 %).

Zhrnutie evaluačnej otázky 8

Efektívnosť plnenia cieľov PO6 meraná MU výstupu je nateraz nízka, celkovo až štyri MU výstupu vykazujú nulové plnenie, pričom ďalšie štyri MU výstupu v rámci IP 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov, boli zrušené v rámci revízie OP LŽ ver. 6.

Primeranosť využívania prostriedkov k jednotlivým cieľom PO6 tak nie je optimálna, vzhľadom na výrazné podhodnotenie dôležitosti financovania aktivít v rámci ŠC 6.2.1, zameraného na veľmi potrebné zvýšenie miery zamestnanosti cieľovej skupiny MRK.

Počet osôb MRK, ktorým realizácia projektu zabezpečí zlepšený prístup k pitnej vode	Parametrický údaj (D)
30 – 90 osôb MRK	1 800
100 – 399 osôb MRK	1 700
400 – 749 osôb MRK	1 500
750 – 1299 osôb MRK	1 200
1 300 a viac osôb MRK	900

Po zaznamenaní komplikácií a prietahov pri príprave a spúšťaní FN bolo na mieste výpadok pomoci kompenzovať priamymi intervenciami do sociálnych podnikov. Účinnosť realizovaných aktivít premietnutá do plnenia cieľov je tak nateraz nízka, avšak primeraná nízkemu reálnemu čerpaniu verejných zdrojov.

Pri MU, ktoré dosahujú plnenie nad 100 %, tzn. prekročenie cieľovej hodnoty (O0194 a CO32), môže hodnota priebežnej efektívnosti výrazne pod úrovňou východiskovej aj ex-ante efektívnosti znamenať, že splnenie projektovaného výstupu bolo dosiahnuteľné aj s nižšími zdrojmi. Uvedené poukazuje na veľkú dôležitosť správneho a analyticky podloženého projektovania cieľových hodnôt MU.

Pri MU, ktoré vykazujú nulové plnenie, nie je možné urobiť prepočet priebežnej efektívnosti.

Pre pomerne široko zadané „zlepšovanie foriem bývania osôb z MRK“ je cieľová hodnota MU O0194 (41 131 osôb) projektovaná málo ambiciózne, keď je len pri zhruba 13,4 % čerpaní alokovaných zdrojov cieľová hodnota MU už prekročená (117,5 %).

Na základe prepočítaných hodnôt nákladovej efektívnosti MU výstupu sledovaných v rámci IP 6.1 (pri MU s nenulovým stavom) je možné predbežne konštatovať, že finančné zdroje sú využívané primerane jej ŠC a sú využívané efektívne a hospodárne.

SO v rámci definovania a uplatnenia hodnotiacich kritérií vhodným spôsobom zabezpečuje, aby projekt, ktorý nespĺňa podmienky hospodárnosti a efektívnosti nemohol byť schválený, t. j. aby takýto projekt nespĺnil podmienky odborného hodnotenia (benchmarky, finančné limity, parametrické údaje).

Definitívnym a najpresnejším prepočtom nákladovej efektívnosti bude konečná ex-post efektívnosť, vyčíslená na základe reálne vynaložených celkových oprávnených výdavkov riadne ukončených projektov a reálne dosiahnutých hodnôt priradených MU pri ukončení implementácie PO6.

4 Odporúčania

Na základe zistení v rámci jednotlivých evaluačných otázok boli navrhnuté odporúčania pre OP LŽ.

4.1 Operatívne (pre programové obdobie 2014 – 2020)

Primárnym problémom PO6 naďalej zostáva nízka intenzita implementácie projektov v jednotlivých tematických oblastiach a s tým súvisiace nízke čerpanie alokovaných zdrojov. Je preto potrebné sústrediť pozornosť na hľadanie spôsobov, ako zvýšiť záujem potenciálnych žiadateľov o vyhlásené výzvy, zrýchliť schvaľovací proces podaných ŽoNFP a kontrahovanie a zjednodušiť implementáciu projektov.

Podľa názoru hodnotiteľov by mali RO a SO zvážiť nasledovné opatrenia:

- 1) Je potrebné sústrediť úsilie na **zvýšenie výkonnosti jednotlivých druhov kontrol** v rámci schvaľovania ŽoP a zmenových konaní prijímateľov, ako aj zrýchlenia kontrahovania už schválených ŽoNFP. Za týmto účelom je opodstatnené zvážiť posilnenie, resp. prehodnotenie systému práce administratívnych kapacít a prerozdelenie agendy medzi jednotlivými oddeleniami SO. V prípade ďalších obmedzení v dôsledku pandémie COVID-19 je potrebné mať záložný plán na zabezpečenie kľúčových kontrolných procesov aj bez fyzickej kontroly na mieste.
- 2) Aby sa v budúcnosti minimalizovalo riziko nenaplnenia ukazovateľov zámeru (MU s cieľovými hodnotami 2023) je nevyhnutné **systematickejšie, priebežne a konzistentne pracovať so samosprávami** v rámci Atlasu RK a neobmedzovať sa pritom len na ich dostatočnú informovanosť. Je potrebné hľadať konkrétne mechanizmy na zvýšenie dostupnej administratívno-technickej podpory žiadateľov a zvýšenej zainteresovanosti poskytovateľa na výsledkoch realizovaných intervencií. Zlepšeniu reálnej implementácie projektov PO6 by napríklad pomohla vyššia zainteresovanosť regionálnych kancelárií ÚSVRK a podľa možností aj vťahnutie existujúcich partnerských organizácií a subjektov, ktoré sa venujú činnostiam pre MRK.
- 3) Z hľadiska potenciálnych žiadateľov o projekty PO6 je potrebné vychádzať zo skutočnosti, že k 31. 12. 2020 bolo až 475 z 825 obcí uvedených v Atlase RK (teda 58 %) bez investičnej pomoci z PO6. Absorpčná kapacita teda naďalej zostáva mimoriadne vysoká. Primárnu pozornosť treba zamerať na **31 nezapojených obcí z prvej 150-ky a na nezapojené obce s vysokým podielom rómskych obyvateľov**.
- 4) Keďže oblasť VO a kontrol dokumentácie z VO je dlhodobo problematická, vypracovanie a **zverejnenie vzorovej dokumentácie k zadávaniu zákaziek na stavebné práce** by malo priniesť nielen zjednotenie prístupu žiadateľov/prijímateľov pri príprave dokumentácie k VO, elimináciu nedostatkov v dokumentácii k VO, ale aj skrátenie času určeného na kontrolu VO. Toto opatrenie, vo väzbe na posilnenie administratívnych kapacít na kontrolu VO, má potenciál zefektívnenia a zrýchlenia aj nadväzujúcich kontrolných procesov schvaľovania ŽoP a čerpania zdrojov.
- 5) SO by mal venovať zvýšenú pozornosť aj dodržiavaniu termínov v rámci predkladania a schvaľovania výročných a záverečných monitorovacích správ od prijímateľov tak, aby sa údaje zo všetkých projektov v sledovanom ročnom období dostali do ITMS a **vykazovanie bolo čo najpresnejšie**.

4.2 Strategické (pre programové obdobie 2021 – 2027)

Podpora projektov v PO6 zameraných na investičné opatrenia v obciach s prítomnosťou MRK má podľa názoru hodnotiteľov veľký význam, a to aj napriek súčasnému nízkemu čerpaniu i napĺňaniu MU, ktoré by mohlo byť nesprávne interpretované ako nevhodnosť podpory v tejto oblasti. Skúsenosti získané doterajšou implementáciou PO6, najmä čo sa týka priebežnej optimalizácie podmienok špecificky zameraných výziev DOP, analýzy dopytu cieľovej skupiny potenciálnych žiadateľov, uplatnenia účinných výberových kritérií pri selekcii projektov a poznania kritických miest implementácie, sú pre optimálne nastavenie budúceho rámca podpôr pre MRK kľúčové a je potrebné ich v rámci nadrežortnej spolupráce v maximálnej miere využiť.

Popri odporúčaní uvedených v prvej hodnotiacej správe PO6 (december 2020) hodnotitelia odporúčajú pri jeho príprave zväžiť aj nasledovné aspekty:

- 1) Aktuálne skúsenosti s administratívnymi kapacitami, vrátane nepredvídateľných rizikových faktorov ako obmedzenia spojené s pandémiou COVID-19, je potrebné vziať do úvahy aj v rámci prípravy implementačného rámca pre nové programové obdobie. Vzhľadom na formu podpory cez veľký počet špecifických DOP je na mieste **posilnenie kapacít** na zrýchlenú prípravu a rozbeh výkonnejšieho implementačného aparátu a tiež na potrebnú zvýšenú administratívnu podporu pre žiadateľov (mestá a obce).
- 2) Pre optimalizáciu nastavenia alokácií a čiastkových cieľov je podľa hodnotiteľov dôležitá dôslednejšia analýza slabých miest predchádzajúcej implementačnej praxe a **podrobnejšie poznanie kontextu a špecifik konkrétnych území a samospráv**, ktoré zásadným spôsobom určujú nielen výšku potrieb, ale aj absorpčnú kapacitu potenciálnych žiadateľov. Sem spadá napr. poznanie kľúčových problémov a limitov samospráv, poznanie ich záujmu o riešenie problémov MRK a motivácie sa zapájať, zdokonaľovať a ochotne spolupracovať. Okrem štatistických údajov je takáto analýza v kontexte PO6 závislá aj na dostupnosti kvalitatívnych dát, ktoré si vyžadujú systematickú zainteresovanosť na strane poskytovateľa.
- 3) Budúce intervencie pre MRK je potrebné plánovať komplexne aj v tom význame, **aby nebolo možné jednoducho obchádzať riešenie otázky nevhodných foriem bývania MRK** tak, ako je tomu pri súčasnom nastavení PO6, keď sa väčšina zapojených samospráv vyhýba podpore bývania.
- 4) V budúcom období by bolo vhodné upraviť definíciu MU *Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania (aktuálne O0194)*, resp. zaviesť špecifický MU týkajúci sa výlučne intervencie do obydlií, ktoré MRK vnímajú ako najdôležitejšiu potrebu pre zlepšenie kvality života a ich postupnú sociálnu integráciu. Vtedy bude možné presnejšie sledovanie vplyvu intervencie na pokrok v zlepšovaní fyzického stavu obydlií v MRK oddelene od okolitej infraštruktúry.
- 5) Hodnotitelia odporúčajú zväžiť aj vytvorenie alternatívneho implementačného mechanizmu, ktorým bude možné zabezpečiť realizáciu potrebných investícií v zanedbaných rómskych osídleniach (vrátane investícií do bývania) aj v **prípade absencie záujmu samosprávy**. Jednou z možností by mohlo byť vytvorenie systému opatrení, ktorými bude možné podmieniť alebo aspoň zvýhodniť čerpanie ostatných zdrojov z EŠIF realizáciou kriticky dôležitých intervencií na zvrátenie stavu v miestnych segregovaných rómskych komunitách. V prípade niektorých samospráv by na podnietenie záujmu mohlo fungovať zrušenie povinného spolufinancovania 5 %, resp. jeho prenesenie na štát.

5 Prílohy

Príloha 1 – Evaluačná matica

Príloha 2 – Teória zmeny

Príloha 3 – Zoznam oslovených prijímateľov NFP v PO6

Príloha 4 – Mapa navštívených obcí

Príloha 5 – Zoznam osôb, s ktorými bol vedený rozhovor

Príloha 6 – Použité zdroje informácií

Príloha 7 – Zoznam tabuliek a grafov

5.1 Príloha 1 – Evaluačná matica

Hodnotiace otázky	Posudzovacie kritériá	Ukazovatele	Zdroje dát	Zvolená metodika zberu a analýzy
<i>1a. Posúdenie napĺňania špecifických cieľov PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP LZ:</i>				
1. Do akej miery sa napĺňajú spoločné a programovo špecifické ukazovatele PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK v rámci OP LZ ?	Napĺňanie cieľových hodnôt ukazovateľov (spoločné a programovo špecifické) Prognóza naplnenia stanovených cieľových hodnôt ukazovateľov (určenie rizika ich nenaplnenia + možnosti jeho eliminácie)	<ul style="list-style-type: none"> • Vecný pokrok – napĺňovanie cieľových hodnôt ukazovateľov k 31.12.2020 • Finančný pokrok – čerpanie finančnej alokácie k 31.12.2020 	Údaje o finančnom pokroku a agregované hodnoty sledovaných MU výstupu a výsledku k 31.12. 2020 sprostredkované SO MV SR RO MPRVR SR ITMS 2014 + Výročné správy OP LZ	Analýza dát a dokumentácie Štatistická analýza Interview so zástupcami SO MV SR
<i>1b. Vyhodnotenie plnenia výkonnostného rámca:</i>				
2. Aké je priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca a do akej miery je možné minimalizovať prípadné riziko nenaplnenia ukazovateľov?	Napĺňanie „míľnikov“ určených pre ukazovatele výkonnostného rámca (prognóza splnenia cieľových hodnôt na rok 2023) Identifikácia externých faktorov ovplyvňujúcich dosahovanie čiastkových cieľov Prognóza naplnenia stanovených cieľových hodnôt ukazovateľov výkonnostného rámca (určenie rizika ich nenaplnenia + možnosti jeho eliminácie)	<ul style="list-style-type: none"> • Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii certifikačným orgánom a predložení žiadostí o platbu EK • Počet obyvateľov využívajúcich zlepšené formy bývania • Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK • Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody 	SO MV SR RO MPRVR SR Výročné správy OP LZ	Analýza dát a dokumentácie Interview so zástupcami SO MV SR

Hodnotiace otázky	Posudzovacie kritériá	Ukazovatele	Zdroje dát	Zvolená metodika zberu a analýzy
3. Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK v rámci OP LZ k naplneniu stratégie Európa 2020?	Zhodnotenie príspevku implementácie PO k naplneniu určených národných cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, inkluzívneho a udržateľného rastu Zabezpečenie udržateľnosti výstupov projektov Zhodnotenie kvality poskytovaných služieb v podporených zariadeniach Identifikácia príkladov dobrej praxe z realizácie DOP v PO6	<ul style="list-style-type: none"> Miera príspevku PO k dosahovaniu cieľových hodnôt národných cieľov stratégie Európa 2020 v súvisiacich oblastiach Bezproblémovosť a vhodnosť nastavenia parametrov udržateľnosti Bezproblémovosť a vhodnosť nastavenia parametrov kvality 	SO MV SR RO MPRVR SR Eurostat Stratégia Európa 2020 Národné programy reforiem SR Európsky semester – odporúčania pre krajinu Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 Podporené obce a zariadenia	Analýza dát a dokumentácie, s dôrazom na dáta za obdobie 01.01. 2020 – 31.12.2020 Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít Kvalitatívne hodnotenie
<i>1c. Zhodnotenie hospodárnosti, účelnosti a účinnosti vykonávania PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP LZ:</i>				
4. Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k cieľovej skupine alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získania týchto informácií?	Rýchlosť a zložitosť procesu/systému zberu dát pre prijímateľov DOP pri relevantných merateľných ukazovateľoch Administratívna záťaž pre prijímateľov DOP v súvislosti so zberom dát pri relevantných merateľných ukazovateľoch	<ul style="list-style-type: none"> Vhodnosť nastavenia systému zberu dát Rýchlosť zberu dát Administratívna náročnosť systému zberu dát 	ITMS2014+ RO MPRV SR SO MV SR Prijímateľa DOP	Analýza dát a dokumentácie Interview s RO/SO Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít

<p>5. Do akej miery je možné zintenzívniť implementáciu PO?</p>	<p>Efektívnosť implementácie DOP a finančných nástrojov v období od 1.1. 2020 – 31.12. 2020</p> <p>Načasovanie výziev a súlad indikatívneho harmonogramu výziev s termínmi vyhlásených výziev</p> <p>Absorpčná kapacita prijímateľov</p> <p>Administratívna záťaž</p> <p>Dôvody neschválenia/nezazmluvnenia ŽoNFP</p> <p>Podmienky nastavené vo vyhlásených výzvach</p> <p>Overenie uplatnenia odporúčaní z 1. hodnotenia PO6</p> <p>Skúsenosti z implementácie výzvy zameranej na podporu komplexného prístupu v obciach s MRK (PSK)</p> <p>Negatívna korelácia úspešnosti ŽoNFP s rastúcim podielom rómskych obyv. v obci (najviac do 25 %)</p> <p>Overenie úrovne regionálnej koordinácie intervencií pre MRK (PO5 – PO6)</p> <p>Mapovanie potrieb obcí s vysokým podielom MRK v procesoch prípravy ŽoNFP z OP ĽZ</p> <p>Príčiny na strane nežiadateľov a neúspešných žiadateľov</p> <p>Skúsenosti so zapojením MVO a cirkevných organizácií</p> <p>Vplyv protipandemických opatrení (COVID-19)</p> <p>Vplyv komunálnych volieb na rozhodovanie obcí zapojiť sa do projektov PO5/PO6</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podiel schválených ŽoNFP z celkového množstva prijatých žiadostí • Podiel prijatých ŽoNFP z celkového počtu oprávnených žiadateľov (zamerané na lokality s najvyšším podielom MRK) • Dodržanie indikatívneho harmonogramu výziev • Časová náročnosť jednotlivých krokov od vyhlásenia výzvy po implementáciu projektu • Administratívna náročnosť splnenia podmienok nastavených vo výzvach • Náročnosť dodržania princípov 3D a sociálneho aspektu vo VO • Primeranosť výšky spolufinancovania • Uprednostnenie projektov s dopadom na početnejšie MRK • Miera vplyvu protipandemických opatrení na záujem potenciálnych žiadateľov o NFP o zapojenie sa do PO6 a na implementáciu projektov • Miera vplyvu komunálnych volieb na záujem obcí žiadať o NFP v PO5/PO6 	<p>Programová a projektová dokumentácia</p> <p>SO MV SR</p> <p>ÚSVRK</p> <p>SIH</p> <p>Žiadatelia/Prijímatelia DOP</p> <p>Nežiadatelia (oprávnení žiadatelia, ktorí nepodali ŽoNFP vo vyhlásených výzvach)</p>	<p>Analýza dát a dokumentácie, s dôrazom na dáta za obdobie 01.01. 2020 – 31.12.2020</p> <p>Interview s RO, SO MV SR</p> <p>Interview s ÚSVRK</p> <p>Interview so SIH</p> <p>Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít (zmenená vzorka obcí oproti 1. hodnoteniu zameraná na prijímateľov s podielom MRK nad 25 %, resp. nad 50 % a s realizovanými projektmi v PO6 a časť obcí aj s účasťou v NP PO5, za účelom zistenia úrovne regionálnej koordinácie intervencií pre MRK)</p> <p>Interview s nežiadateľmi so zameraním na MVO, Slovenský červený kríž a cirkevné organizácie</p>
---	---	--	--	--

Hodnotiace otázky	Posudzovacie kritériá	Ukazovatele	Zdroje dát	Zvolená metodika zberu a analýzy
6. Do akej miery zodpovedajú finančné alokácie rozsahu cieľov OP ĽZ zvolenej forme podpory a štruktúre financovania?	Primeranosť finančnej alokácie k rozsahu cieľov PO a k stanoveným cieľovým hodnotám merateľných ukazovateľov PO	<ul style="list-style-type: none"> Primeranosť výšky alokovaných zdrojov vzhľadom na očakávanú úroveň dosahovania cieľov PO 	SO MV SR Prijímatelia DOP	Analýza dát a dokumentácie, s dôrazom na dáta za obdobie 01.01. 2020 – 31.12.2020 Interview so SO MV SR Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít
7. Do akej miery je zdôvodnené použitie konkrétneho finančného nástroja/formy podpory?	Vhodnosť a efektívnosť zvolenej formy podpory pre dosiahnutie cieľov PO Miera implementácie finančných nástrojov	<ul style="list-style-type: none"> Dostatočnosť a kvalita argumentácie pre použitie DOP na implementáciu jednotlivých podporených aktivít na dosiahnutie špecifických cieľov PO Dostatočnosť a kvalita argumentácie pre použitie špecifických finančných nástrojov Počet implementovaných projektov (+ plnenie stanovených ukazovateľov) Primeranosť výšky čerpaných finančných prostriedkov k počtu implementovaných projektov 	Programová a projektová dokumentácia Nariadenie EP a Rady č.1303/2013 Uznesenie vlády SR č.736/2013 RO a SO SIH Dostupný domov, j.s.a.	Analýza dát a dokumentácie, s dôrazom na dáta za obdobie 01.01. 2020 – 31.12.2020 Interview s RO, SO Interview so SIH Interview so spoločnosťou Dostupný domov, j.s.a. (skúsenosti s realizáciou nájomného bývania pre soc. znevýhodnené skupiny osôb)
8. Do akej miery sú použité finančné prostriedky primerané cieľom PO a využívané efektívne a hospodárne v zmysle stratégie finančného riadenia EŠIF?	Hospodárnosť a efektívnosť implementácie PO Dosahovanie špecifických cieľov PO a primeranosť alokácií finančných prostriedkov	<ul style="list-style-type: none"> Primeranosť výšky alokovaných finančných prostriedkov k cieľom PO Výška čerpania alokovaných finančných prostriedkov Účinnosť aktivít implementovaných cez PO 	Programová a projektová dokumentácia Stratégia finančného riadenia EŠIF RO, SO MV SR Prijímatelia DOP	Analýza dát a dokumentácie, s dôrazom na dáta za obdobie 01.01. 2020 – 31.12.2020 Interview s RO, SO MV SR Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít

5.2 Príloha 2 – Teória zmeny

Je uvedená v samostatnom dokumente.

5.3 Príloha 3 – Zoznam oslovených prijímateľov NFP v PO6

Názov obce/mesta	Okres	Kraj	Počet obyvateľov obce/mesta podľa ARK 2013	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci/meste podľa ARK 2013	Počet obyvateľov obce/mesta podľa ARK 2019	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci/meste podľa ARK 2019	Umiestnenie podľa indexu podrozvinutosti podľa ARK 2013	Kód výzvy PO 6	Oblasť implementácie
Čirč	Stará Ľubovňa	Prešovský	1 220	21,9 %	1 282	25 %	269	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Ďalšia výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry
Fričovce	Prešov	Prešovský	1 088	18,7 %	1 148	20 %	126	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry
								OPLZ-PO6-SC611-2020-1	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí MRK
Krompachy	Snina	Košický	8 651	21,2 %	8 821	21 %	58	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry
								OPLZ-PO6-SC611-2020-1	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí MRK
Lenartov	Bardejov	Prešovský	1 072	60,6 %	1 111	66 %	144	OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier

								OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
Ľubotín	Stará Ľubovňa	Prešovský	1 370	17,4 %	1 340	21 %	268	OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry
Malý Slavkov	Kežmarok	Prešovský	986	33,4 %	1109	44 %	175	OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry
Moldava nad Bodvou	Košice - okolie	Košický	10 290	18,8 %	10 418	23 %	192	OPLZ-PO6-SC612-2016-1b	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
								OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2018-2	Výzva zameraná na zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít s prvkami prestupného bývania
								OPLZ-PO6-SC612-2019-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
Rakúsy	Kežmarok	Prešovský	2 671	78,8 %	3 085	76 %	14	OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
								OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry
Sobrance	Sobrance	Košický	5 947	18,6 %	5902	16 %	105	OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier

								OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC612-2019-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
Šarišské Jastrabie	Stará Ľubovňa	Prešovský	1 286	38,5 %	1 438	48 %	149	OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry
Spišský Štiavnik	Poprad	Prešovský	2 468	44,9 %	2 662	49 %	50	OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC612-2019-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2020-1	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí MRK
Varhaňovce	Prešov	Prešovský	1 318	69,8 %	1 456	80 %	48	OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
								OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
Výborná	Kežmarok	Prešovský	1 115	85,7 %	1 266	86 %	932	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky
								OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Ďalšia výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC611-2020-1	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí MRK

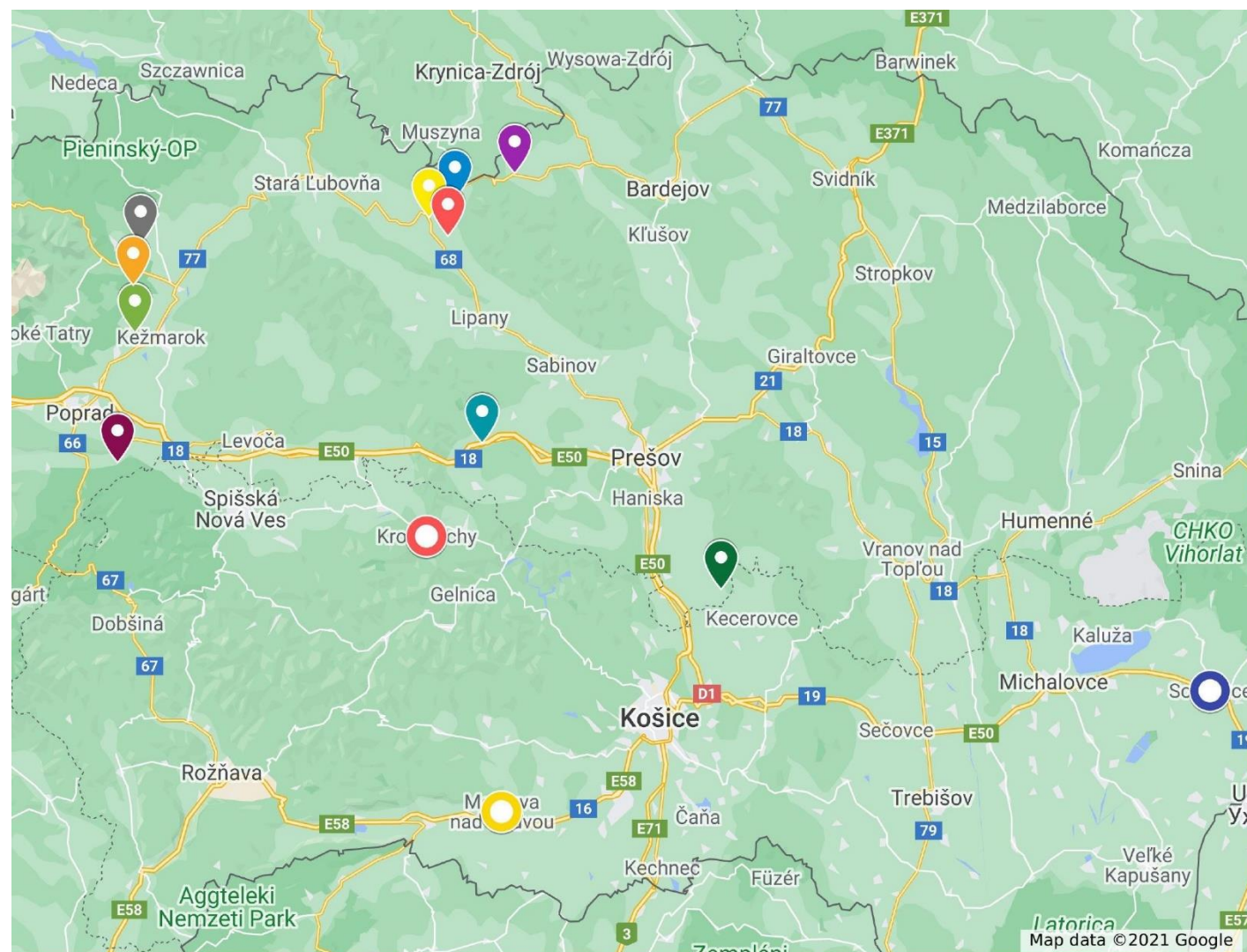
5.4 Príloha 4 – Mapa navštívených obcí

Prešovský kraj

- 📍 Čirč
- 📍 Ľubotín
- 📍 Šarišské Jastrabie
- 📍 Lenartov
- 📍 Malý Slavkov
- 📍 Výborná
- 📍 Rakúsy
- 📍 Spišský Štiavnik
- 📍 Fričovce
- 📍 Varhaňovce

Košický kraj

- 📍 Krompachy
- 📍 Moldava nad Bodvou
- 📍 Sobrance

5.5 Príloha 5 – Zoznam osôb, s ktorými bol vedený rozhovor

Inštitúcie podieľajúce sa na implementácii		
Názov	Dátum osobného rozhovoru	Meno respondenta
Ministerstvo vnútra SR Oddelenie programovania, monitorovania, hodnotenia a metodiky Odbor inklúzie MRK Sekcia európskych programov	25. 6. 2021	Juraj Gmiterko
		Matej Mikuška
		Richard Švirk
		Jozef Roško
		Jana Minarovičová
Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity	13. 7. 2021	Andrea Bučková
		Adriana Ďatková
		Tibor Škrabský
		Barbora Vaněk
		Marek Šafár
Slovak Investment Holding, a.s.	8. 9. 2021	Michal Polák
		Ján Bruncko

Prijímatelia dopytovo-orientovaných projektov			
Názov obce/mesta	Dátum osobného rozhovoru	Meno respondenta	Pozícia
Čirč	19. 8. 2021	Ján Krompačšík	zástupca starostu
		Helena Gibartiová	pracovníčka ObÚ
Fričovce	18. 8. 2021	Ján Mikula	starosta
Krompachy	26. 8. 2021	Iveta Rušinová	primátorka
Lenartov	19. 8. 2021	Jana Bľandová	starostka
Ľubotín	19. 8. 2021	Jozef Havrila	starosta
Malý Slavkov	17. 8. 2021	Ladislav Oravec	starosta
Moldava nad Bodvou	20. 8. 2021	Klára Vranaiová	prednostka úradu
Rakúsy	25. 8. 2021	Jaroslav Vaľo	prednosta
Sobrance	30. 8. 2021	Nadežda Jurková	vedúca Odboru strategického plánovania a riadenia
Spišský Štiavnik	18. 8. 2021	Mária Kleinová	starostka
Šarišské Jastrabie	19. 8. 2021	Ľubomír Rešetár	starosta
Varhaňovce	20. 8. 2021	Ľubica Pankievičová	starostka
Výborná	17. 8. 2021	Viera Strelová	starostka

5.6 Príloha 6 – Použité zdroje informácií

CKO. 2015. *Metodický pokyn CKO č. 18*. Dostupné na: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/data/att/106.pdf>

CKO. 2021. *Systém riadenia európskych štrukturálnych a investičných fondov*. Dostupné na: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/zakladne-dokumenty/>

CRZ. 2016. *Zmluva o financovaní*. Dostupné na: <https://www.crz.gov.sk/2391695/>

EURÓPSKA KOMISIA. 2010. *EURÓPA 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu*. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>

EURÓPSKA KOMISIA. 2014. *Vykonávacie nariadenie komisie (EÚ) č. 215/2014 zo 7. marca 2014*. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0215&from=IT>

EURÓPSKA KOMISIA. 2016. *Usmernenia pre členské štáty týkajúce sa výberu orgánov, ktoré vykonávajú finančné nástroje (2016/C 276/01)*. Dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0729\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0729(01)&from=EN)

EURÓPSKY PARLAMENT, RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. 2013. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013*. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1303&from=sk>

HIDAS, S., LAFFÉRSOVÁ, Z., MACHLICA, G. 2018. *Inklúzia Rómov je celospoločenskou výzvou*. Dostupné na <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/komentare/18-inkluzia-romov-je-celospolocenskou-vyzvou-august-2018.html>

MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2020. *Národný program reforiem*. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/files/sk/financie/institut-financnej-politiky/strategicke-materialy/narodny-program-reforiem/npr-2020.pdf>

MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2021. *Plán obnovy*. Dostupné na https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/Plan_obnovy_a_odolnosti.pdf

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018. *Zoznam často kladených otázok a odpovedí Výzva na prestupné bývanie OPLZ-PO6-SC611-2018-2*. Dostupné na https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/faq/Zoznam%20FAQ%20BYVANIE%20aktualizacia.pdf

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018. *Zoznam často kladených otázok k výzve s kódom OPLZ-PO6-SC611-2016-3 aktualizácia k 24.08.2017*. Dostupné na https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/faq/FAQ%20k%20vode_21.02.%202018.pdf

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2019. *Zoznam často kladených otázok a odpovedí Výzva na pozemné komunikácie OPLZ-PO6-SC611-2019-1 Aktualizácia č.1 dňa 26.8.2019*. Dostupné na https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/vyzva_dobudovanie_infrastruktury/faq%20cesty%2026.8.pdf

MPSVR SR. 2014. *Operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020 Verzia 5*. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/archiv-dokumentov/>

MPSVR SR. 2014. *Operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020 Verzia 6*. Dostupné na <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/>

MPSVR SR. 2014. *Operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020 Verzia 7*. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/archiv-dokumentov/>

MPSVR SR. 2014. *Operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020 Verzia 8*. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/revizia-op-ludske-zdroje/>

MPSVR SR. 2020. *Výročná správa o vykonávaní OP Ľudské zdroje za rok 2019*. Dostupné na <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/implementacia-op-ludske-zdroje/vs2019/>

MPSVR SR. 2021. *Výročná správa o vykonávaní OP Ľudské zdroje za rok 2020*. Dostupné na <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/implementacia-op-ludske-zdroje/vyrocna-sprava-2020/>

Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020. 2020. Dostupné na <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/zakladne-dokumenty/>

RIGOVÁ, E., KOVÁČOVÁ, L., ŠEDOVIČ, M. 2020. *Predprimárne vzdelávanie detí zo znevýhodneného prostredia: Problémy zavedenie povinnej škôlky očami samospráv*. Dostupné na https://www.governance.sk/wp-content/uploads/2020/05/Policy_Brief_PPV.pdf

UNDP. 2014. *Atlas rómskych komunit 2013*. Dostupné na: https://www.minv.sk/?atlas_2013

ÚSVRK. 2012. *Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020*. Dostupné na <https://www.minv.sk/?strategia-pre-integraciju-romov-do-roku-2020>

ÚSVRK. 2019. *Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v marginalizovaných rómskych komunitách v Slovenskej republike 2018*. Dostupné na <http://www.minv.sk/?zber-dat-od-ministerstiev-a-ostatnych-organov-statnej-a-verejnej-spravy>

ÚSVRK. 2020. *Atlas rómskych komunit 2019*. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019>

ÚSVRK. 2021. *Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030*. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?strategia-pre-rovnost-inkluziu-a-participaciju-romov-do-roku-2030>

WORLD BANK GROUP. 2019. *Iniciatíva na podporu dobiehajúcich regiónov: Sumárna správa*. Dostupné na: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/730741573716496227/pdf/Spadove-Regiony-Slovenska-Suhrnna-Sprava.pdf>

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 13. 3. 2018

Zákon č. 209/2019, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

5.7 Príloha 7 – Zoznam tabuliek a grafov

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Zmeny cieľových hodnôt MU výstupu pre rok 2023 po uskutočnených revíziách OP ĽZ....	19
Tabuľka 2: Programovo špecifické a spoločné ukazovatele výstupu PO6 OP ĽZ s cieľovými hodnotami	21
Tabuľka 3: Hodnoty špecifických MU výsledku a ich relevancia k špecifickým cieľom PO6	24
Tabuľka 4: Medziročné porovnanie priebehu finančnej implementácie PO6	30
Tabuľka 5: Medziročné porovnanie pokroku schvaľovania a zazmluvnenia DOP PO6 k 31. 12. 2020 (počty projektov a sumy NFP v EUR)	31
Tabuľka 6: Stav realizácie výziev a vyzvaní v rámci PO6 OP ĽZ k 31. 12. 2020 (sumy v EUR).....	32
Tabuľka 7: Vývoj hodnôt a priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca PO6 k 31. 12. 2020	37
Tabuľka 8: Podporné opatrenia pre zvýšenie kontrahovania a čerpania prostriedkov PO6	38
Tabuľka 9: Prehľad podaných a schválených ŽoNFP vo výzvach v rámci PO6	52
Tabuľka 10: Prehľad zazmluvnenia a ukončovania DOP PO6 k 31. 12. 2020	53
Tabuľka 11: Počet obcí, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa krajov	54
Tabuľka 12: Počet obcí, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa podielu rómskych obyvateľov v obci podľa Atlasu RK z roku 2019	55
Tabuľka 13: Výška schváleného NFP v obciach uvedených v Atlase RK 2019 podľa podielu rómskych obyvateľov v obci	56
Tabuľka 14: Porovnanie indikovaných termínov s reálnymi termínmi vyhlásenia výziev v PO6	57
Tabuľka 15: Zoznam úloh Akčného plánu SO MV SR na zabezpečenie implementácie PO6	65
Tabuľka 16: Úpravy výziev PO6 v rámci IHV na rok 2020.....	73
Tabuľka 17: Alokované, žiadané a schválené finančné prostriedky podľa zamerania výziev PO6	77
Tabuľka 18: Priradenie súm k cieľovým typom aktivít PO6 (v EUR).....	86
Tabuľka 19: Prepočet efektívnosti vybraných MU výstupu v nadväznosti na alokované, kontrahované a čerpané finančné zdroje PO6	87
Tabuľka 20: Príklady maximálnej výšky COV na projekt v rámci výziev vyhlásených v roku 2020	91
Tabuľka 21: Určenie priemernej veľkosti NFP v rámci DOP PO6	92

Zoznam grafov

Graf 1: Medziročný nárast a dosiahnuté plnenie cieľových hodnôt MU výstupu PO6 (v %)	20
Graf 2: Doterajší priebeh vývoja ukazovateľa F0002 za PO6 OP ĽZ	39
Graf 3: Vývoj alokovaných zdrojov na PO6 OP ĽZ (v mil. EUR).....	71
Graf 4: Vývoj kontrahovania a čerpania PO6 (EÚ zdroje)	72
Graf 5: Podiel alokovaných prostriedkov podľa zamerania výziev PO6	75
Graf 6: Podiel schválených NFP z alokácie podľa zamerania výziev PO6	76
Graf 7: Prehľad finančnej implementácie realizovaných výziev PO6 (NFP v mil. EUR)	78